

DERMATOSKOPIA W PRAKTYCE

DERMATOSKOPIA JAKO METODA DIAGNOSTYKI

- Dermatoskopia jest stosowana in vivo, jako nieinwazyjna metoda diagnostyczna, za pomocą której można uzyskać powiększenie obrazu, pozwalające na uwidocznienie koloru i struktury naskórka, granicy skórno-naskórkowej oraz warstwy brodawkowej skóry właściwej, a zatem tego, czego nie można dostrzec gołym okiem. Stosowana przez doświadczonego lekarza, metoda ta w znaczącym stopniu przyczynia się do zwiększenia klinicznego rozpoznania melanocytowych, niemelanocytowych, łagodnych i złośliwych zmian skórnych. W rezultacie daje ona od 10% do 27% lepszą rozpoznawalność czerniaka w porównaniu z rozpoznawalnością tego nowotworu tylko na podstawie badania klinicznego gołym okiem. Należy jednak pamiętać, że największe znaczenie ma ciągłe doskonalenie swoich umiejętności – trening czyni mistrza.

TECHNIKA BADANIA

- Prowadząc badanie dermatoskopowe metoda klasyczna, powierzchnie badanej zmiany pokrywa się olejem mineralnym, olejkiem immersyjnym, żelem do USG, alkoholem lub wodą. Płyn eliminuje odbicia światła i sprawia, że warstwa rogowa naskórka staje się przezroczysta, co umożliwia uwidocznienie kolorów i struktur znajdujących się pod powierzchnią naskórka. Za pomocą ręcznych dermatoskopów, w których wykorzystuje się światło spolaryzowane (dermoskopia polaryzacyjna), można uwidocznić głębokie warstwy skóry bez konieczności zwilżania jej powierzchni lub bezpośredniego kontaktu urządzenia z jej powierzchnią.

- Lista narzędzi dermatoskopowych jest długa i stale powiększa się wraz z powstawaniem lepszych i bardziej skomplikowanych dermoskopów ręcznych oraz systemów komputerowych. Pozwala to na dokonanie wyboru odpowiedniego urządzenia w zależności od dostępnych środków finansowych oraz poddawanych ocenie zmian skórnych u pacjenta.

3 – PUNKTOWA LISTA KONTROLNA

- Aby zachęcić lekarzy do stosowania dermoskopii, opracowano uproszczone algorytmy służące analizowaniu obrazu dermoskopowego.
- Dla początkującego dermoskopisty głównym celem jest stwierdzenie , czy z podejrzanej zmiany skórnej należy pobrać wycinek czy raczej kwalifikuje się do usunięcia chirurgicznego. Podstawowa reguła mówi, że żaden pacjent nie powinien opuścić gabinetu z nierozpoznanym czerniakiem.
- Państwo możecie wykorzystać dermatoskop w celu określenia, czy podejrzana zmiana skórna powinna zostać oceniona przez bardziej doświadczonego klinicystę.
- Dermoskopia nie jest przeznaczona wyłącznie dla dermatologów czy onkologów, każdy lekarz może opanować ją potencjalnie.

TRIADA PODEJRZANYCH ZMIAN SKORNYCH

3 – punktowa lista kontrolna została opracowana z myślą o lekarzach, którzy nie mają jeszcze dużego doświadczenia w deramtoskopii, aby pomoc im uniknąć nierozpoznania czerniaka w trakcie doskonalenia ich umiejętności. W ramach ustaleń w 2001r. konsensusu w zakresie dermoskopii przyjęto, że następujące kryteria odgrywają szczególnie ważną rolę w różnicowaniu czerniaka z łagodnymi barwnikowymi zmianami skórnymi.

- asymetria koloru i struktury w obrazie dermoskopowym,
- atypowa siatka barwnikowa,
- obecność struktur o niebiesko-białawym zabarwieniu (objaw niebiesko białego welonu oraz struktur regresyjnych)

- Analiza statystyczna wykazała, że obecność dowolnych dwóch z pośród powyższych kryteriów oznacza wysokie prawdopodobieństwo czerniaka. Stosując 3 – punktowa listę kontrolna, można uzyskać czułość i specyficzność porównywalną z innymi algorytmami wymagającymi bardziej zaawansowanego doświadczenia. Wyniki wstępnego badania 231 podejrzanych pod względem klinicznym zmian skórnych wykazały, że po zaledwie jednogodzinnym wprowadzeniu sześciu niedoświadczonych dermoskopistów, stosując te metodę, potrafiło prawidłowo sklasyfikować 96,3% przypadków czerniaka.

- 3 - punktowa listę kontrolną opracowano jako metodę do badań przesiewowych. Jej czułość jest znacznie większa niż specyficzność, aby żaden przypadek czerniaka nie został przeoczony lub błędnie rozpoznany.
- Zaleca się, aby wszystkie zmiany osiągające dodatni wynik - (2 lub 3 punkty na liście kontrolnej) były usuwane chirurgicznie.
- Definicja kryteriów dermoskopowych dla 3 – punktowej listy kontrolnej. Obecność dwóch lub trzech z nich sugeruje rozpoznanie złośliwej zmiany barwnikowej.

3 – PUNKTOWA LISTA KONTROLNA

DEFINICJA

1. ASYMETRIA

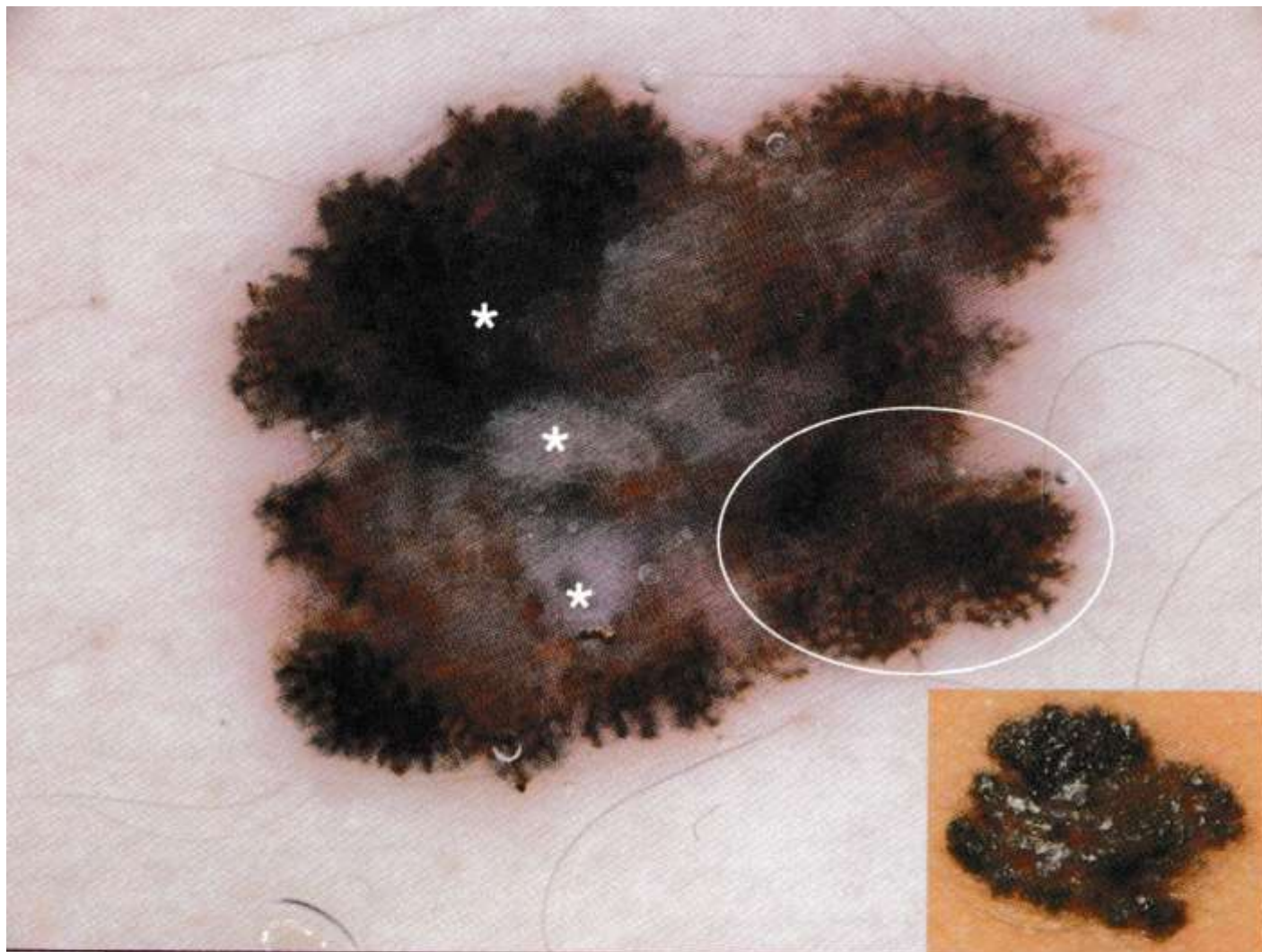
ASYMETRIA KOLORU ORAZ STRUKTURY W JEDNEJ LUB DWÓCH PROSTOPADŁYCH OSIACH

2. ATYPOWA SIATKA BARWNIKA

SIATKA BARWNIKA O NIEREGULARNYCH OCZKACH POŁĄCZONA Z WYSTĘPOWANIEM GRUBYCH LINII

3. NIEBIESKO-BIAŁE STRUKTURY

DOWOLNY ODCIEŃ KOLORU NIEBIESKIEGO I/LUB BIAŁEGO

Lista kontrolna

Asymetria

Atypowa siatka barwnika

Niebiesko-białe struktury

Suma **3**

Rycina 1 Czerniak złośliwy (*melanoma*)

Zmiany umożliwiające rozpoznanie czerniaka mogą być bardzo subtelne lub wyraźne, jak w tym przypadku. Widoczna na zdjęciu zmiana spełnia wszystkie kryteria z 3-punktowej listy kontrolnej, a mianowicie wykazuje asymetrię we wszystkich osiach, atypową siatkę barwnika (obszar zakreślony) oraz obecność niebiesko-białych struktur (gwiazdki).

Lista kontrolna

Asymetria

Atypowa siatka barwnika

Niebiesko-białe struktury

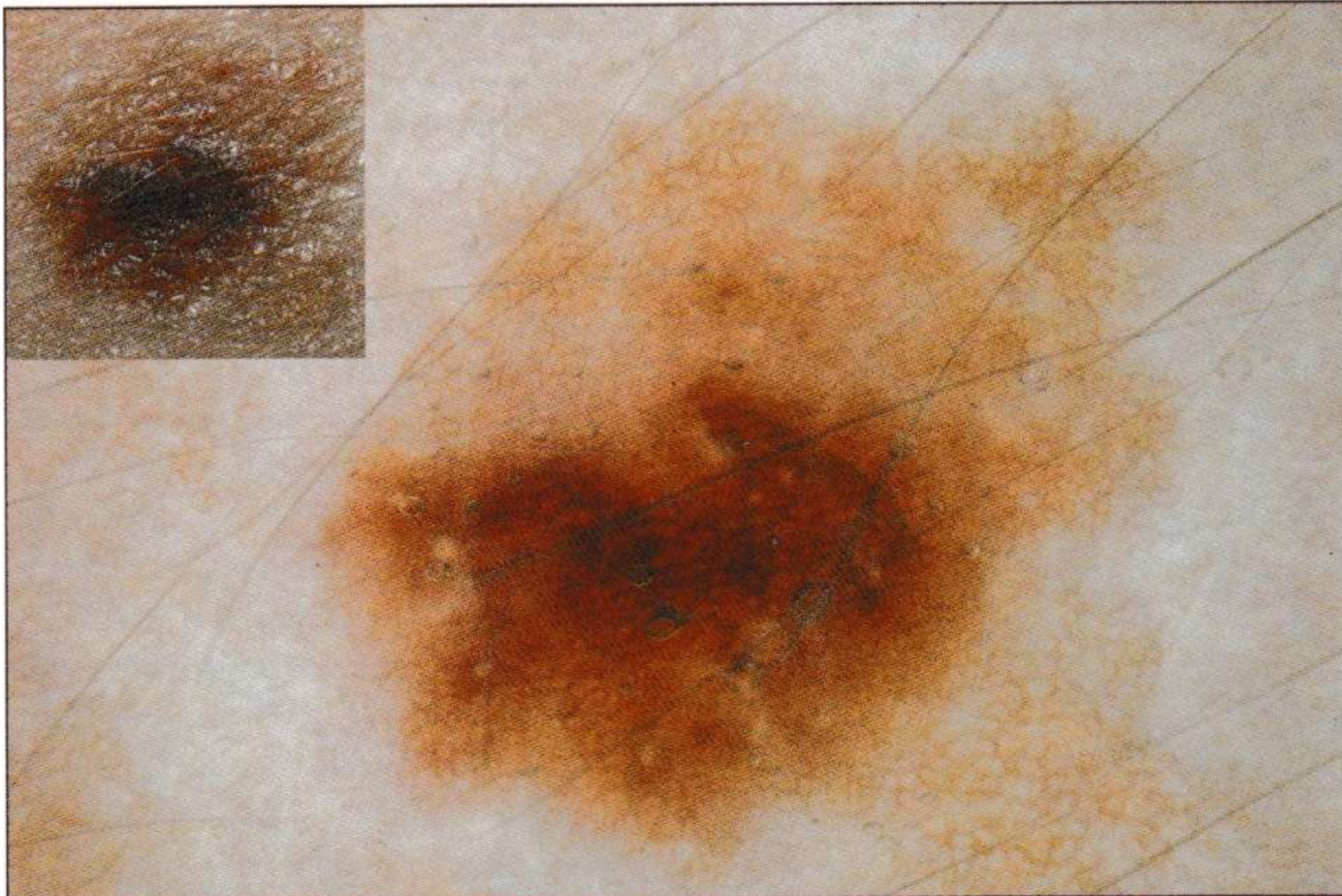
Suma

0

Rycina 2 Znamię

W przeciwieństwie do zmiany na rycinie 1, żadna z charakterystycznych cech wymienionych na liście kontrolnej nie występuje w obrębie zmiany widocznej na rycinie 2. Zmiana ta jest symetryczna, a siatka barwnika regularna, chociaż może sprawiać wrażenie atypowej, ponieważ segmenty linijne są nieco grubsze. Brak również struktur w kolorze niebieskim i/lub białym.

Lista kontrolna

Asymetria

Atypowa siatka barwnika

Niebiesko-białe struktury

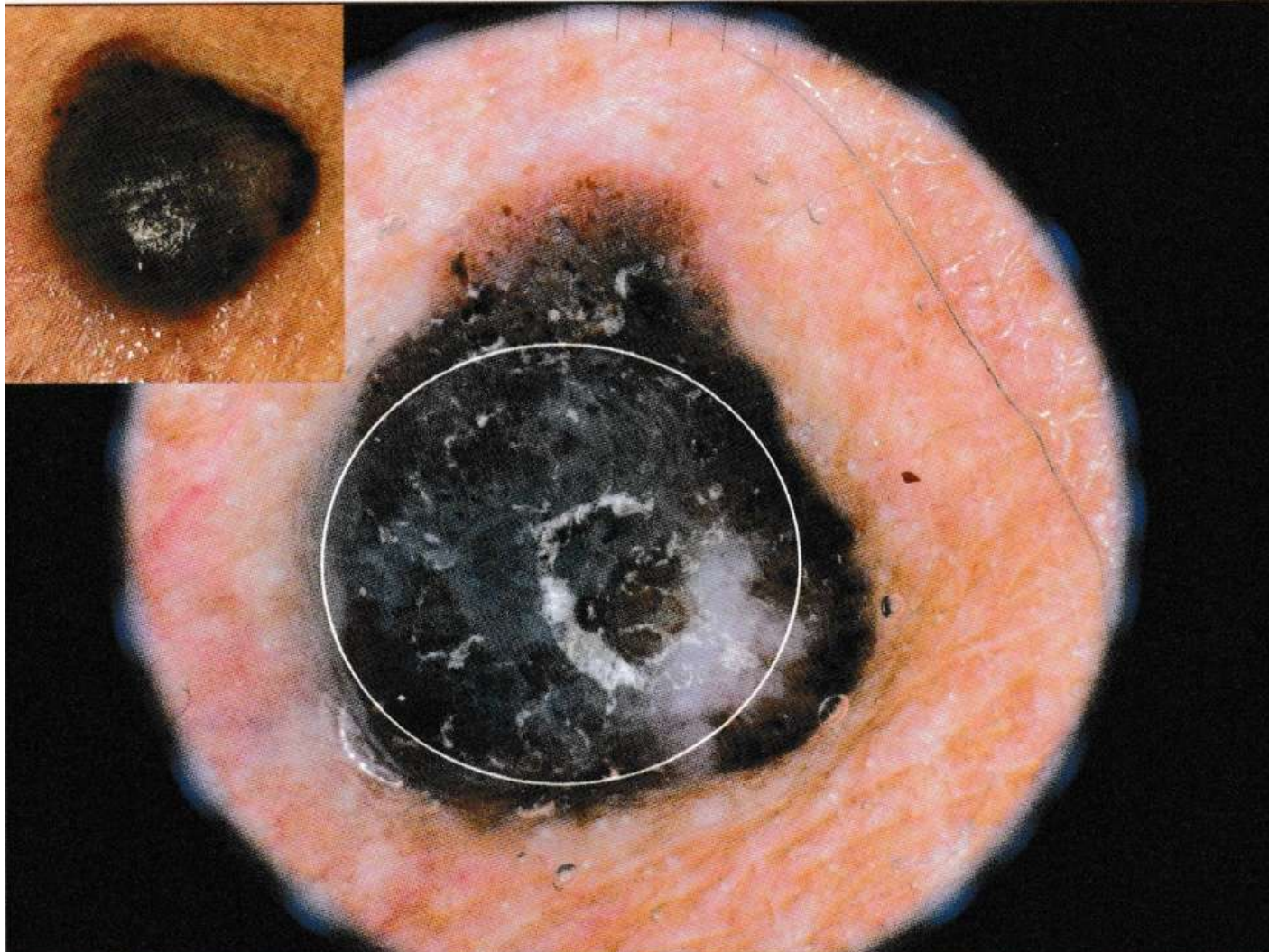
Suma

1

Rycina 3 Znamię

Dla początkującego lekarza to znamię mogłoby być trudne do zdiagnozowania. W razie wątpliwości należy je usunąć chirurgicznie! Rosnące doświadczenie sprawia, że klinicysta usuwa coraz mniej tego rodzaju znamion. Widoczna jest asymetria; nie występuje jednak atypowa siatka barwnika ani subtelne struktury w kolorze niebiesko-białym.

Lista kontrolna

Asymetria

Atypowa siatka barwnika

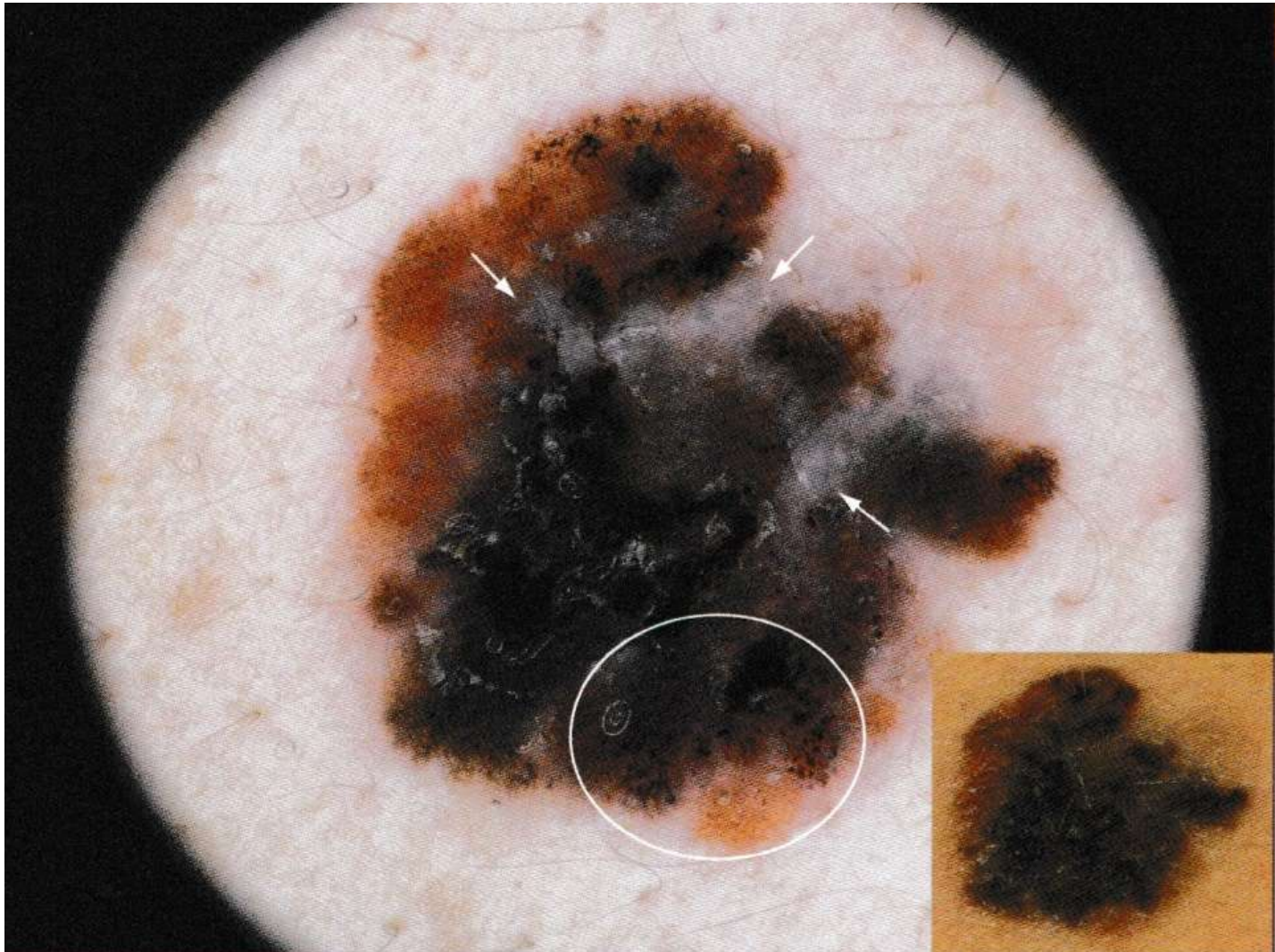
Niebiesko-białe struktury

Suma **2**

Rycina 4 Czerniak

Nawet początkujący dermoskopista rozpozna na tym zdjęciu asymetrię koloru oraz struktury. Asymetryczna zmiana barwnikowa wykazuje również obecność niebiesko-białych struktur (obszar zakreślony).

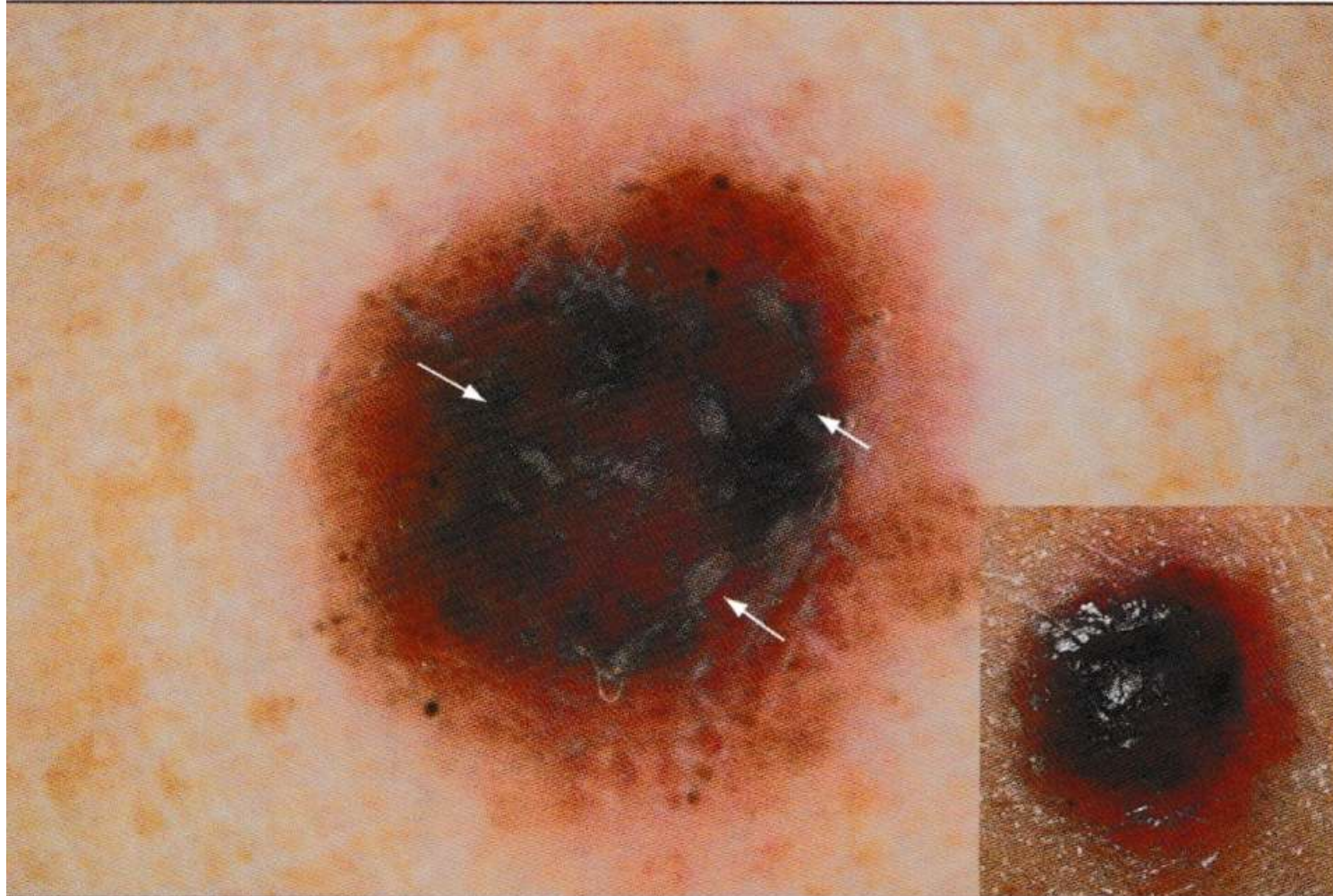
Lista kontrolna

- Asymetria
- Atypowa siatka barwnika
- Niebiesko-białe struktury
- Suma** **3**

Rycina 5 Czerniak

Kolor i struktura zmiany w jej dolnej połowie nie stanowią lustrzanego odbicia górnej połowy; występuje asymetria. Widoczna jest atypowa siatka barwnika z pogrubiałymi i poprzerwanymi segmentami linijnymi (obszar zakreślony), występują również duże obszary zajęte przez struktury w kolorze niebiesko-białym (strzałki).

Lista kontrolna

Asymetria

Atypowa siatka barwnika

Niebiesko-białe struktury

Suma

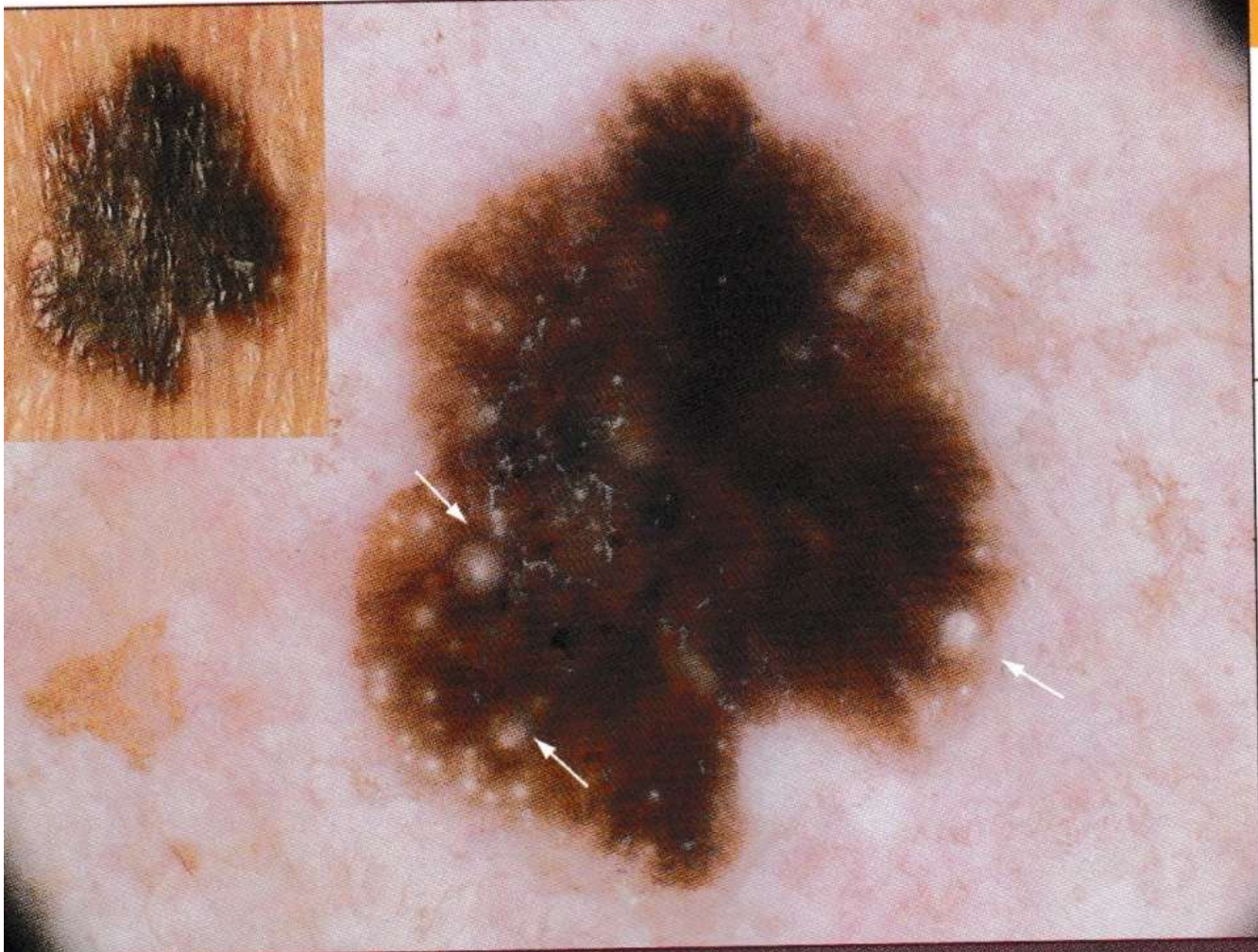
2

Rycina 6 Czerniak

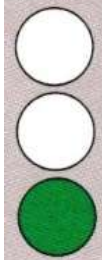
Kształt zmiany charakteryzuje się lekką asymetrią, asymetria struktury jest bardziej wyrażona, dlatego też należy zapalić czerwone światło. Nie występuje siatka barwnika, obecne są jednak liczne błyszczące pasma (określane również mianem struktur *chrysalis-like*) (strzałki) reprezentujące odmianę niebiesko-białych struktur.

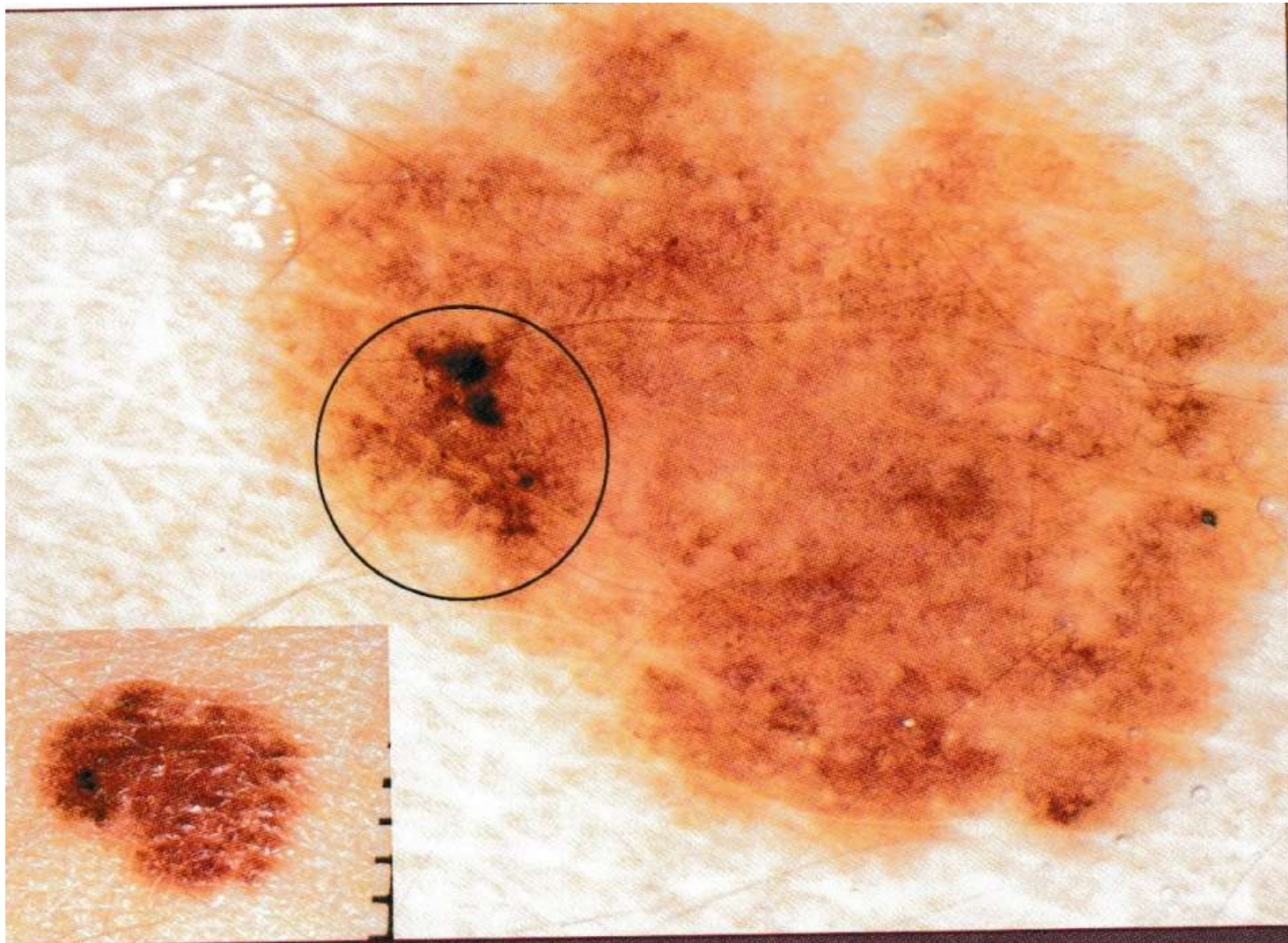

Lista kontrolna	
Asymetria	☒
Atypowa siatka barwnika	☐
Niebiesko-białe struktury	☐
Suma	1

Rycina 7 Rogowacenie łojotokowe (*Keratosis seborrhoica*)

Ognisko rogowacenia łojotokowego wykazuje znaczną asymetrię w zakresie koloru i struktury, jednak pozostałe dwa kryteria niezbędne do rozpoznania czerniaka nie występują. Jeżeli nie można stwierdzić obecności licznych torbieli przypominających prosaki (*milia*), nie można postawić rozpoznania rogowacenia łojotokowego, a zmianę należy usunąć chirurgicznie.

Lista kontrolna

Asymetria

Atypowa siatka barwnika

Niebiesko-białe struktury

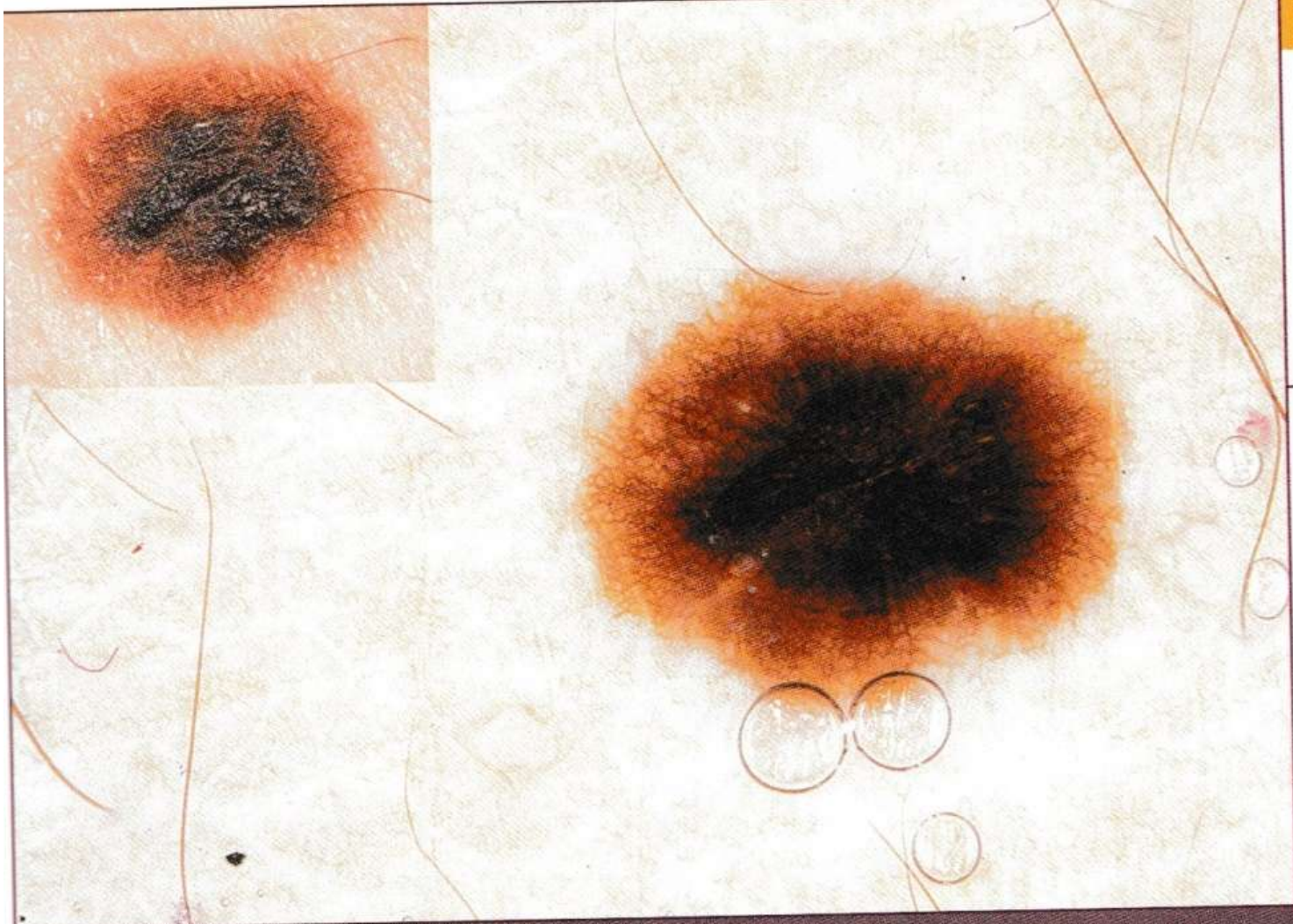
Suma

1

Rycina 8 Znamię

Niektóre czerniaki nie mają wyróżniających je cech, dlatego należy zachować daleko idącą ostrożność! Kolor i struktura w obrębie prawej połowy zmiany nie stanowią lustrzanego odbicia lewej połowy. Obecność nieregularnych czarnych plamek w lewym górnym rogu (obszar zakreślony) przyczynia się do asymetrii zmiany. Siatka barwnika oraz niebiesko-białe struktury nie są widoczne.

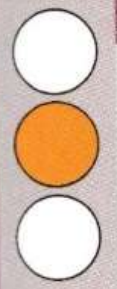

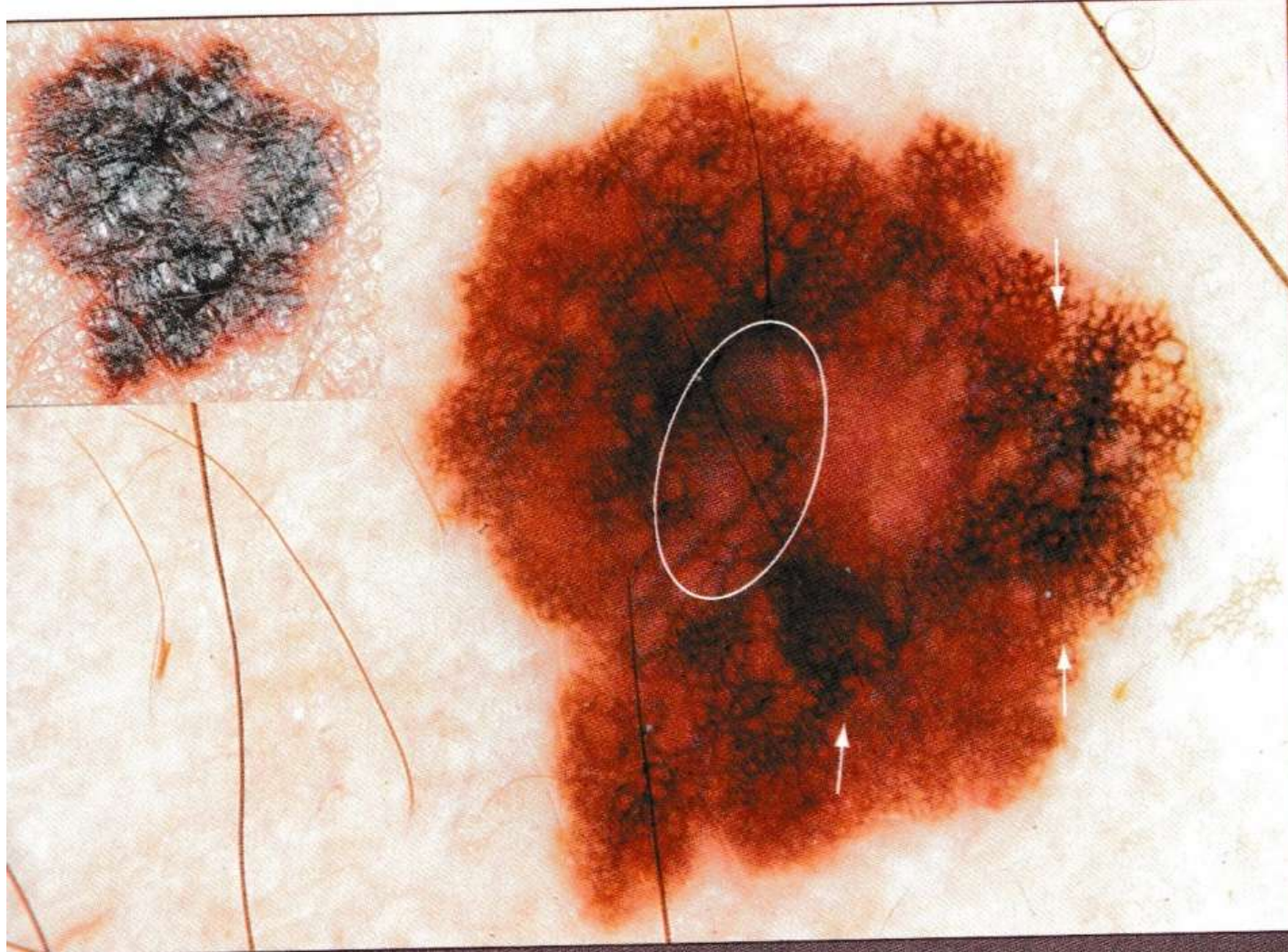
Lista kontrolna

- Asymetria
- Atypowa siatka barwnika
- Niebiesko-białe struktury
- Suma** **0**

Rycina 9 Znamię

W razie wątpliwości zmianę barwnikową należy usunąć. Rosnące doświadczenie sprawia, że lekarz usuwa coraz mniej znamion podobnych do przedstawionego powyżej. Znamię to charakteryzuje się dużą symetrią oraz regularną siatką barwnika. Ciemne zabarwienie części środkowej nie zawsze jest objawem świadczącym o złośliwym charakterze zmiany. Nie stwierdza się obecności niebiesko-białych struktur.

Lista kontrolna

Asymetria

Atypowa siatka barwnika

Niebiesko-białe struktury

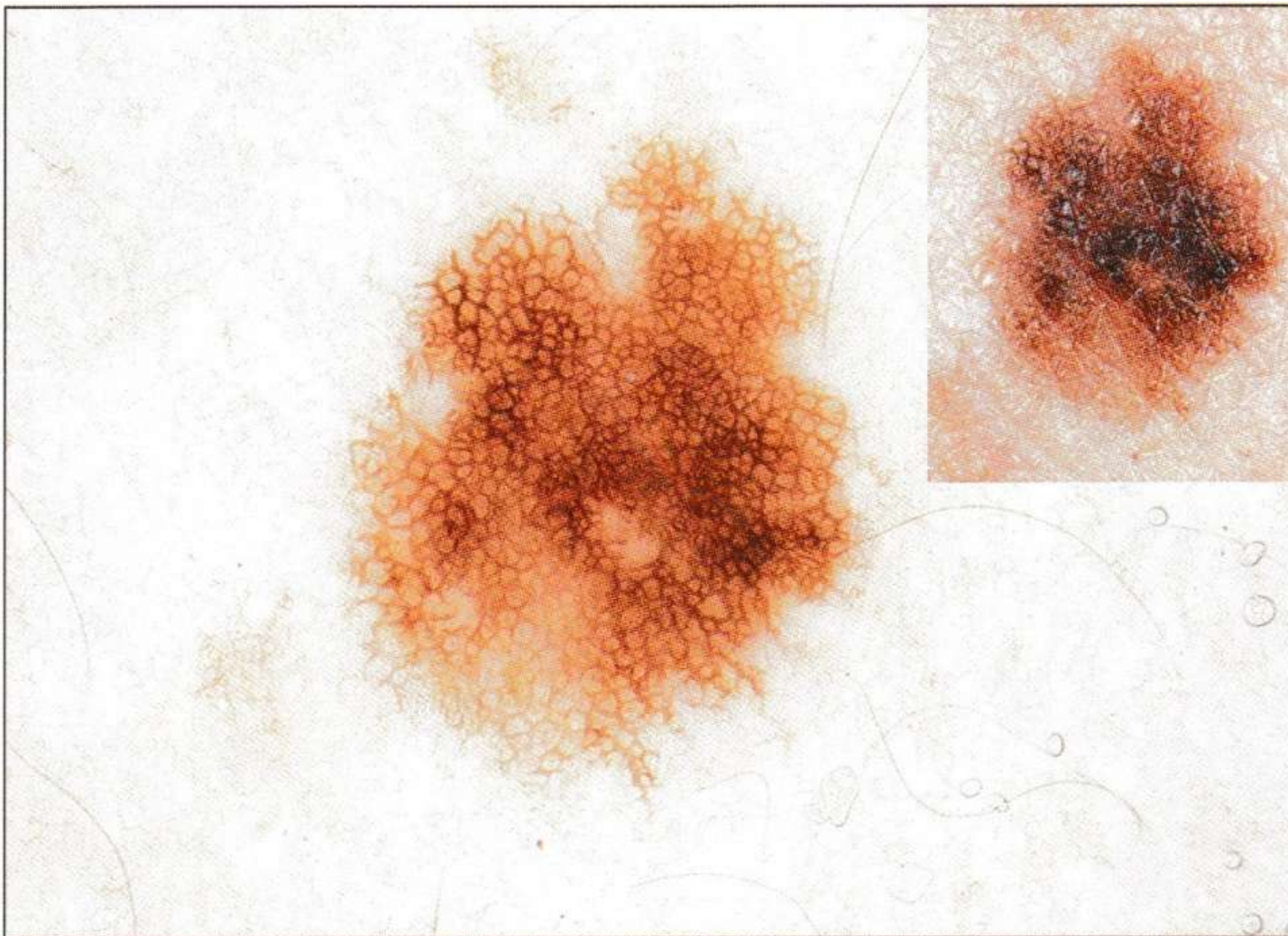
Suma

3

Rycina 10 Czerniak

Przedstawiona zmiana jest oczywistym przykładem czerniaka. Spełnione są wszystkie kryteria diagnostyczne, oczywista jest asymetria koloru i struktury, wyraźna atypowa siatka barwnika (strzałki) oraz obecność niebiesko-białych struktur (obszar zakreślony).

Lista kontrolna

Asymetria

Atypowa siatka barwnika

Niebiesko-białe struktury

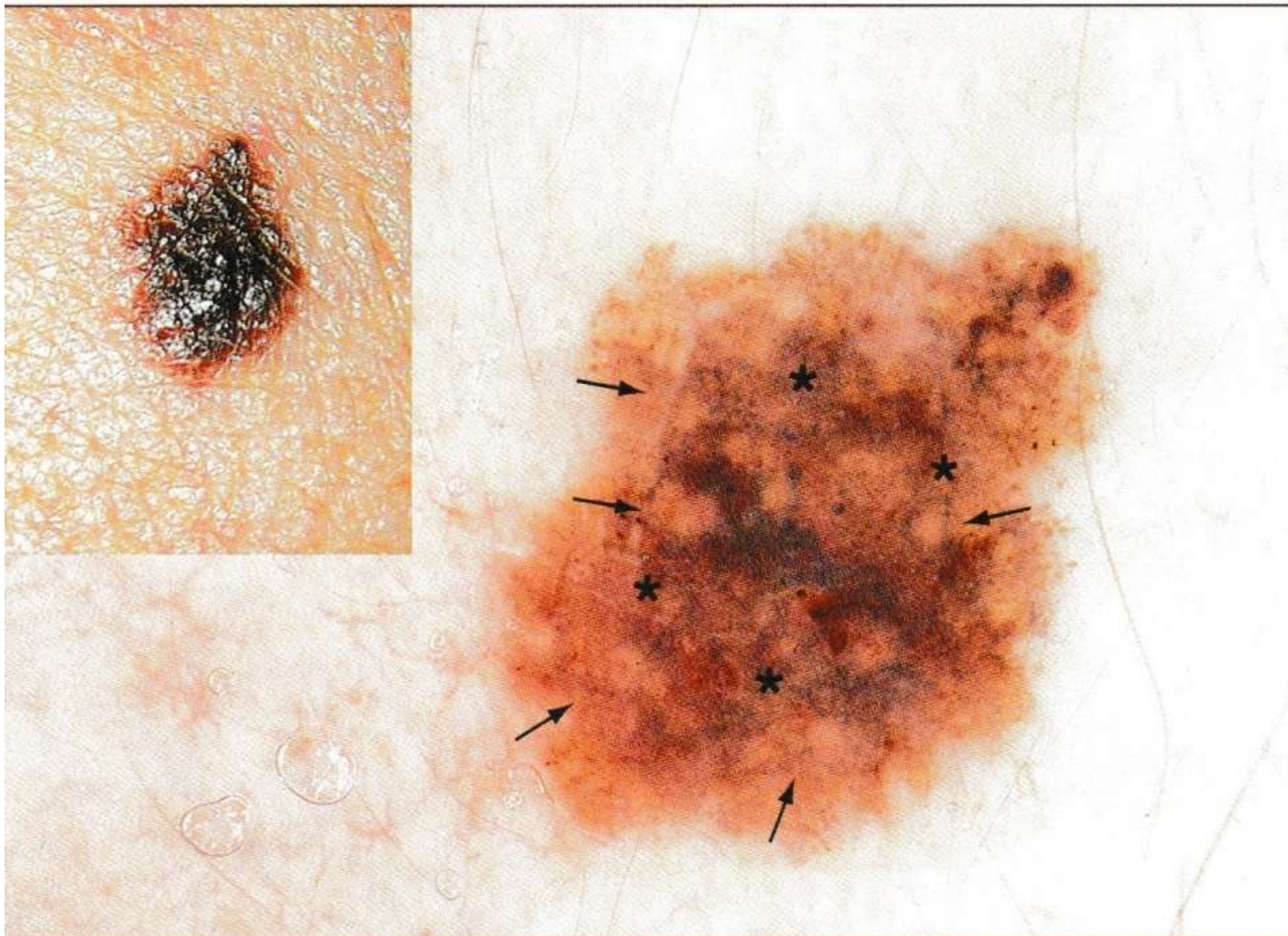
Suma

1

Rycina 11 Znamię

Reguła kliniczna ABCD mogłaby wprowadzić zamieszanie w przypadku tego niegroźnego znamienia. Obecna jest tu asymetria, a także typowa siatka barwnika, lecz nie występują niebiesko-białe struktury.

Lista kontrolna

Asymetria

Atypowa siatka barwnika

Niebiesko-białe struktury

Suma

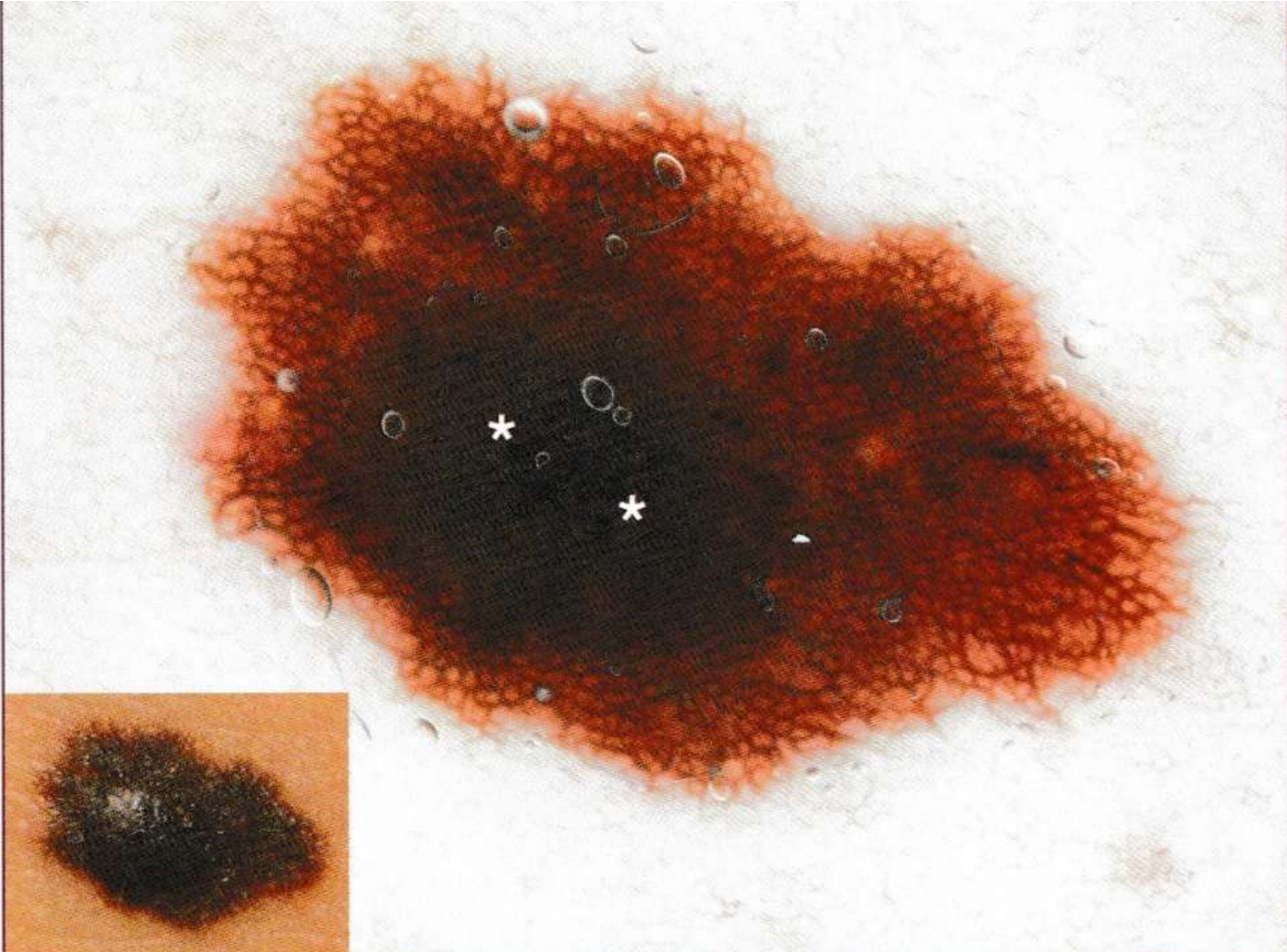
2

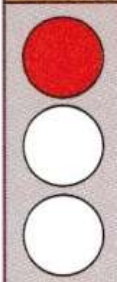
Rycina 12 Czerniak

Żółtawe globule widoczne na tym zdjęciu nie są licznymi torbielami przypominającymi prosaki (*milia*), tak jak ma to miejsce w rogowaceniu łojotokowym. Są to ujścia przydatków skóry, obserwowane tylko w obrębie zmian na skórze głowy i szyi (strzałki). Widoczna jest lekka asymetria koloru i struktury, nie obserwuje się obecności siatki barwnika; w obrębie całej zmiany widoczne są niebiesko-białe struktury (gwiazdki).

Lista kontrolna	
Asymetria	☒
Atypowa siatka barwnika	☒
Niebiesko-białe struktury	☒
Suma	3

Rycina 13 Czerniak

Powyższa zmiana zaczyna budzić niepokój, dopiero gdy zostanie zbadana za pomocą dermoskopu. Widoczna jest asymetria koloru i struktury, atypowa siatka barwnika oraz niebiesko-białe struktury (gwiazdki) pokrywające część zmiany.

Lista kontrolna

Asymetria	☒
Atypowa siatka barwnika	☐
Niebiesko-białe struktury	☒
Suma	2

Rycina 14 Czerniak

Rozległe niebiesko-białe struktury (gwiazdki) stanowią pierwszą wskazówkę informującą o powadze zmiany. Uwagę zwraca szczególnie asymetria koloru. Siatka barwnika jest nieobecna, widoczne są dobrze rozwinięte niebiesko-białe struktury.

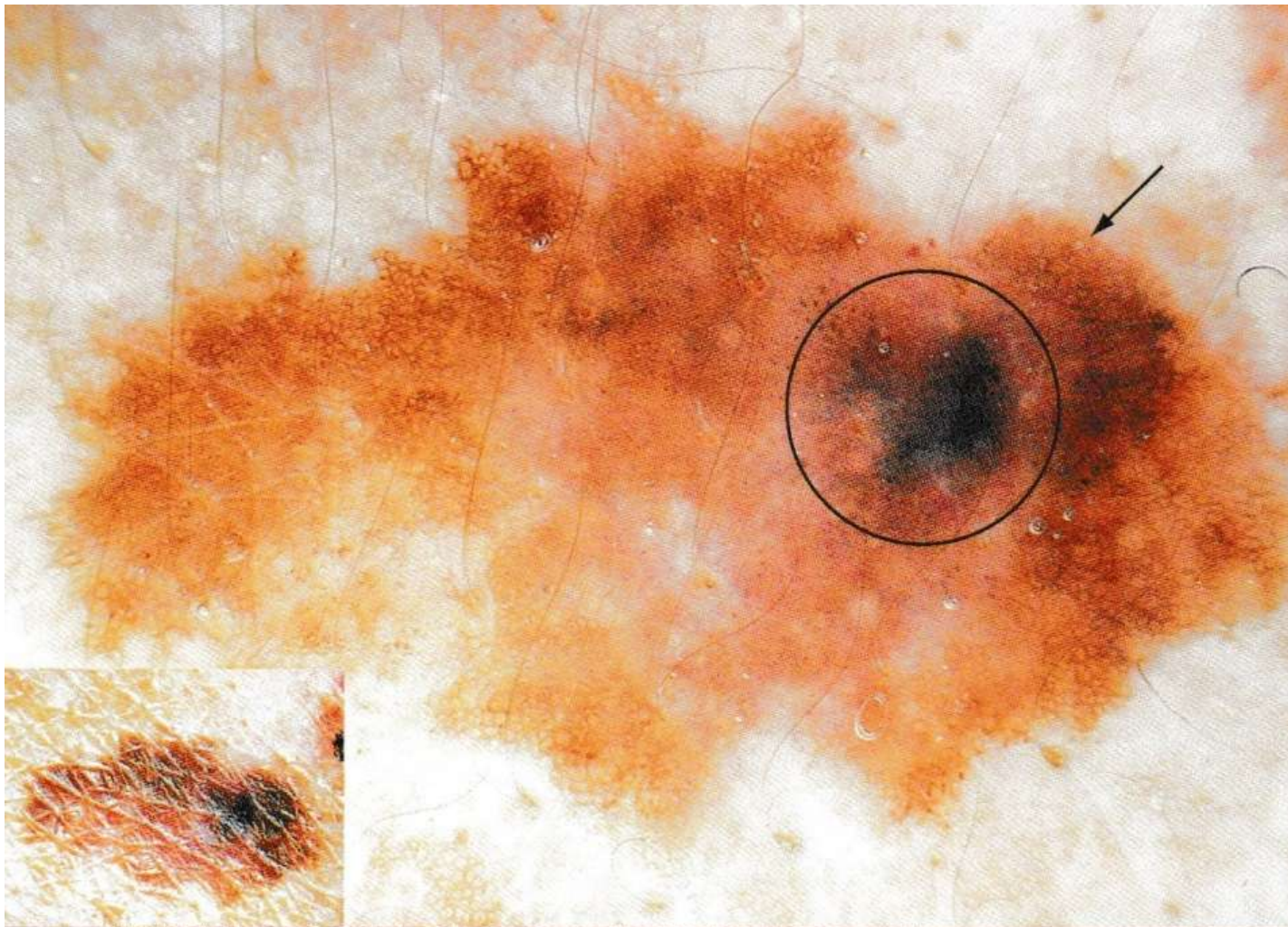
Lista kontrolna

Asymetria	☒
Atypowa siatka barwnika	☐
Niebiesko-białe struktury	☒
Suma	2

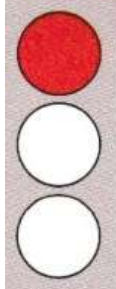
Rycina 15 Rak podstawnokomórkowy

W zmianie obecne są wyraźne, rozgałęziające się naczynia, których obecność jest typowa dla guzkowej postaci raka podstawnokomórkowego. Widoczne są dwie cechy z listy kontrolnej: asymetria oraz niebiesko-białe struktury (strzałki). Nie występuje siatka barwnika.

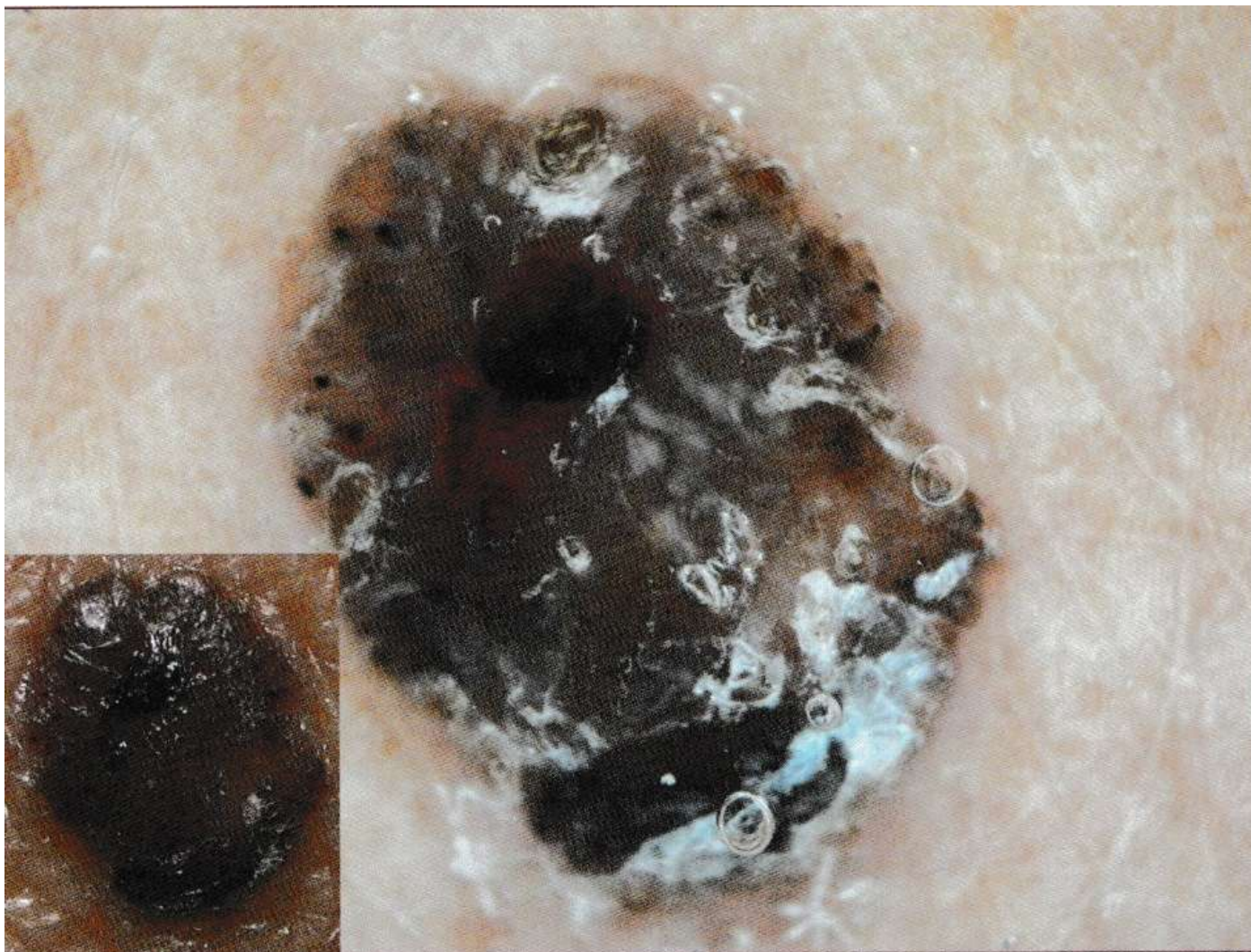
Lista kontrolna

- Asymetria
- Atypowa siatka barwnika
- Niebiesko-białe struktury
- Suma** **3**

Rycina 16 Czerniak

W obrębie zmiany widoczna jest wyraźna asymetria, jednak kwestia atypowości siatki barwnika w prawym górnym rogu zmiany (strzałka) pozostaje dyskusyjna. Niebiesko-białe struktury (obszar zakreślony) są wyraźnie widoczne. Nie ma wątpliwości, że zmiana wymaga usunięcia.

Lista kontrolna

Asymetria

Atypowa siatka barwnika

Niebiesko-białe struktury

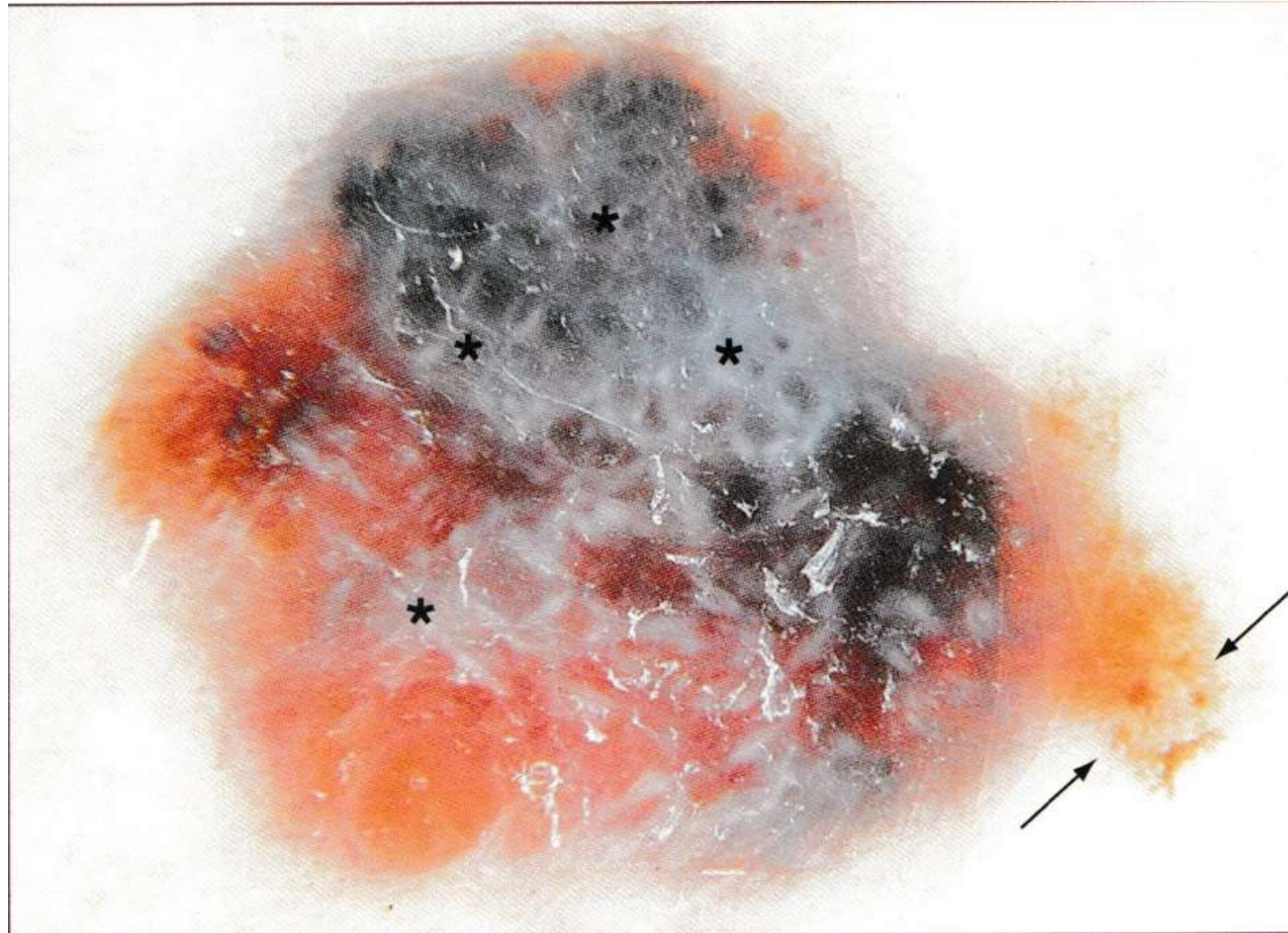
Suma

2

Rycina 17 Rak podstawnocomórkowy

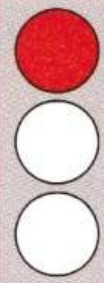

Niezwykły wygląd zmiany wskazuje na to, że powinna być ona jak najszybciej usunięta. Widoczna jest asymetria koloru i struktury; w obrębie całej zmiany zauważalne są delikatne niebiesko-białe struktury. Nie stwierdza się obecności siatki barwnika. Ponieważ spełnione są dwa kryteria z listy kontrolnej, zmiana wymaga usunięcia.

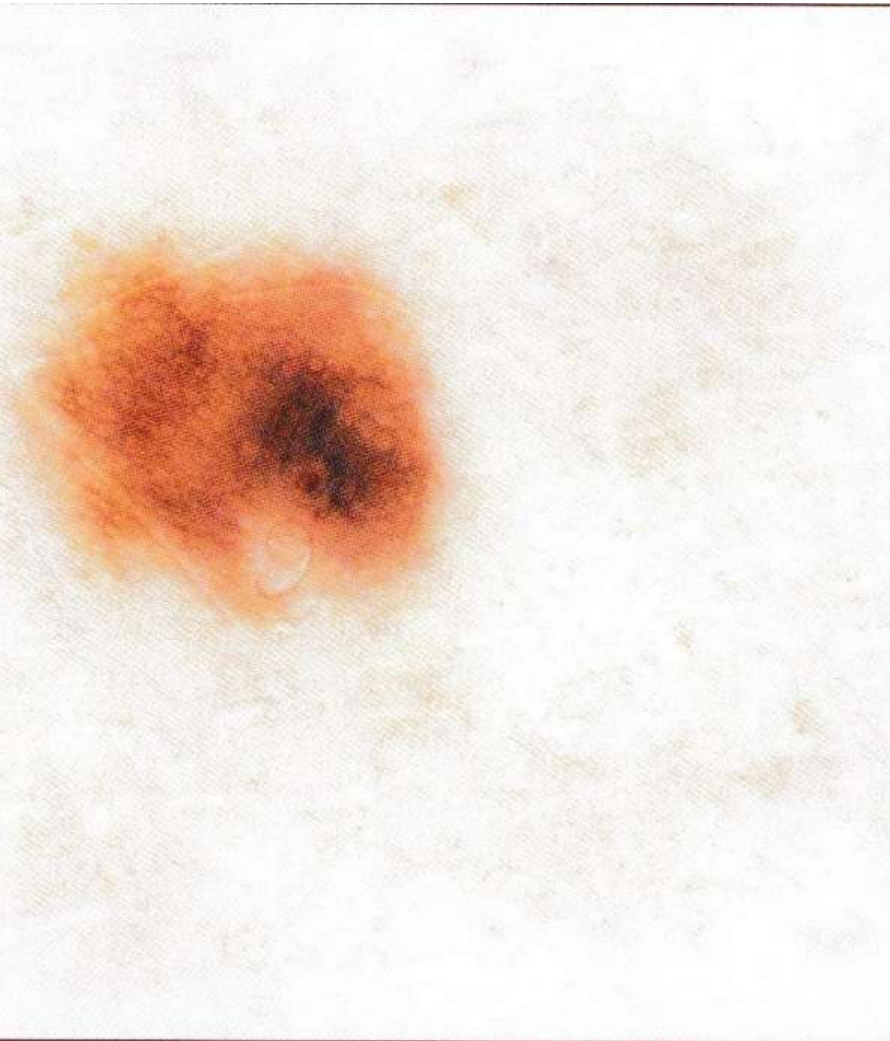
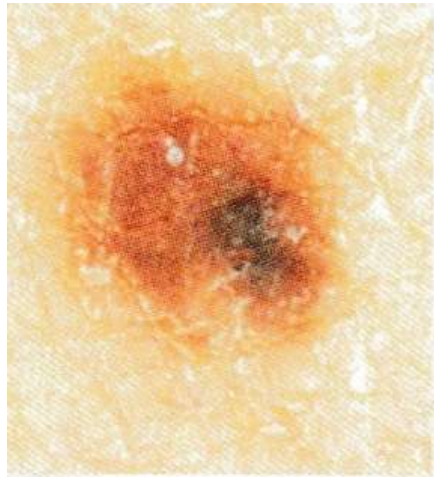
Lista kontrolna

Asymetria	☒
Atypowa siatka barwnika	☐
Niebiesko-białe struktury	☒
Suma	2

Rycina 18 Czerniak

Powyższa zmiana bez wątpienia nie jest zmianą łagodną. Czy jest to rak podstawnokomórkowy czy też czerniak? W jej obrębie stwierdza się istotną asymetrię koloru i struktury z obecnością wyróżniających się niebiesko-białych struktur (gwiazdki). Trudno określić, czy występuje siatka barwnika (strzałki).

Lista kontrolna

Asymetria

Atypowa siatka barwnika

Niebiesko-białe struktury

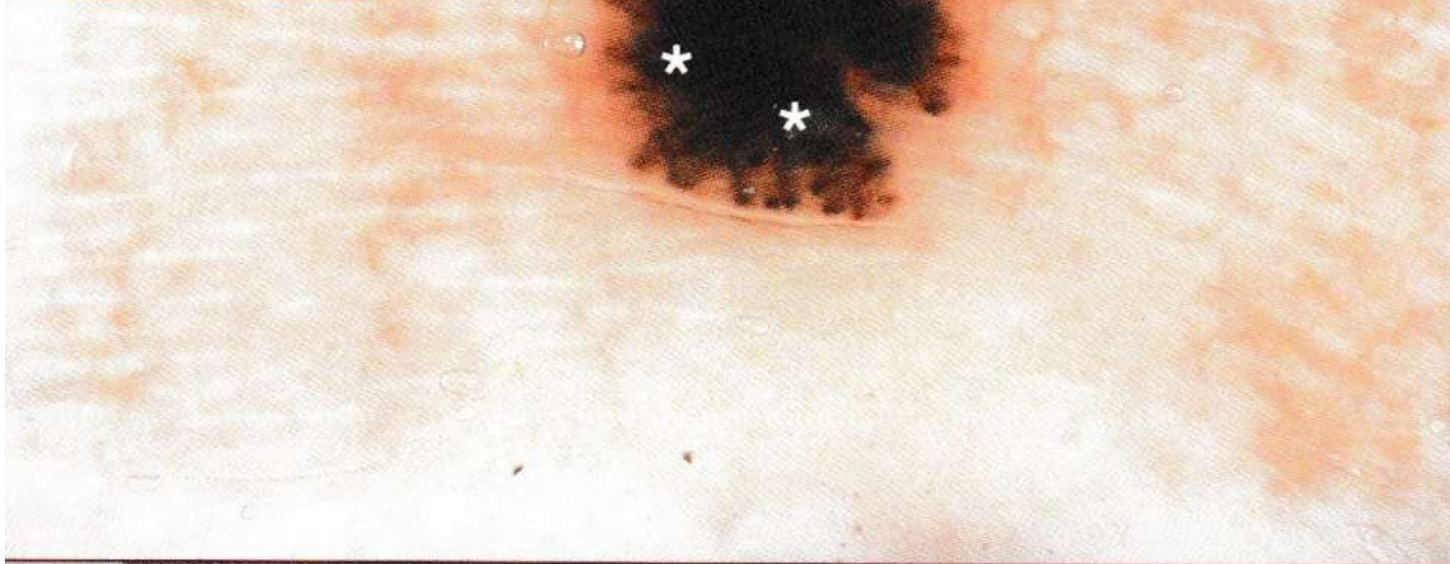

Suma

1

Rycina 19 Znamię

W trakcie badania dermoskopowego często stwierdza się obecność typowych łagodnych znamion. Plama w kolorze ciemnobrązowym nie ma istotnego znaczenia. Mimo że zauważalna jest lekka asymetria koloru i struktury, zmiana charakteryzuje się obecnością typowej siatki barwnika oraz brakiem nieostro odgraniczonych struktur w kolorze niebiesko-białym.

Lista kontrolna

Asymetria

Atypowa siatka barwnika

Niebiesko-białe struktury

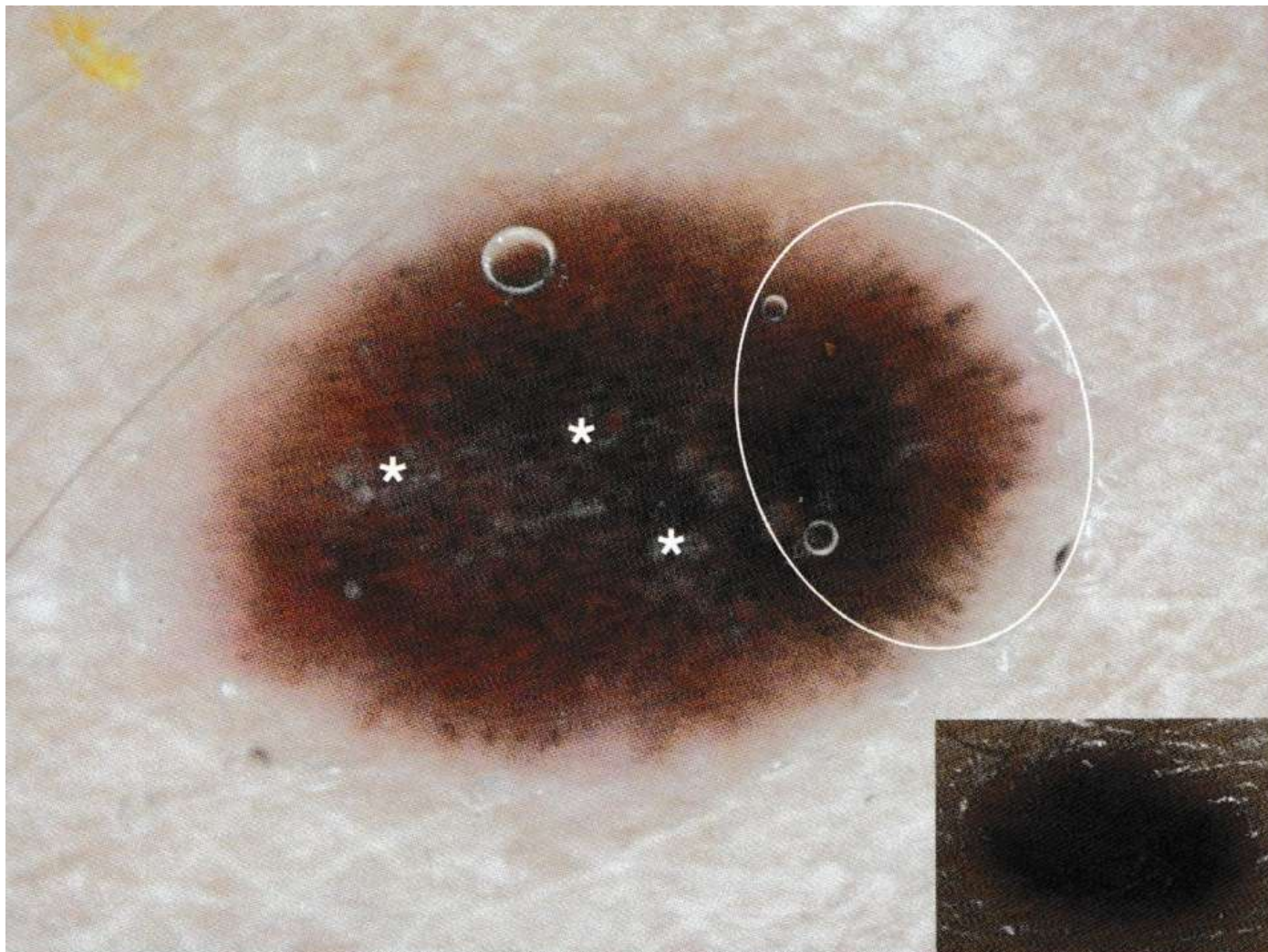

Suma

2

Rycina 20 Znamię

Wzór kryteriów widocznych w obrębie tego znamienia najczęściej spotykany jest w przypadku znamienia Spitz, jednak w rozpoznaniu różnicowym należy uwzględnić dysplastyczne znamię Clarka oraz czerniaka. Obecna jest lekka asymetria koloru i struktury. Siatka barwnika nie występuje, zauważalne są struktury w kolorze niebiesko-białym (gwiazdki). Lista kontrolna nie sprawdza się w odniesieniu do wszystkich zmian, dlatego podejmując decyzję o dalszym postępowaniu, należy uwzględnić wywiad medyczny oraz wiek pacjenta.

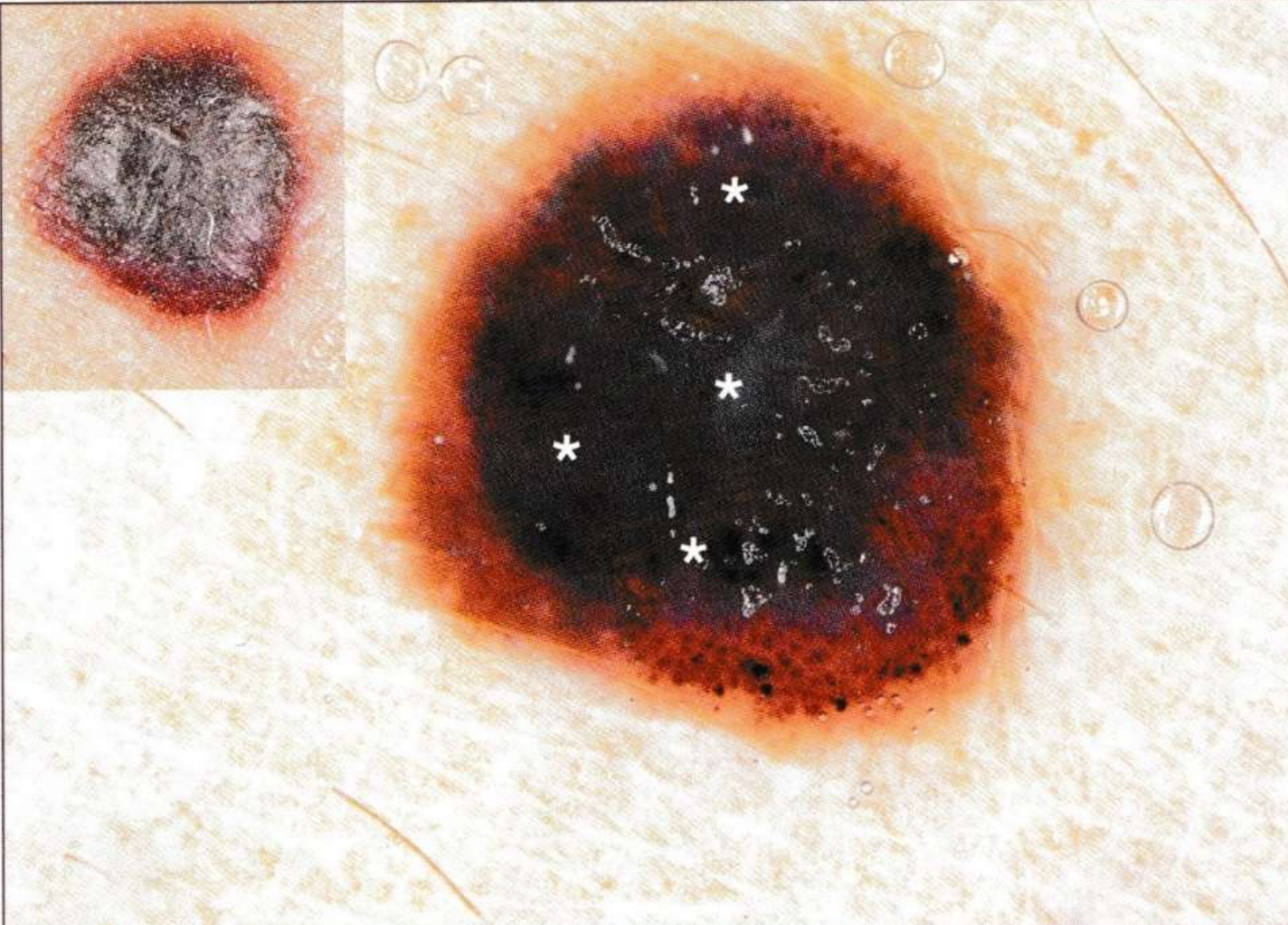
Lista kontrolna

Asymetria	☒
Atypowa siatka barwnika	☒
Niebiesko-białe struktury	☒
Suma	3

Rycina 21 Znamię

Zmiana przedstawia cechy typowe dla znamienia Spitz, tym razem z obecnością atypowej siatki barwnika (obszar zakreślony) oraz struktur w kolorze niebiesko-białym (gwiazdki).

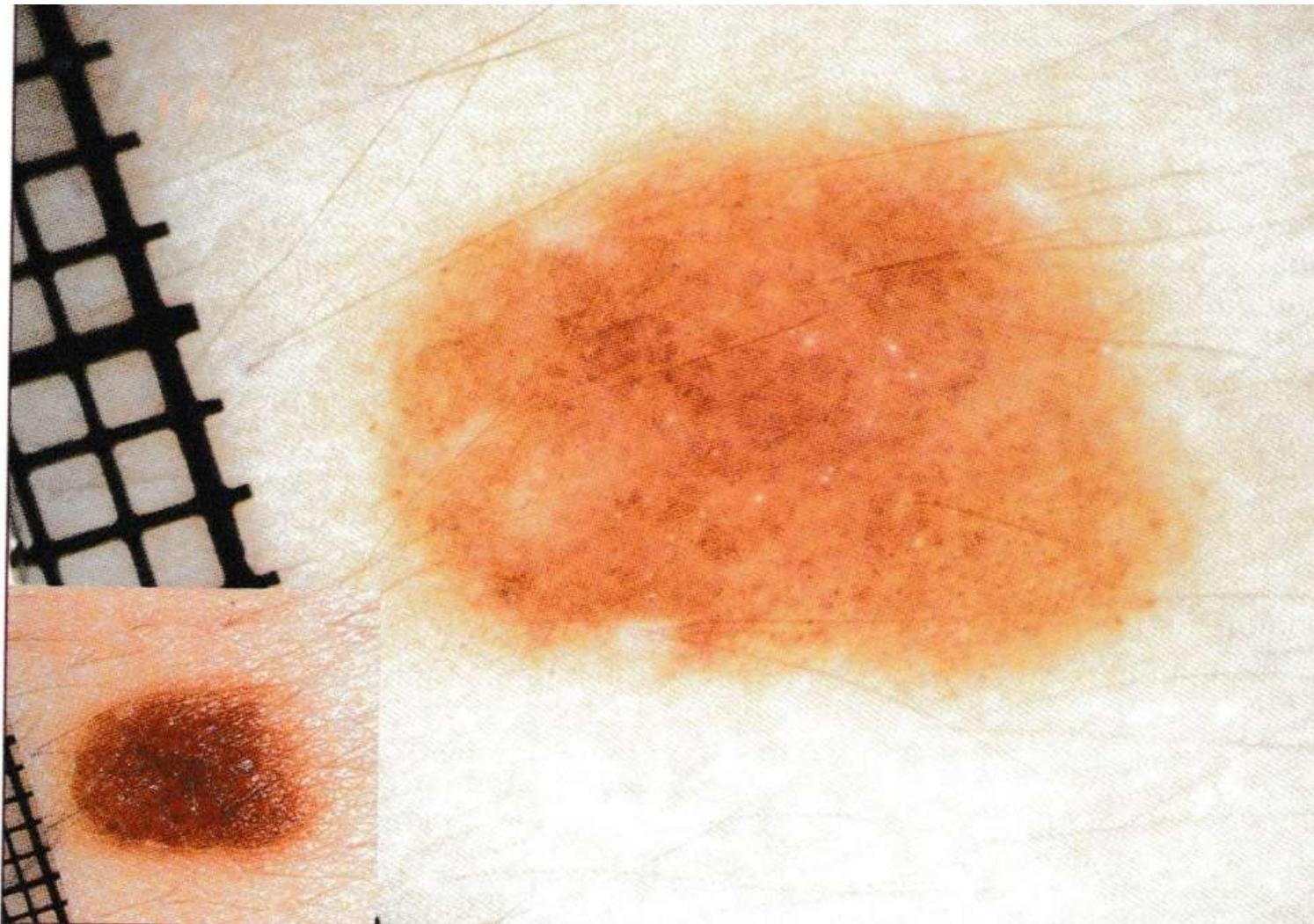
Lista kontrolna

Asymetria	☒
Atypowa siatka barwnika	☐
Niebiesko-białe struktury	☒
Suma	2

Rycina 22 Czerniak

Ta niecharakterystyczna pod względem klinicznym zmiana ma niepokojący wygląd w obrazie dermoskopowym, z asymetrią koloru i struktury. Siatka barwnika nie występuje, widoczne są struktury w kolorze niebiesko-białym rozsiane w obrębie całej zmiany (gwiazdki).

Lista kontrolna

Asymetria

Atypowa siatka barwnika

Niebiesko-białe struktury

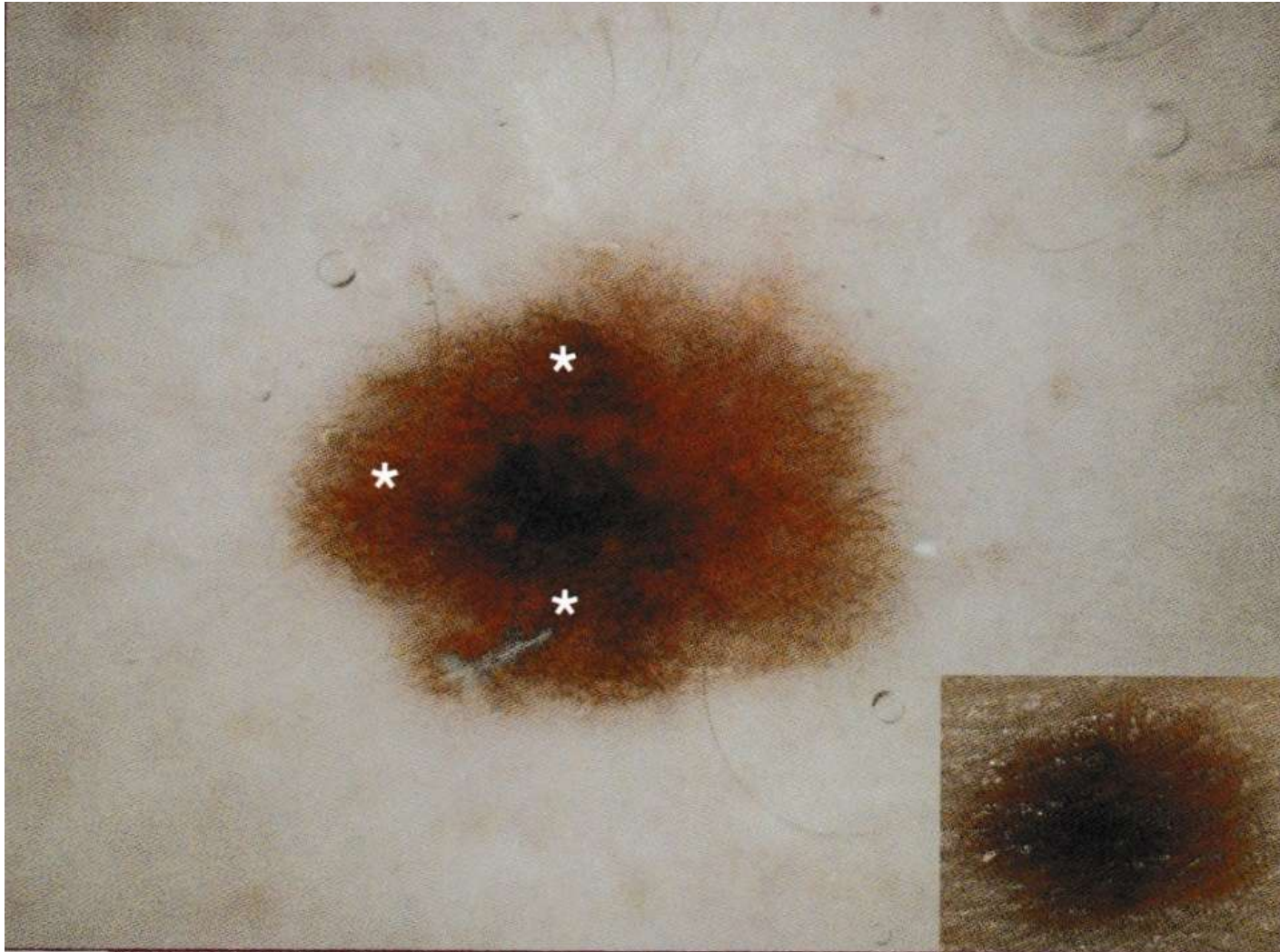
Suma

1

Rycina 23 Znamię

Powyższe znamię ma łagodny charakter w porównaniu z innymi zmianami przedstawionymi w tym rozdziale, charakteryzującymi się bardziej oczywistą asymetrią koloru i struktury, atypową siatką barwnika oraz obecnością struktur w kolorze niebiesko-białym. Widoczna jest tu lekka asymetria koloru i struktury, chociaż w naturze nigdy nie spotyka się 100% symetrii. Siatka barwnika oraz struktury w kolorze niebiesko-białym nie są obecne.

Lista kontrolna

Asymetria

Atypowa siatka barwnika

Niebiesko-białe struktury

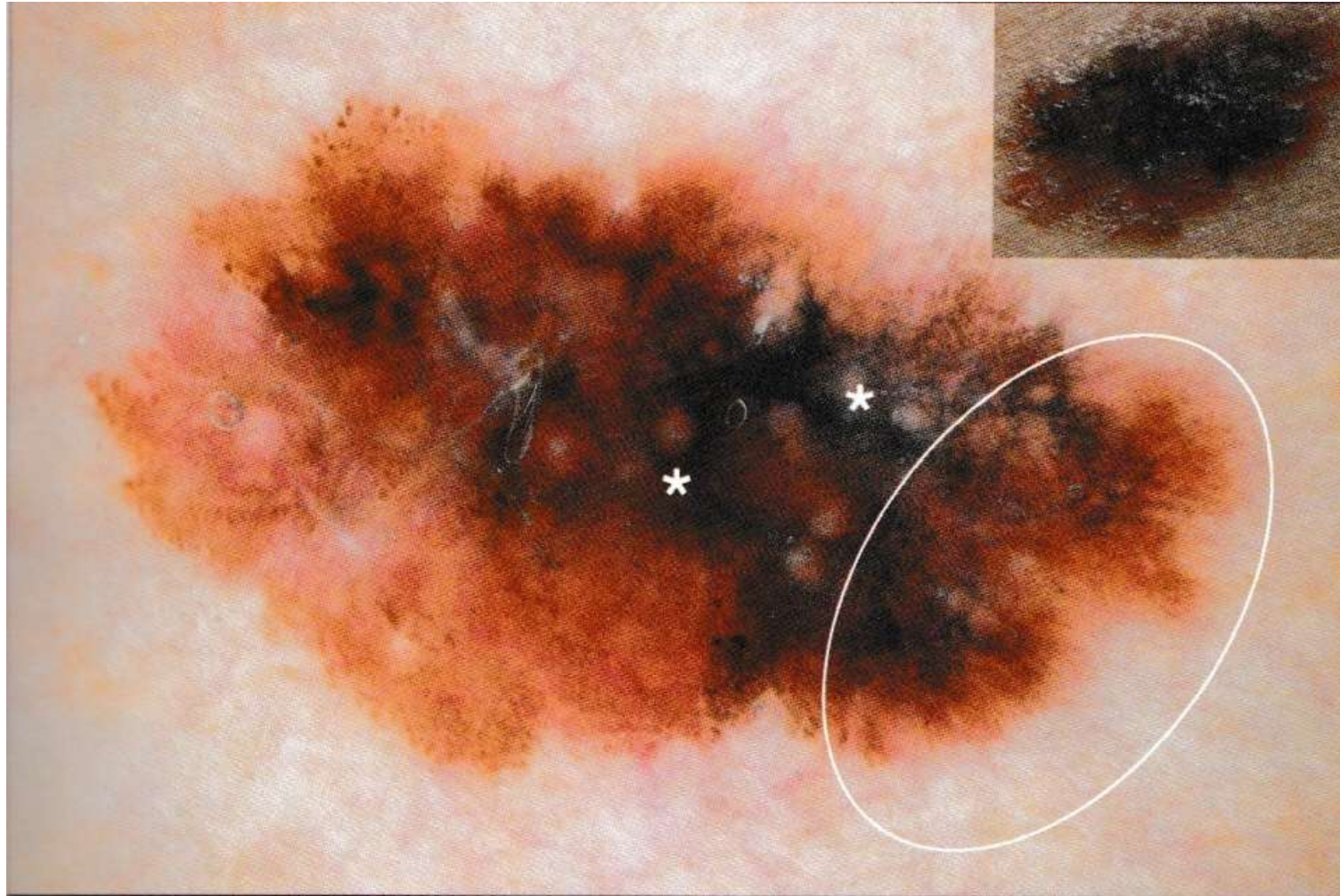
Suma

2

Rycina 24 Znamię

W obrębie tej zmiany występują dwa kryteria z trzech wymienionych na liście kontrolnej, dlatego powinna ona zostać usunięta. Stwierdza się obecność lekkiej asymetrii oraz atypowej siatki barwnika pokrywającej lewą część zmiany (gwiazdki).

Lista kontrolna

Asymetria	☒
Atypowa siatka barwnika	☒
Niebiesko-białe struktury	☒
Suma	3

Rycina 25 Czerniak

Jest to ewidentny czerniak ze względu na uderzającą asymetrię koloru i struktury oraz obecność rozległych struktur w kolorze niebiesko-białym (gwiazdki). W prawej części zmiany widoczna jest atypowa siatka barwnika (obszar zakreślony).

Lista kontrolna

Asymetria

Atypowa siatka barwnika

Niebiesko-białe struktury

Sum

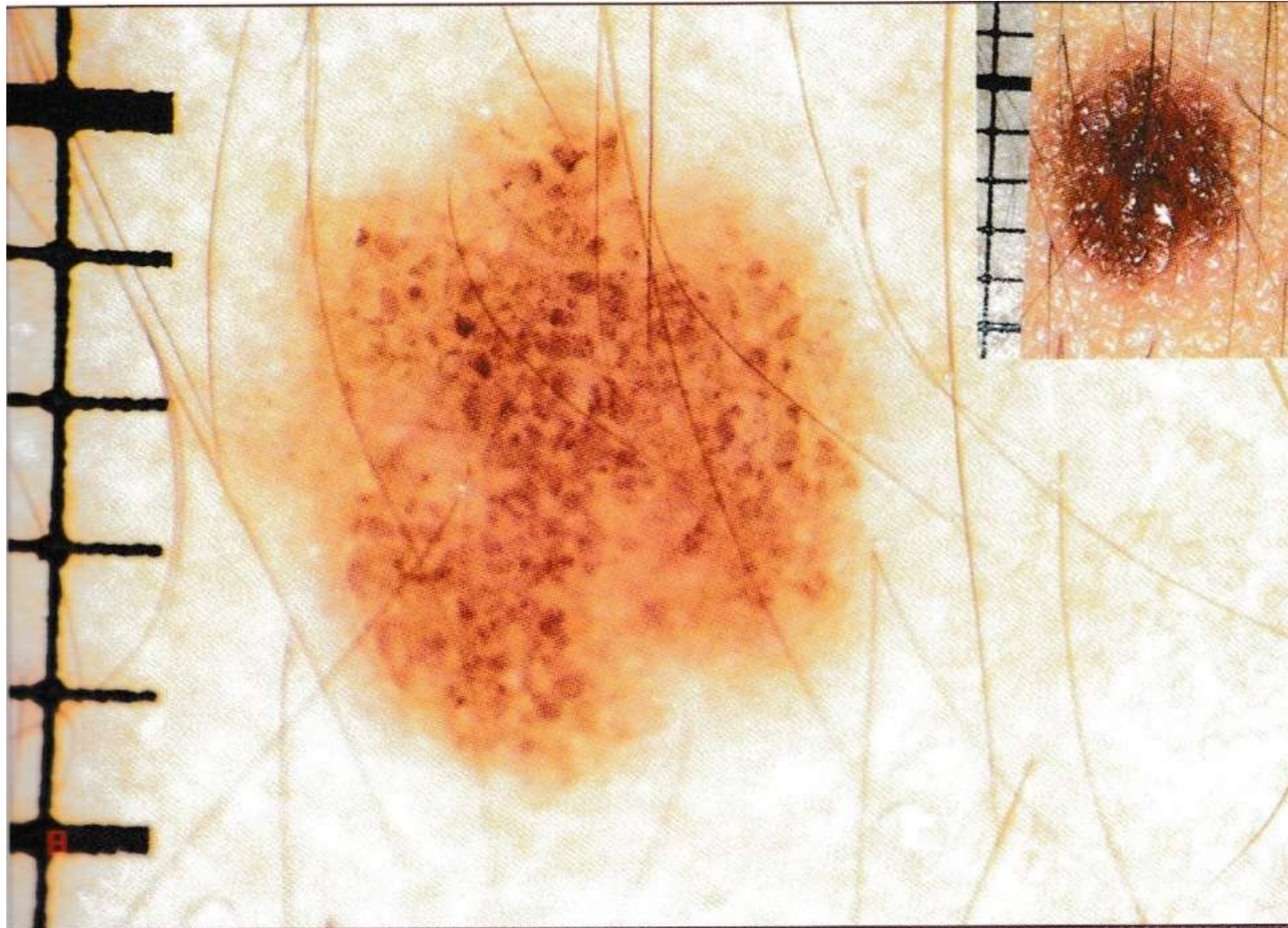
2

Rycina 28 Czerniak

Istotna asymetria koloru i struktury spowodowana jest obecnością niebiesko-białych struktur zajmujących większą część zmiany (strzałki). Nie obserwuje się atypowej siatki barwnika.

Lista kontrolna

Asymetria

Atypowa siatka barwnika

Niebiesko-białe struktury

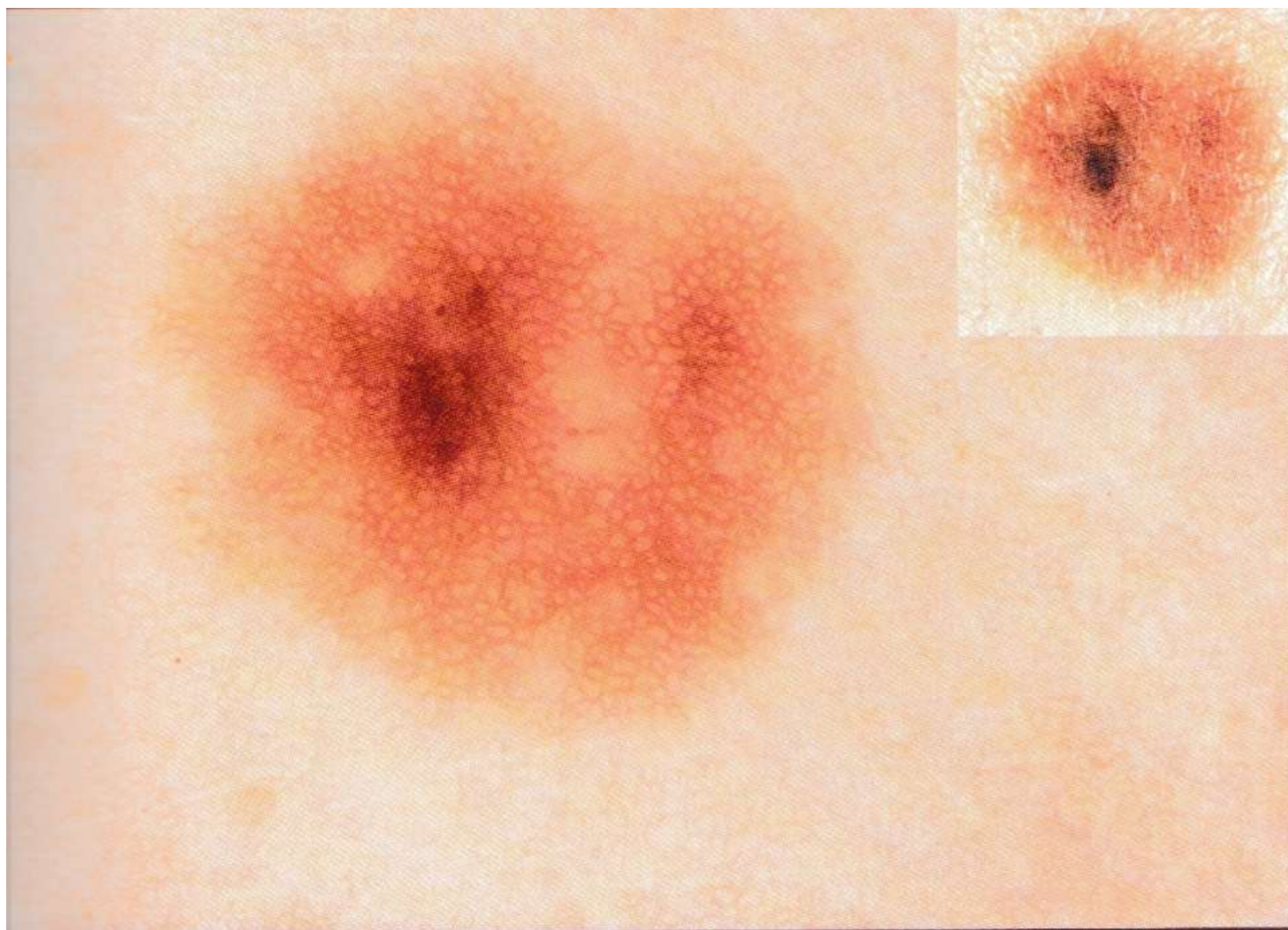
Suma

1

Rycina 29 Znamię

W obrębie tej zmiany występuje tylko jedno kryterium z listy kontrolnej, tak więc znamię ma charakter łagodny. Dolna połowa zmiany nie stanowi lustrzanego odbicia górnej połowy, co jest przyczyną nieznacznej asymetrii. Nie obserwuje się siatki barwnika ani niebiesko-białych struktur.

Lista kontrolna

Asymetria

Atypowa siatka barwnika

Niebiesko-białe struktury

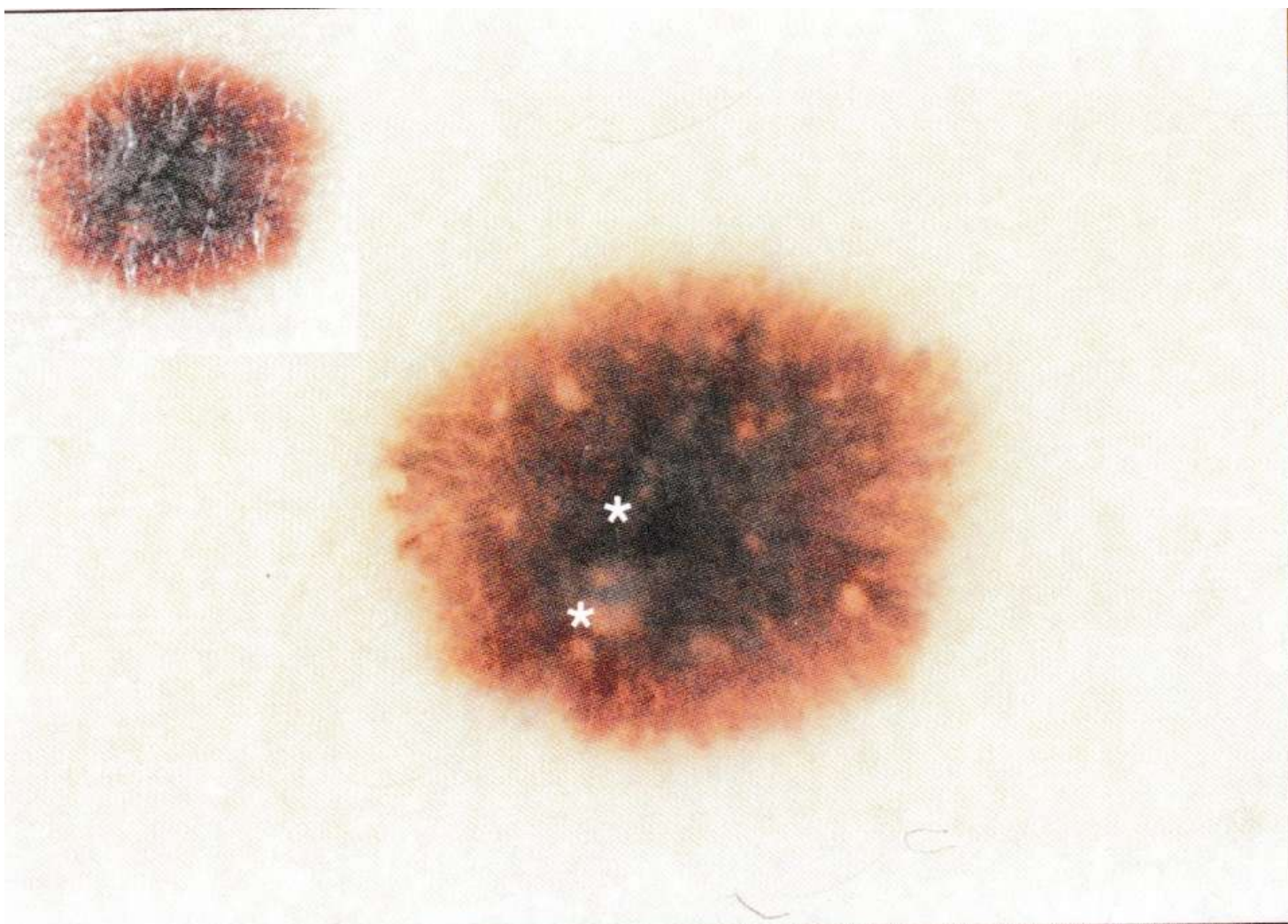
Suma

1

Rycina 30 Znamię

Obecność jednego kryterium z 3-punktowej listy kontrolnej zazwyczaj nie jest wystarczająca do rozpoznania zmiany złośliwej. Zauważalna jest asymetria koloru i struktury – lewa strona zmiany nie stanowi lustrzanego odbicia prawej strony. Atypowa siatka barwnika oraz niebiesko-białe struktury nie występują.

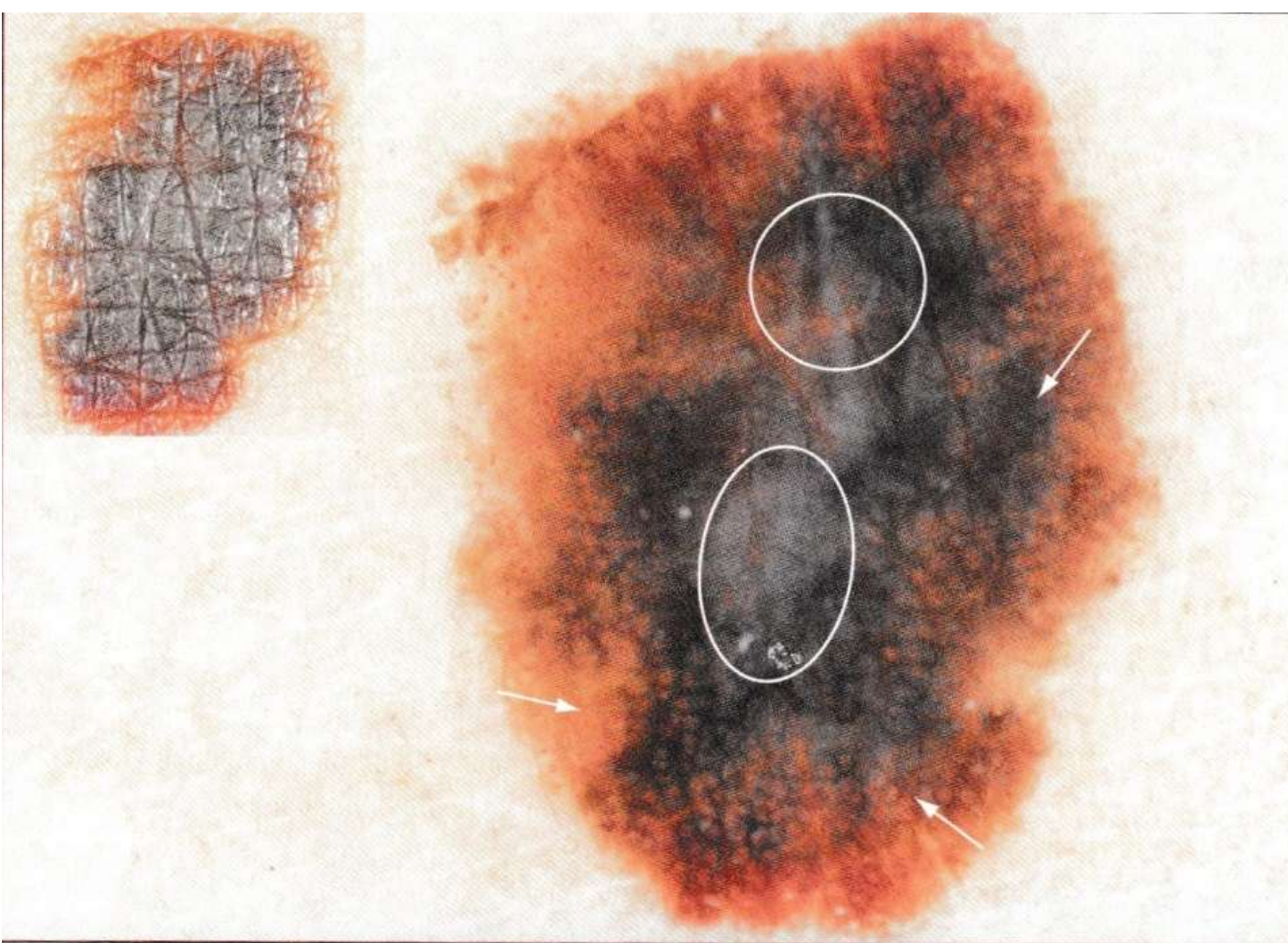

Lista kontrolna	
Asymetria	☐
Atypowa siatka barwnika	☐
Niebiesko-białe struktury	☒
Suma	1

Rycina 31 Znamię

Powyzsza zmiana nastrocza trudności interpretacyjne. Wprawdzie spełnione jest tylko jedno kryterium z listy kontrolnej, ogólny jej wygląd może budzić podejrzenie czerniaka. Zmiana jest symetryczna i nie posiada siatki barwnika. Niebiesko-białe struktury w części środkowej są tak subtelne, że ich wykrycie może sprawiać trudności (gwiazdki).

Lista kontrolna

Asymetria	☒
Atypowa siatka barwnika	☒
Niebiesko-białe struktury	☒
Suma	3

Rycina 32 Czerniak

Obecne są wszystkie kryteria z listy kontrolnej, co potęguje wrażenie, że powyższa zmiana jest czerniakiem. Kontury zmiany są wprawdzie symetryczne, jednak obecna jest asymetria koloru i struktury. W centralnej części zmiany występuje wyraźna, pogrubiona siatka barwnika (strzałki) z niewielkimi ogniskami niebiesko-białych struktur (obszar zakreślony). Ta wczesna postać czerniaka mogłaby zostać niezauważona, gdyby nie zastosowano badania dermoskopowego.

Lista kontrolna

Asymetria

Atypowa siatka barwnika

Niebiesko-białe struktury

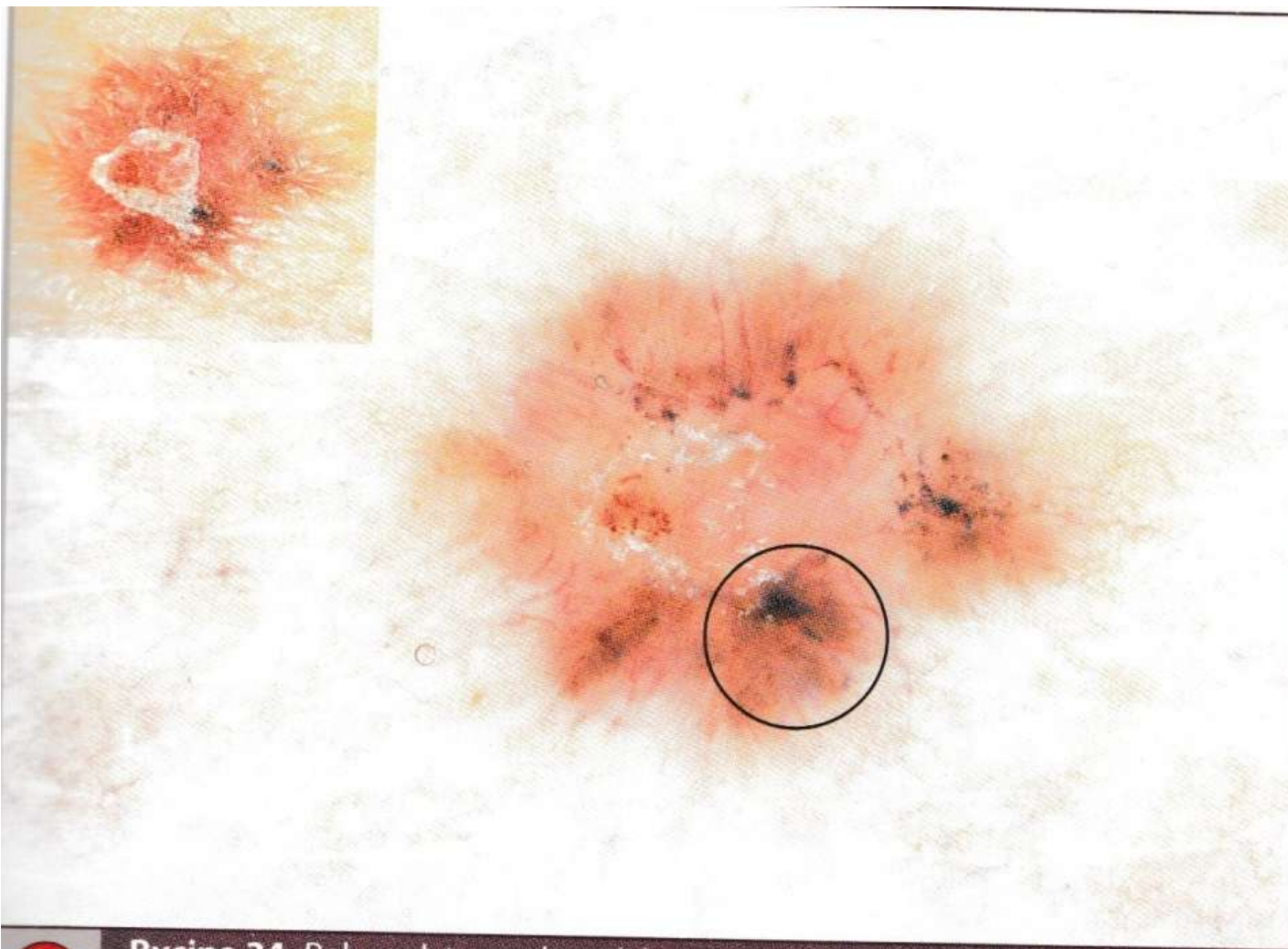
Suma

3

Rycina 33 Czerniak

Powyższa zmiana spełnia wszystkie trzy kryteria z listy kontrolnej i nawet początkujący dermoskopista rozpozna w niej czerniaka. Widoczna jest uderzająca asymetria koloru i struktury oraz strefy z atypową siatką barwnika (strzałki). Występują również wyraźnie odgraniczone obszary wykazujące obecność innej odmiany niebiesko-białych struktur – *peppering* (gwiazdki).

Lista kontrolna

Asymetria

Atypowa siatka barwnika

Niebiesko-białe struktury

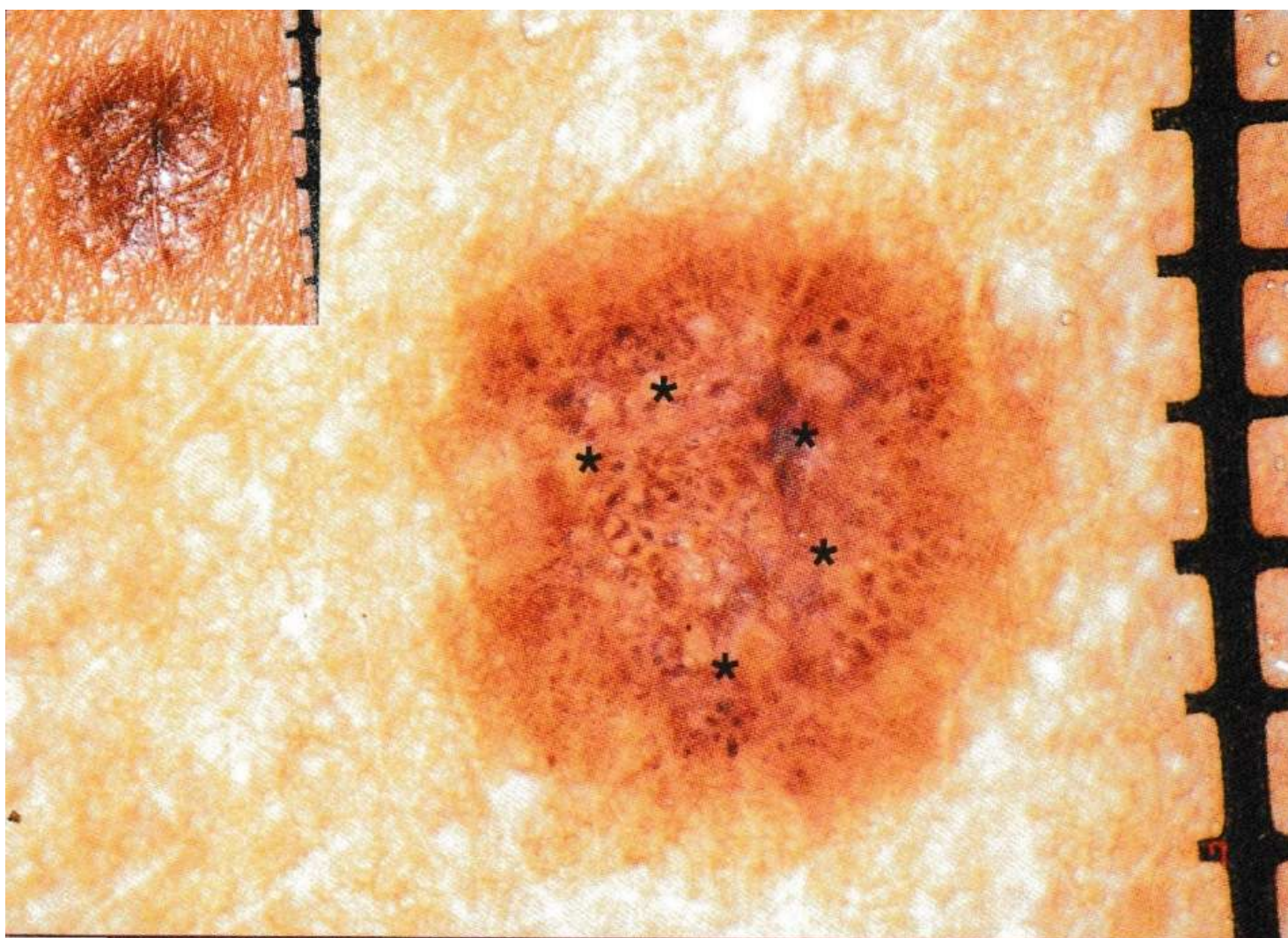
Suma **2**

Rycina 34 Rak podstawnokomórkowy

Dolna połowa tej zmiany nie stanowi lustrzanego odbicia jej górnej połowy, a prawa strona nie jest lustrzanym obrazem lewej połowy, dlatego też zmiana ta jest asymetryczna. Nie stwierdza się obecności siatki barwnika, występują jednak liczne niebiesko-białe struktury (obszar zakreślony). Jeżeli spełnione są dwa kryteria z listy kontrolnej, zmiana powinna zostać usunięta.

Lista kontrolna

Asymetria

Atypowa siatka barwnika

Niebiesko-białe struktury

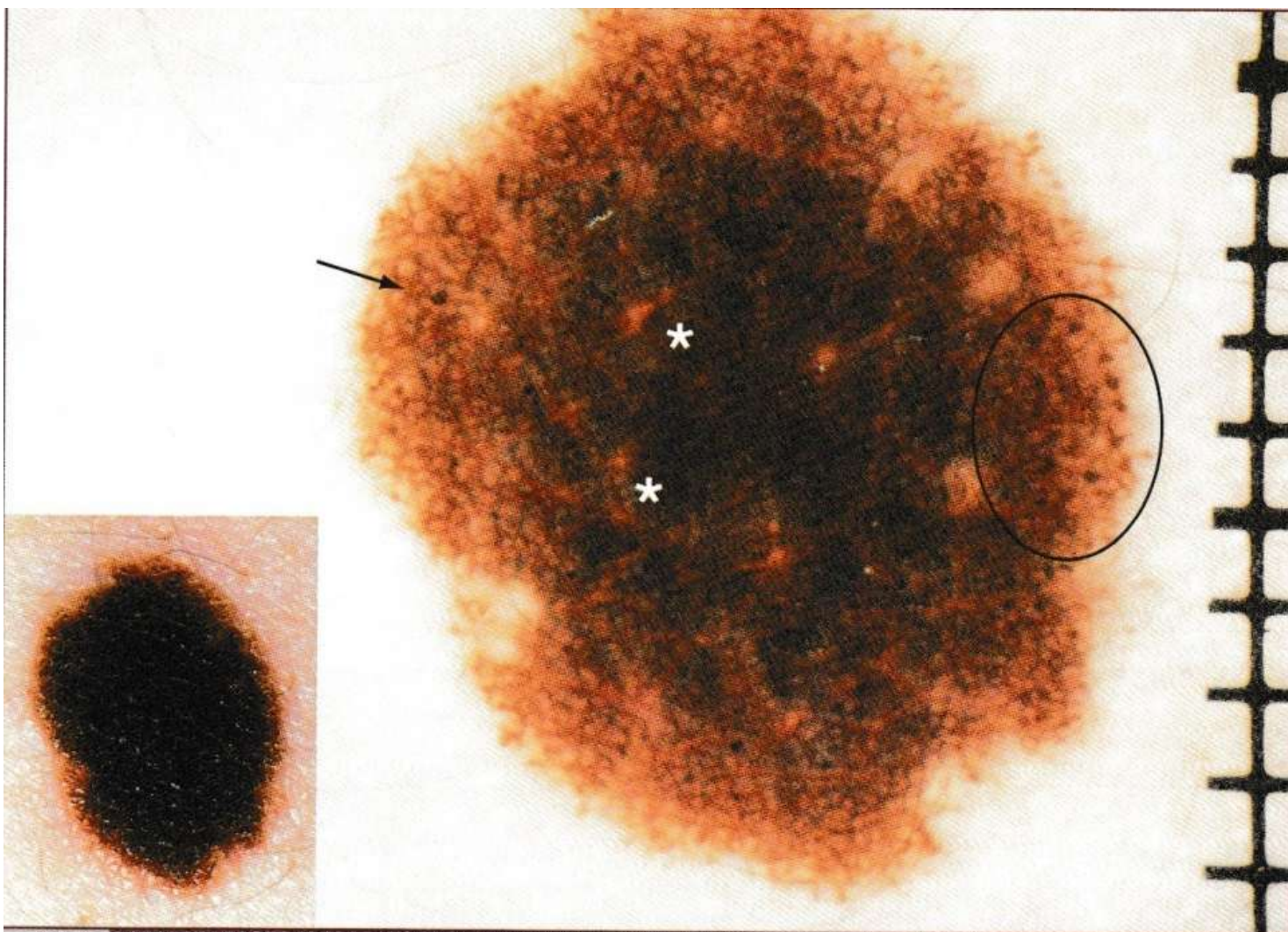
Suma

2

Rycina 35 Znamię

Pomimo istotnej asymetrii koloru i struktury, przedstawione powyżej znamię jest łagodne. Nie występuje siatka barwnika, obecne są natomiast niebiesko-białe struktury (gwiazdki). Zmiana spełnia dwa kryteria, co oznacza, że należy ją usunąć lub pokazać bardziej doświadczonemu dermoskopiście.

Lista kontrolna

Asymetria

Atypowa siatka barwnika

Niebiesko-białe struktury

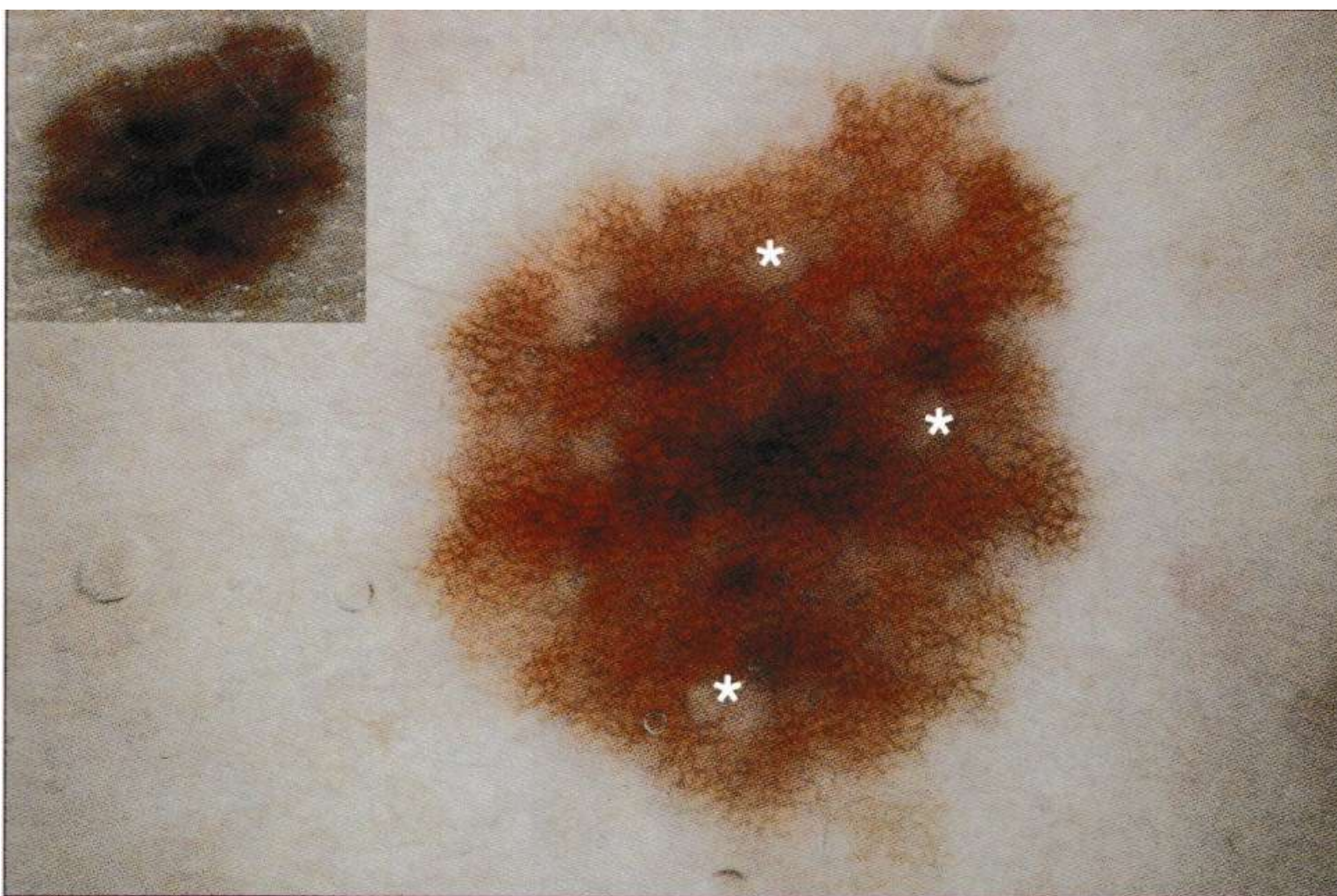
Suma

3

Rycina 36 Znamię

Przedstawione znamię jest trudne do zdiagnozowania, ponieważ wszystkie trzy kryteria są bardzo subtelne. W lewej części zmiany występuje atypowa siatka barwnika (strzałka), a po jej prawej stronie obecne są globule (obszar zakreślony), dlatego też zmiana jest asymetryczna. W jej obrębie można również zaobserwować obecność niebiesko-białych struktur (gwiazdki).

Lista kontrolna

Asymetria

Atypowa siatka barwnika

Niebiesko-białe struktury

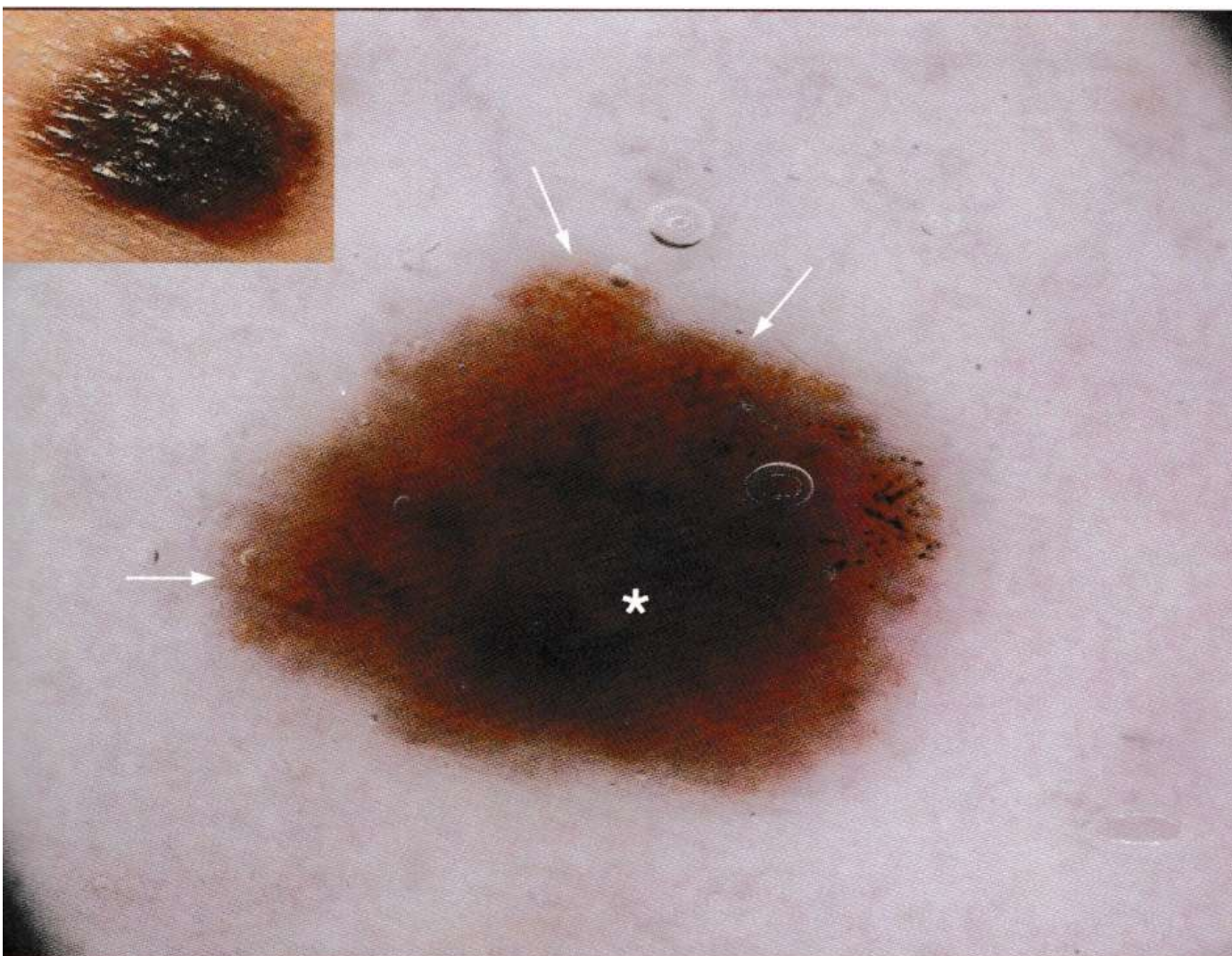
Suma

1

Rycina 37 Znamię

Przedstawiona powyżej zmiana charakteryzuje się lekką asymetrią i obecnością typowej siatki barwnika. Nie należy mylić wieloogniskowych odbarwień (gwiazdki) z białym kolorem, który jest charakterystyczny dla niebiesko-białych struktur.

Lista kontrolna

Asymetria

Atypowa siatka barwnika

Niebiesko-białe struktury

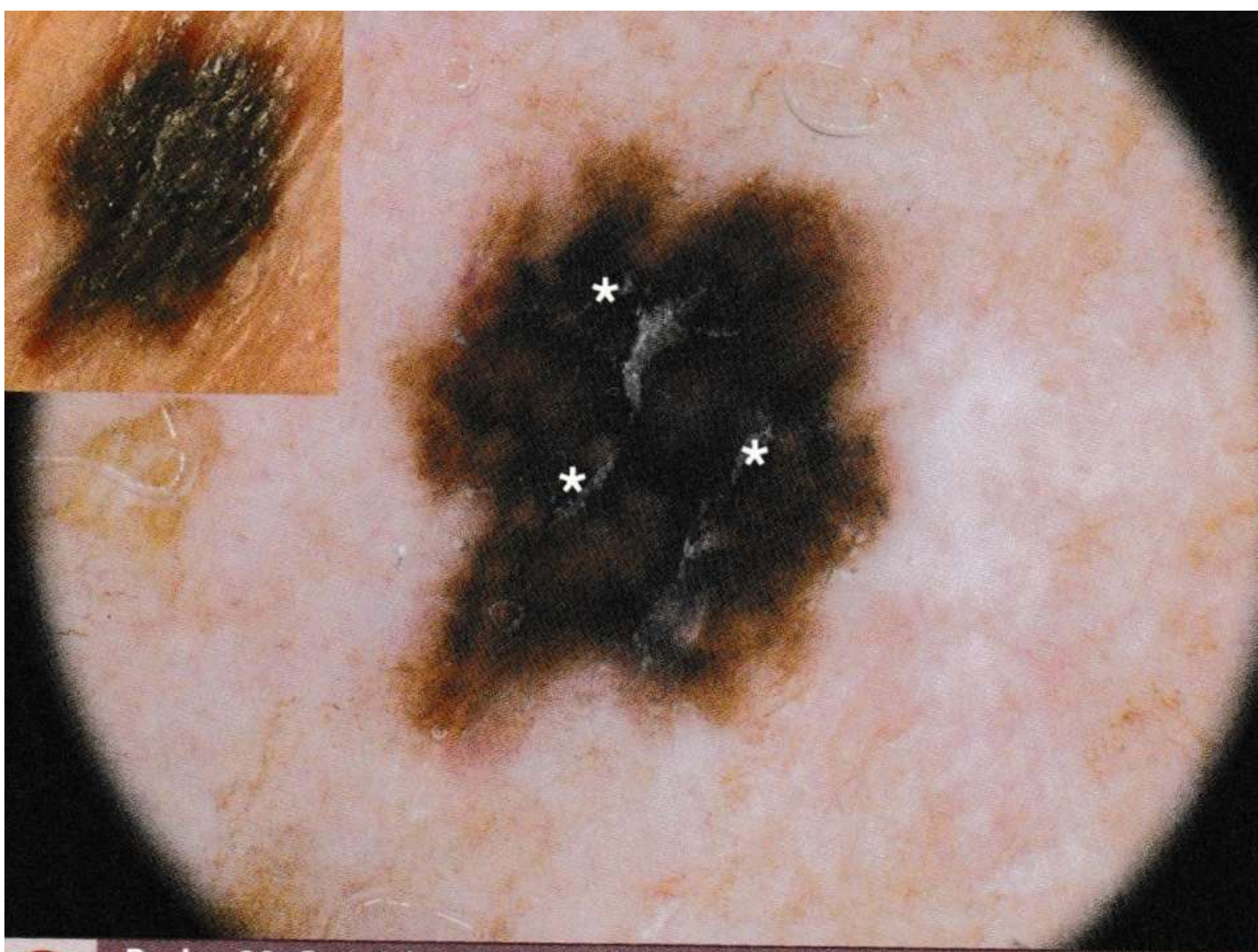

Suma

3

Rycina 38 Czerniak

Ogniska czerniaków o niewielkiej grubości zazwyczaj spełniają wszystkie kryteria z listy kontrolnej, tak jak to jest na powyższym przykładzie. Widoczna jest asymetria koloru i struktury oraz nieliczne ogniska (strzałki) atypowej siatki barwnika. W części środkowej występują niebiesko-białe struktury (gwiazdki). W dermoskopowej diagnostyce różnicowej należy uwzględnić znamię dysplastyczne oraz przedinwazyjną postać czerniaka (*melanoma in situ*).

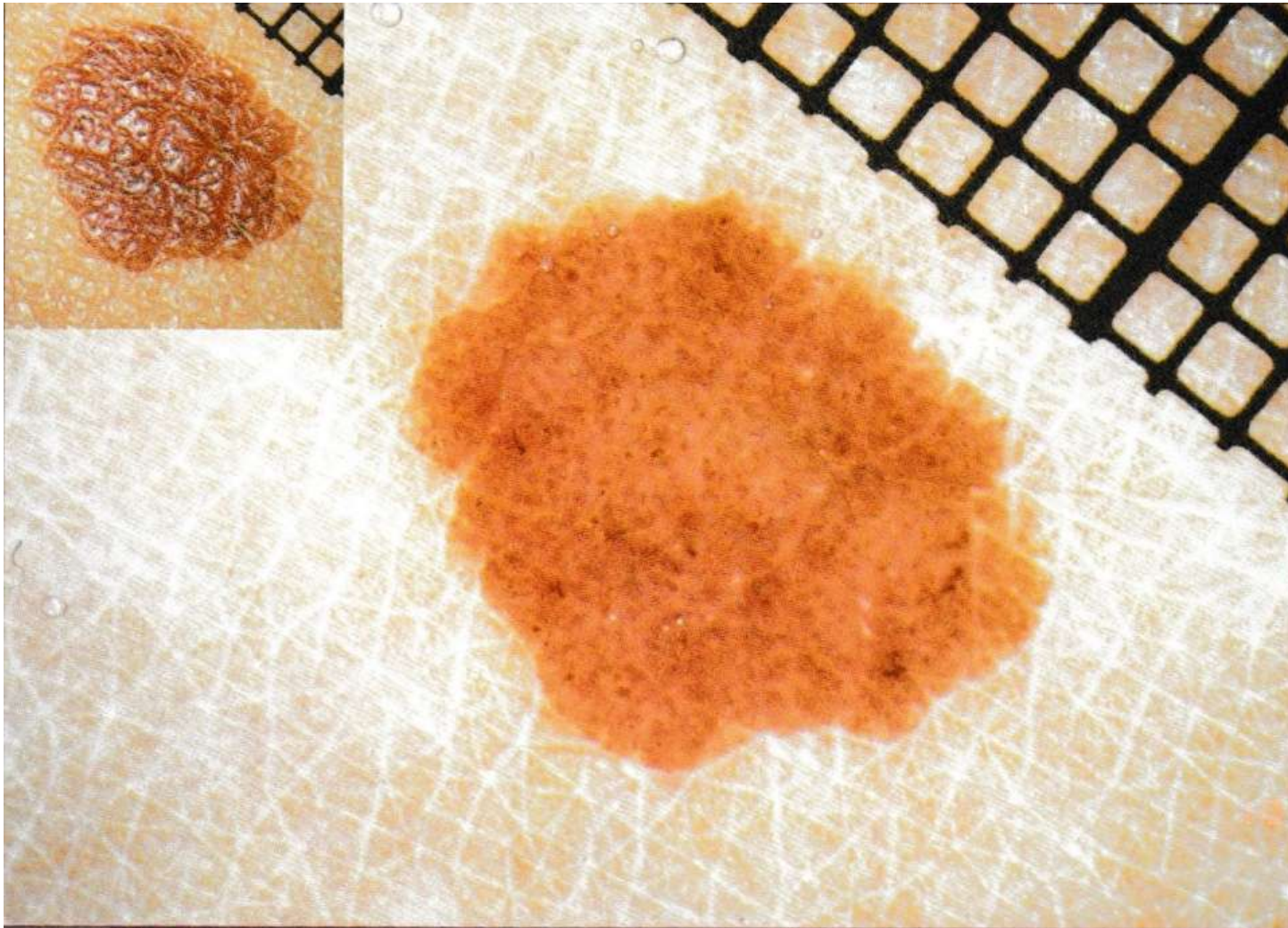

Lista kontrolna

Asymetria	☒
Atypowa siatka barwnika	☐
Niebiesko-białe struktury	☒
Suma	2

Rycina 39 Czerniak

Przedstawione powyżej ciemne znamię budzi niepokój. Widoczna jest asymetria kształtu oraz liczne łączące się ze sobą niebiesko-białe struktury rozsiane w obrębie całej zmiany (gwiazdki). Obecne są dwa dobrze rozwinięte kryteria z listy kontrolnej, zatem czerniak ten nie zostanie błędnie zdiagnozowany, jeżeli zastosuje się 3-punktową listę kontrolną.

Lista kontrolna

Asymetria

Atypowa siatka barwnika

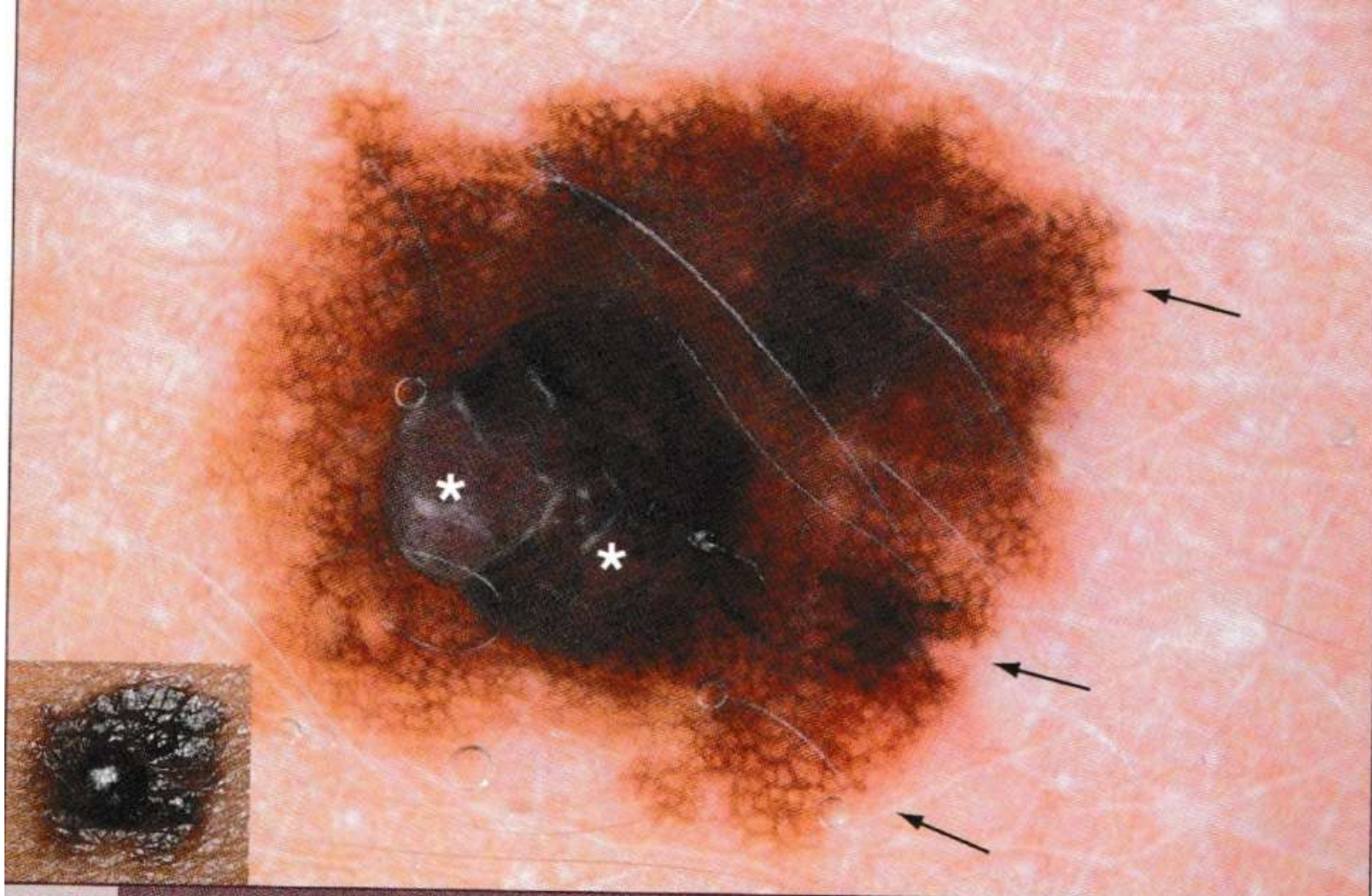
Niebiesko-białe struktury

Suma

Rycina 40 Zamię

W obrębie tej zmiany kryteria nie są tak wyraźne jak w przypadku czerniaków przedstawionych w tym rozdziale. Nie obserwuje się obecności niebiesko-białych struktur.

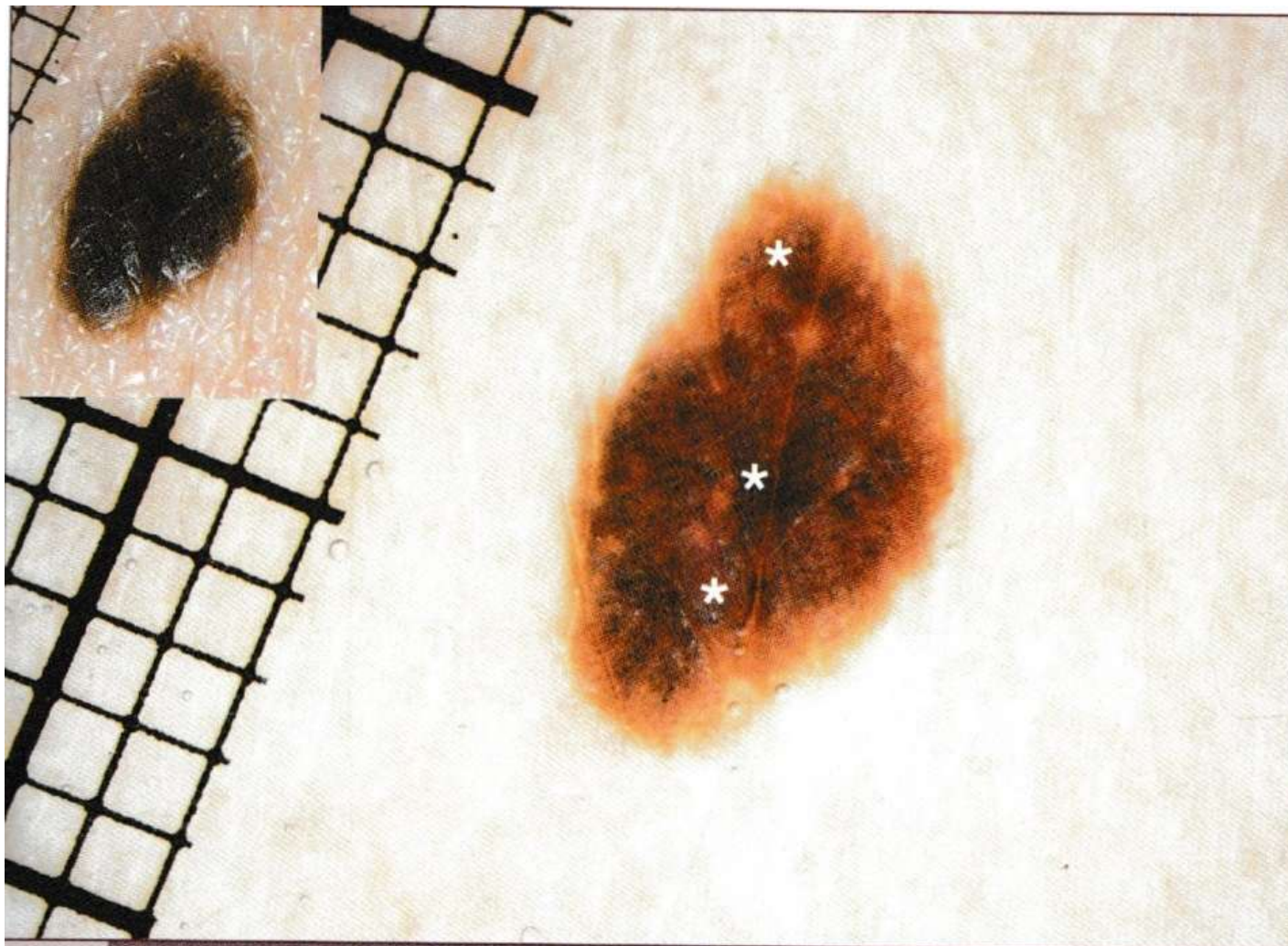

Lista kontrolna	
Asymetria	☒
Atypowa siatka barwnika	☒
Niebiesko-białe struktury	☒
Suma	3

Rycina 41 Czerniak

Powyższy przykład to bez wątpienia czerniak spełniający wszystkie kryteria 3-punktowej listy kontrolnej. Widoczna jest uderzająca asymetria koloru i struktury. Kilka stref wykazuje odchylenia w zakresie morfologii, polegające na obecności atypowej siatki barwnika (strzałki). W lokalizacji przyśrodkowej można zauważyć obecność wyraźnych struktur w kolorze niebiesko-białym (gwiazdki). Zawsze należy niezwykle uważnie identyfikować kryteria diagnostyczne występujące w obrębie zmiany barwnikowej.

Lista kontrolna

Asymetria

Atypowa siatka barwnika

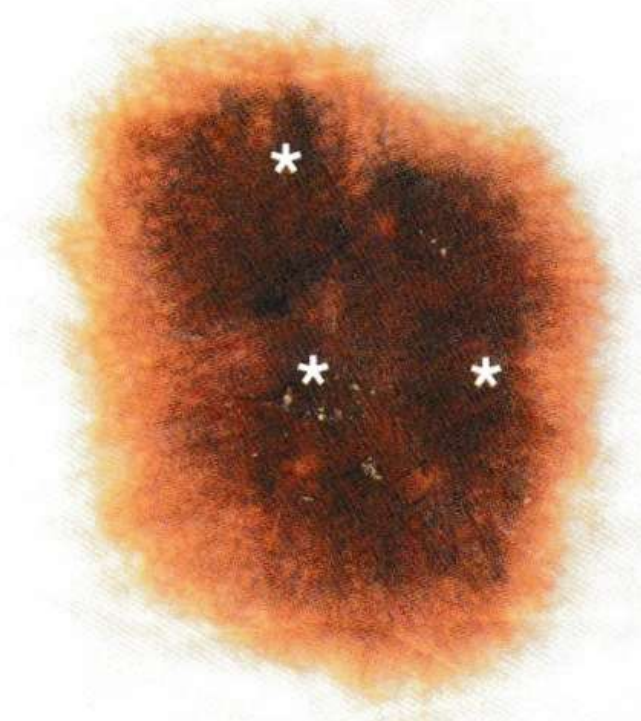
Niebiesko-białe struktury

Suma

1

Rycina 42 Znamię

W obrębie zmiany widoczne są liczne ogniska struktur w kolorze niebiesko-białym (gwiazdki). Nie występuje atypowa siatka barwnika. Wprowadzie suma punktów z listy kontrolnej wynosi 1, jednak ciemny kolor zmiany oraz obecność struktur w kolorze niebiesko-białym budzą niepokój. Mimo że ostatecznie było to znamię o niskim stopniu ryzyka, zawsze lepiej jest usuwać wszelkie zmiany znajdujące się na pograniczu strefy bezpieczeństwa. Wzrastające doświadczenie lekarza sprawia, że maleje liczba podobnych znamion barwnikowych zakwalifikowanych przez niego do usunięcia.

Lista kontrolna

Asymetria	☐
Atypowa siatka barwnika	☐
Niebiesko-białe struktury	☒
Suma	1

Rycina 43 Znamię

Dla powyższej zmiany barwnikowej można by uzyskać sumę 2 punktów, pod warunkiem że zostałaby ona oceniona jako asymetryczna. Zmiana ta jest podobna do zmiany z ryciny 42. Siatka barwnika jest typowa, dlatego też nie jest punktowana. Obecne są liczne ogniska struktur w kolorze niebiesko-białym (gwiazdki).

Lista kontrolna

Asymetria	☒
Atypowa siatka barwnika	☐
Niebiesko-białe struktury	☒
Suma	2

Rycina 44 Rogowacenie łojotokowe

Zgodnie z kryteriami listy kontrolnej powyższa zmiana jest oceniana jako dwupunktowa. Widoczne są delikatne asymetrie koloru i struktury oraz nieliczne obszary struktur w kolorze niebiesko-białym (gwiazdki). Siatka barwnika jest nieobecna. Po ustaleniu takiego rozpoznania lekarz mający małe doświadczenie w zakresie dermoskopii powinien to znamię usunąć, chociaż od każdej reguły istnieją wyjątki. Rosnące doświadczenie pozwoli klinicyście rozpoznać w tego typu zmianach rogowacenie łojotokowe (*keratosis seborrhoica*).

Lista kontrolna

Asymetria	☐
Atypowa siatka barwnika	☐
Niebiesko-białe struktury	☒
Suma	1

Rycina 45 Zamię

Powyższa zmiana została oceniona na podstawie listy kontrolnej jako jednopunktowa. Jest ona względnie symetryczna i nie wykazuje obecności siatki barwnika. Struktury o zabarwieniu niebiesko-białym (gwiazdki), w tym przypadku zabarwione jedynie na biało, są wyraźnie widoczne. Powyższa zmiana może być potencjalnie trudna do jednoznacznego zdiagnozowania na podstawie 3-punktowej listy kontrolnej, ponieważ w obrazie dermoskopowym guzkowa postać raka podstawnokomórkowego przypomina znamiona skórne, szczególnie gdy struktury naczyniowe nie są dokładnie zbadane.

Lista kontrolna

Asymetria

Atypowa siatka barwnika

Niebiesko-białe struktury

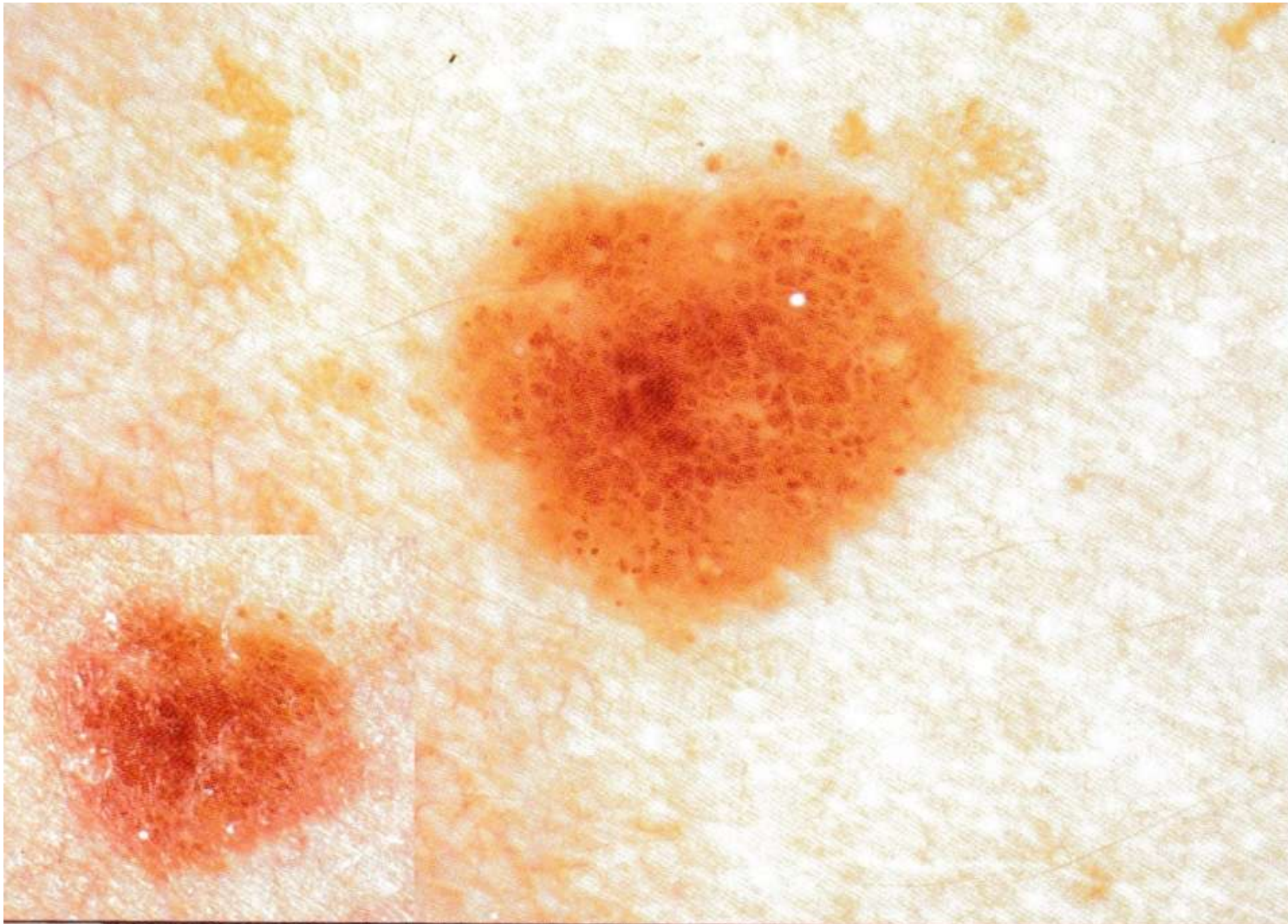

Suma

1

Rycina 46 Znamię

Jest to kolejny przykład znamienia trudnego do oceny dla początkujących dermoskopistów, ponieważ suma punktów dla tej zmiany według listy kontrolnej może wynosić 1 lub 2. Zawsze należy pamiętać o tym, że jeżeli zmiana może należeć do grupy wysokiego ryzyka, należy ją usunąć lub dokładnie obserwować. W obrazie dermoskopowym widoczna jest lekka asymetria struktur (globule), ale brakuje siatki barwnika. Obecność bardzo subtelnych struktur o białawym zabarwieniu może być interpretowana jako struktury o zabarwieniu niebiesko-białym.

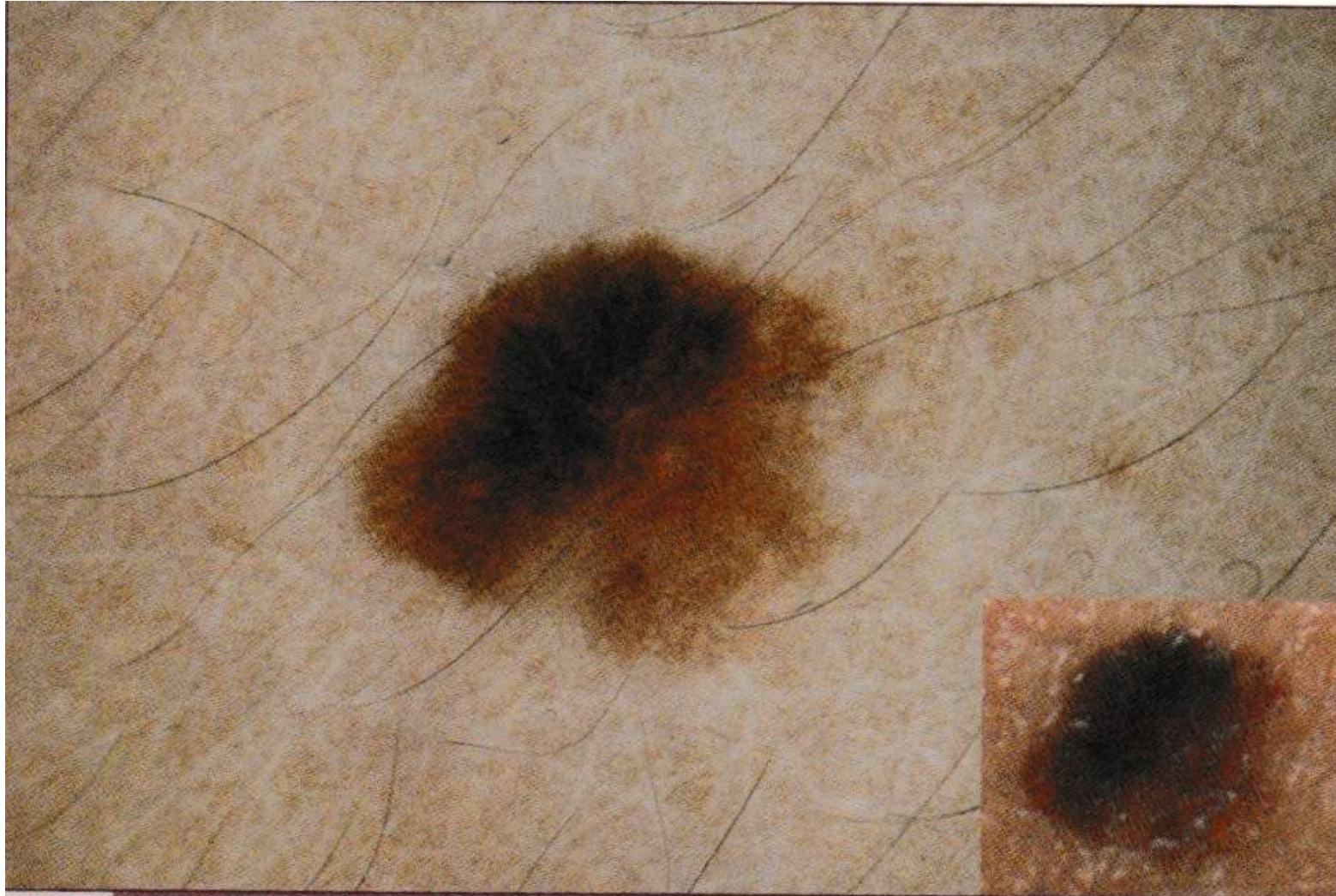

Lista kontrolna	
Asymetria	☒
Atypowa siatka barwnika	☐
Niebiesko-białe struktury	☐
Suma	1

Rycina 47 Znamię

Suma punktów według listy kontrolnej wynosi dla tej zmiany tylko 1. Widoczna jest lekka asymetria koloru i struktury.

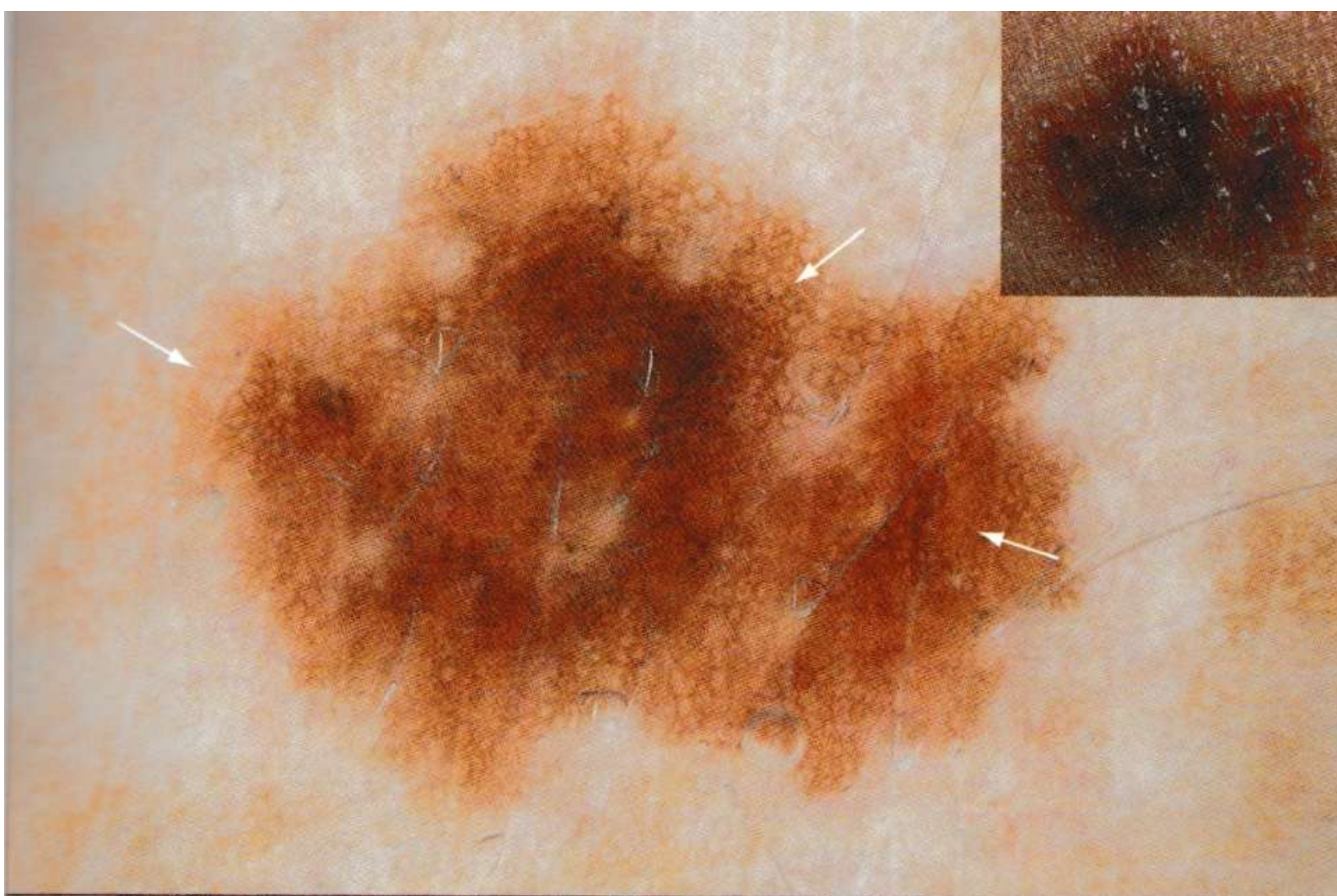
Lista kontrolna

Asymetria	☒
Atypowa siatka barwnika	☒
Niebiesko-białe struktury	☐
Suma	2

Rycina 48 Znamię

Powyższa zmiana nie nastręcza trudności pod względem postępowania terapeutycznego: spełnia dwa kryteria z listy kontrolnej, w związku z czym powinna zostać usunięta. Zauważalna jest asymetria koloru i struktury oraz atypowa siatka barwnika w obrębie lewej górnej połowy znamienia. Struktury w kolorze niebiesko-białym są nieobecne.

Lista kontrolna

Asymetria

Atypowa siatka barwnika

Niebiesko-białe struktury

Suma

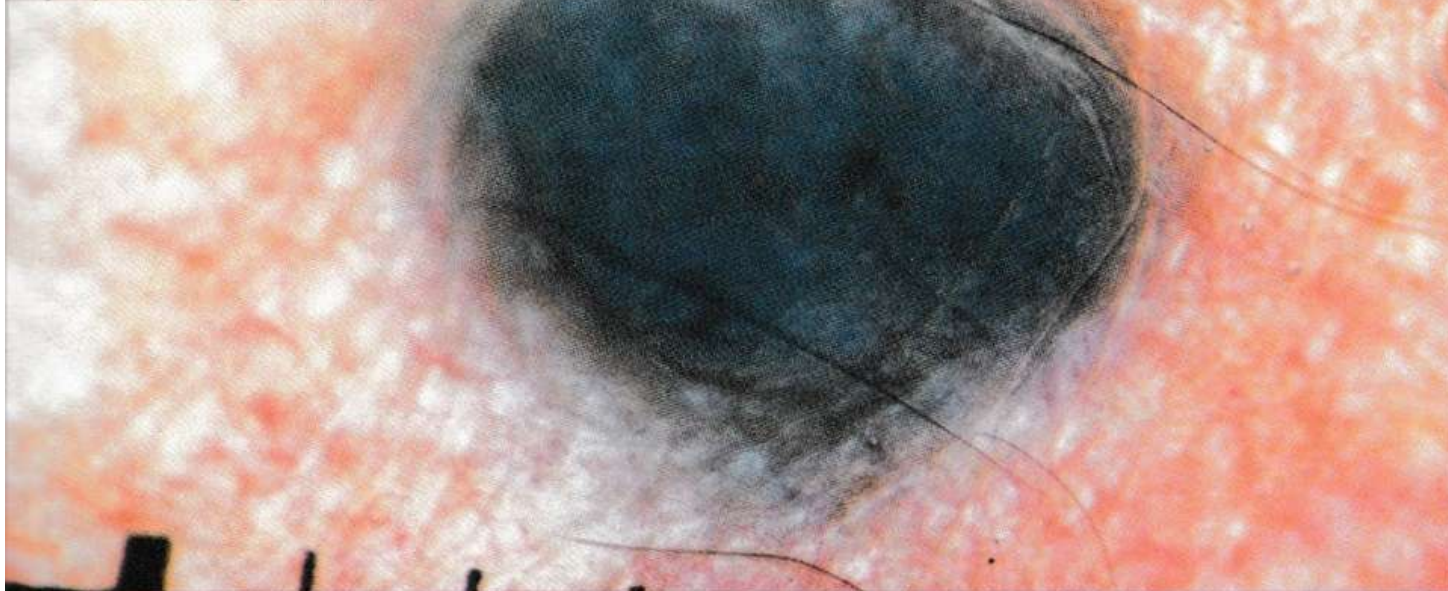
2

Rycina 49 Znamię

Obraz dermoskopowy tego znamienia jest niepokojący. Spełnia ono dwa kryteria z listy kontrolnej: widoczne są asymetrie koloru i struktury oraz ogniska atypowego zgrubienia i rozgałęzienia siatki barwnika (strzałki). Nowicjusz w zakresie dermoskopii powinien zalecić usunięcie takiej zmiany, jakkolwiek wynik badania histopatologicznego nie musi wskazywać na zagrożenie.

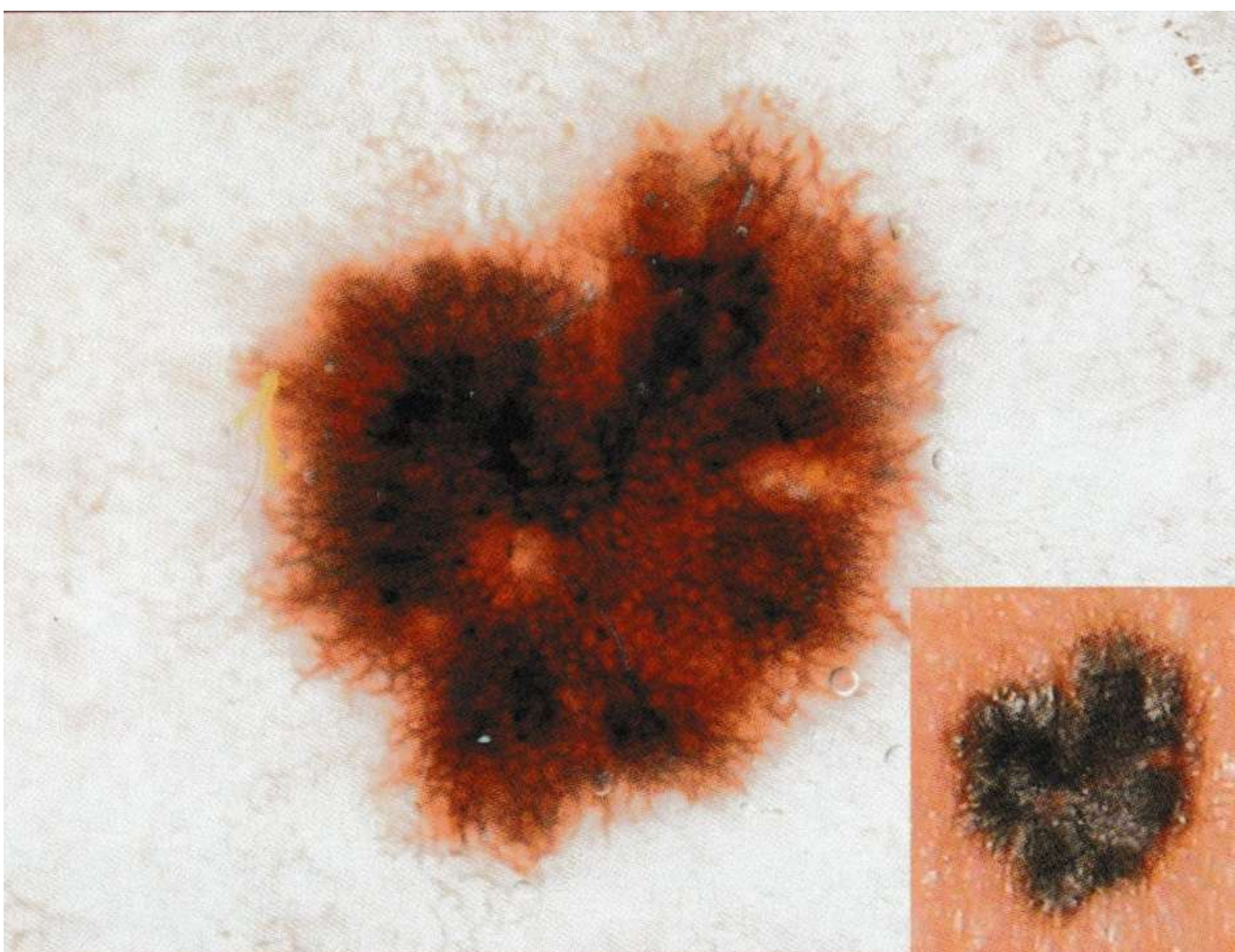
Lista kontrolna

Asymetria	☐
Atypowa siatka barwnika	☐
Niebiesko-białe struktury	☒
Suma	1

Rycina 50 Znamię

Jest to znamię błękitne, dla którego suma punktów z listy kontrolnej wynosi 1. Znamię to jest symetryczne, nie posiada siatki barwnika, a struktury o zabarwieniu niebiesko-białym występują jednolicie w obrębie całej zmiany. Obraz dermoskopowy znamienia błękitnego jest jedyny w swoim rodzaju, jednak stawiając takie rozpoznanie, należy zawsze zachować ostrożność, ponieważ w rzadkich przypadkach guzkowa postać czerniaka oraz jego przerzutowa postać skórna mogą przypominać znamię błękitne.

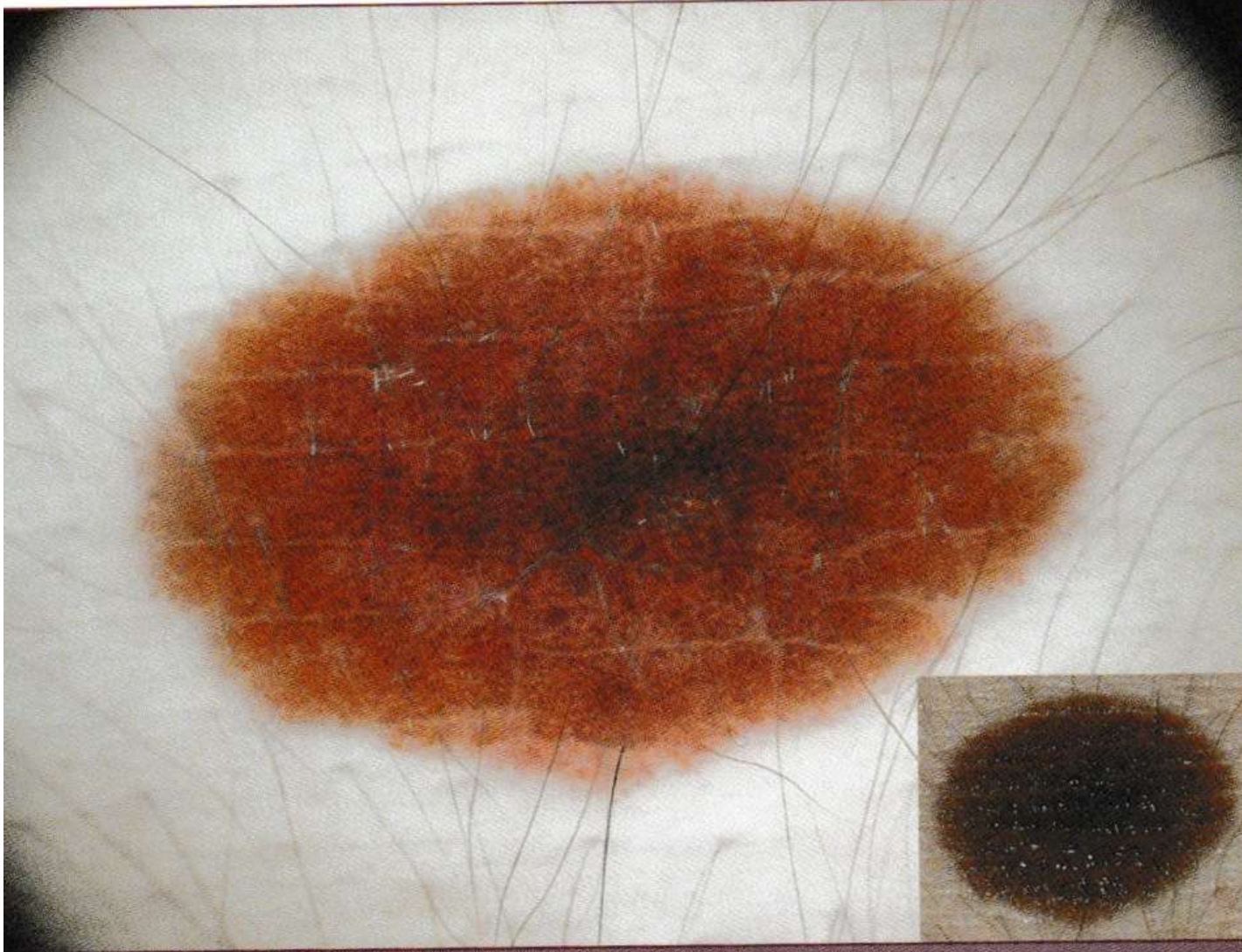
Lista kontrolna

Asymetria	☒
Atypowa siatka barwnika	☒
Niebiesko-białe struktury	☐
Suma	2

Rycina 51 Znamię

Postępowanie z powyższym znamieniem po dokonaniu oceny za pomocą 3-punktowej listy kontrolnej jest oczywiste. Przy sumie punktów wynoszącej 2 znamię to mogłoby cechować się wysokim ryzykiem. Widoczna jest uderzająca asymetria kształtu i struktury. W obwodowych częściach zmiany obserwuje się obecność atypowej siatki barwnika. Struktury w kolorze niebiesko-białym nie występują. Niezgodność 3-punktowej listy kontrolnej z obrazem patologicznym w odniesieniu do tego rodzaju zmiany jest dobrze znana. Znamię to określane jest również mianem znamienia czarnego.

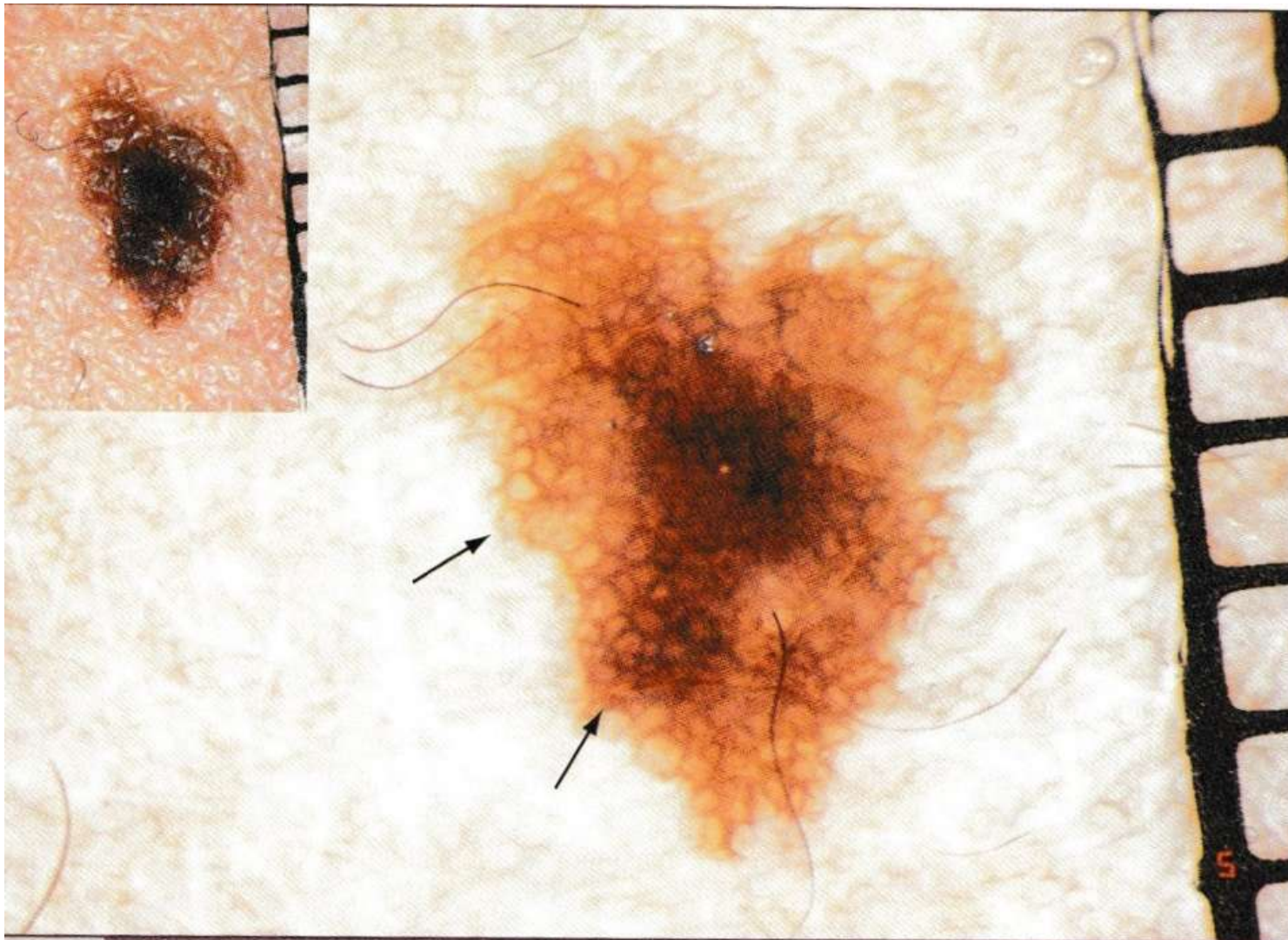
Lista kontrolna

Asymetria	☐
Atypowa siatka barwnika	☐
Niebiesko-białe struktury	☒
Suma	1

Rycina 52 Znamię

W porównaniu ze znamieniem z poprzedniej ryciny suma punktów z listy kontrolnej dla znamienia przedstawionego powyżej wynosi 1. W obrębie zmiany nie obserwuje się istotnej asymetrii struktury, w centralnej części zmiany obecne są jedynie delikatne ogniska struktur w kolorze niebiesko-białym. Nie zauważa się obecności atypowej siatki barwnika.

Lista kontrolna

Asymetria

Atypowa siatka barwnika

Niebiesko-białe struktury

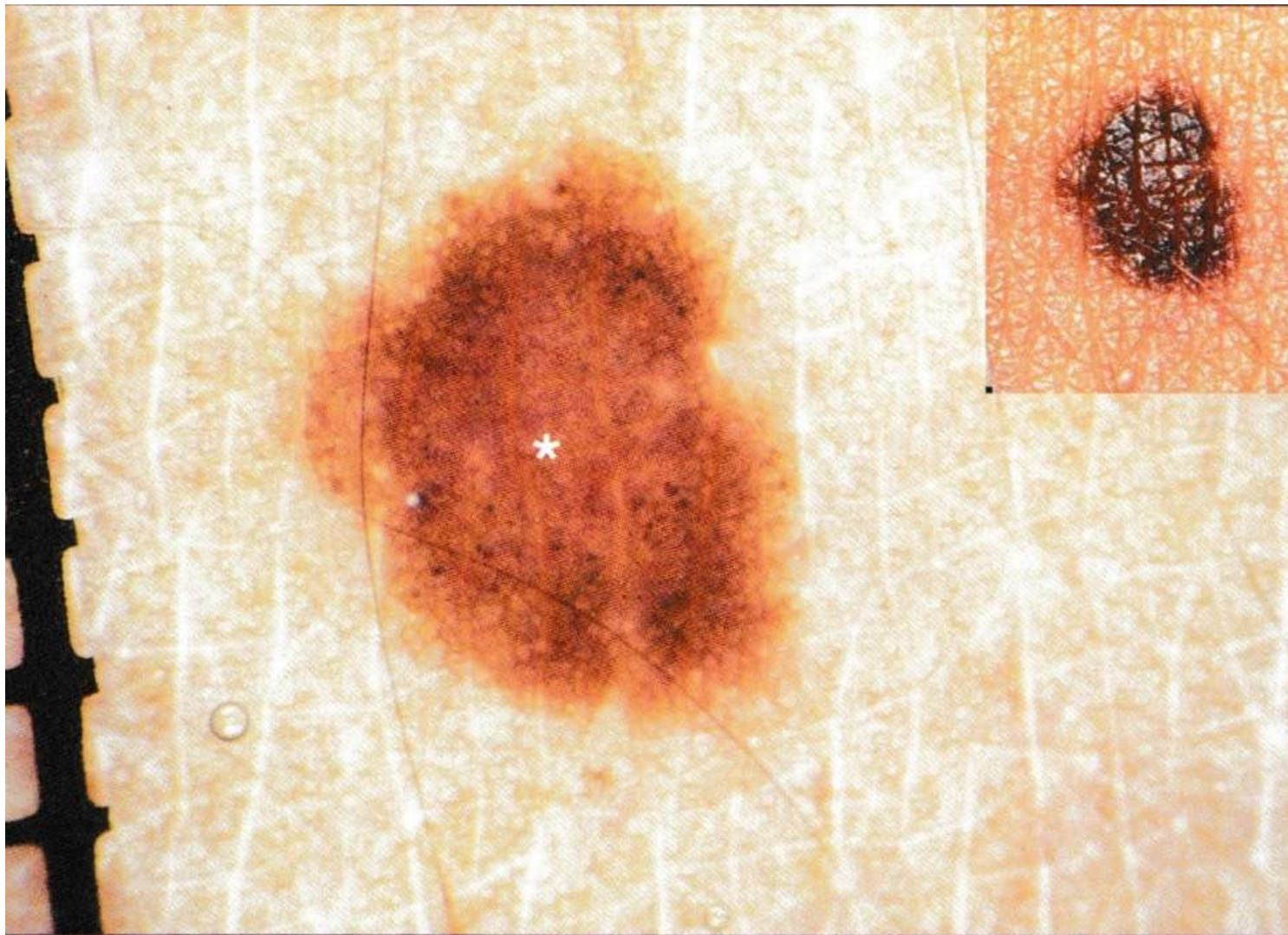
Suma

2

Rycina 53 Znamię

Suma punktów dla tego znamienia wynosi 2. Powyższy przykład wskazuje na ograniczenia 3-punktowej listy kontrolnej. Zmiana jest asymetryczna, ponieważ dolna połowa nie stanowi lustrzanego odbicia górnej połowy. Należy również zauważyć, że siatka barwnika jest atypowa (strzałki). Nie obserwuje się występowania struktur w kolorze niebiesko-białym.

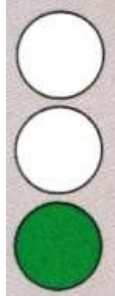

Lista kontrolna

Asymetria	☒
Atypowa siatka barwnika	☐
Niebiesko-białe struktury	☐
Suma	1

Rycina 54 Znamię

Powyższe znamię jest asymetryczne, ponieważ jego lewa połowa nie stanowi lustrzanego odbicia prawej połowy. Linijne segmenty barwnika nie są grube, ciemne ani rozgałęzione, dlatego znamię nie jest atypowe. Nie należy mylić występującego w części centralnej odbarwienia (gwiazdki) ze strukturami w kolorze niebiesko-białym.

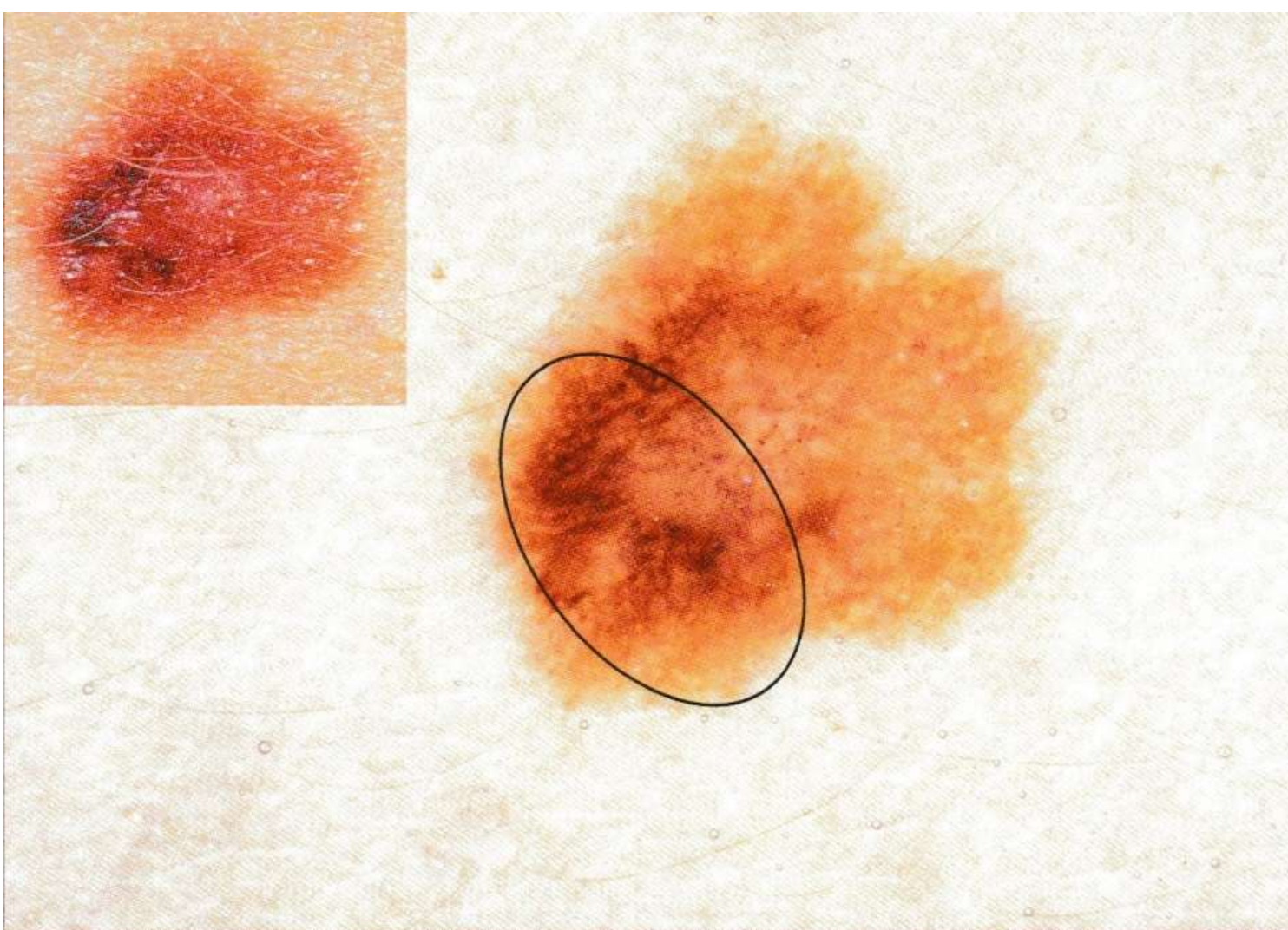

Lista kontrolna	
Asymetria	☒
Atypowa siatka barwnika	☐
Niebiesko-białe struktury	☒
Suma	2

Rycina 55 Czerniak

Dwie cechy powyższego znamienia są uderzające: asymetria oraz obecność struktur w kolorze niebiesko-białym. Ponieważ występuje również kilka zmian satelitarnych (obszar zakreślony), znamię wymaga usunięcia w trybie pilnym. W obrębie całej zmiany obecne są wyraźne asymetrie kształtu i struktury oraz wyróżniające się struktury w kolorze niebiesko-białym (gwiazdki). Siatka barwnika nie jest widoczna nawet na obrzeżach zmiany.

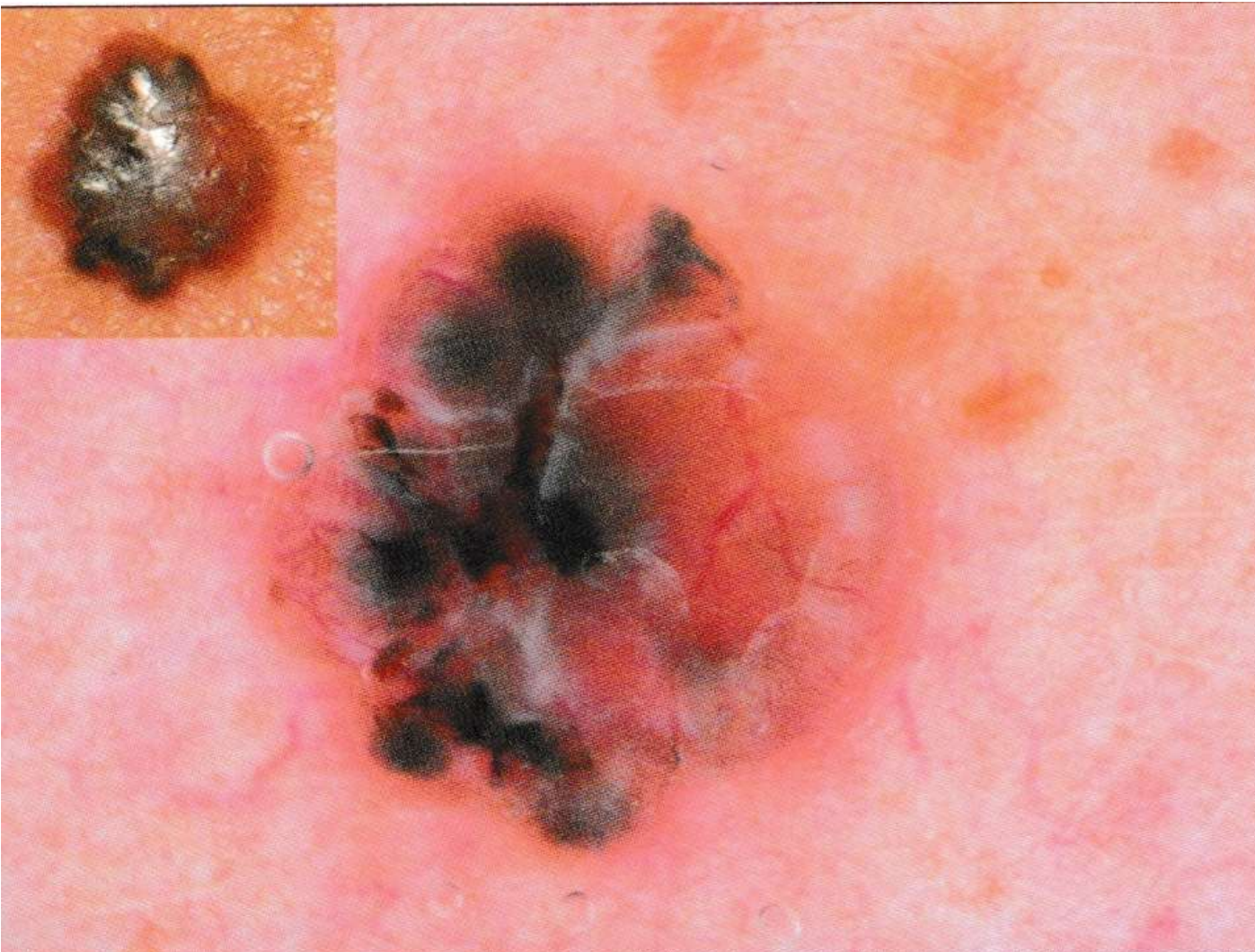

Lista kontrolna

Asymetria	☒
Atypowa siatka barwnika	☒
Niebiesko-białe struktury	☐
Suma	2

Rycina 56 Znamię

Atypowa siatka barwnika (obszar zakreślony) w obrębie tej asymetrycznej zmiany budzi niepokój, dlatego znamię wymaga usunięcia. Nie obserwuje się struktur w kolorze niebiesko-białym. Wynik badania histopatologicznego wykazał, że znamię jest łagodne, jednak podobny obraz dermoskopowy może występować również w przypadku przedinwazyjnej postaci czerniaka (*melanoma in situ*).

Lista kontrolna

Asymetria

Atypowa siatka barwnika

Niebiesko-białe struktury

Suma

2

Rycina 57 Rak podstawnokomórkowy

Na podstawie kryteriów z listy kontrolnej powyższa zmiana oceniana jest jako dwupunktowa. Ma ona charakter guzkowy, dlatego wskazane jest jej usunięcie. Uwagę zwraca asymetria koloru i struktury oraz obecność licznych struktur w kolorze niebiesko-białym w obrębie całej zmiany. Nie można zidentyfikować siatki barwnika.

Lista kontrolna

Asymetria

Atypowa siatka barwnika

Niebiesko-białe struktury

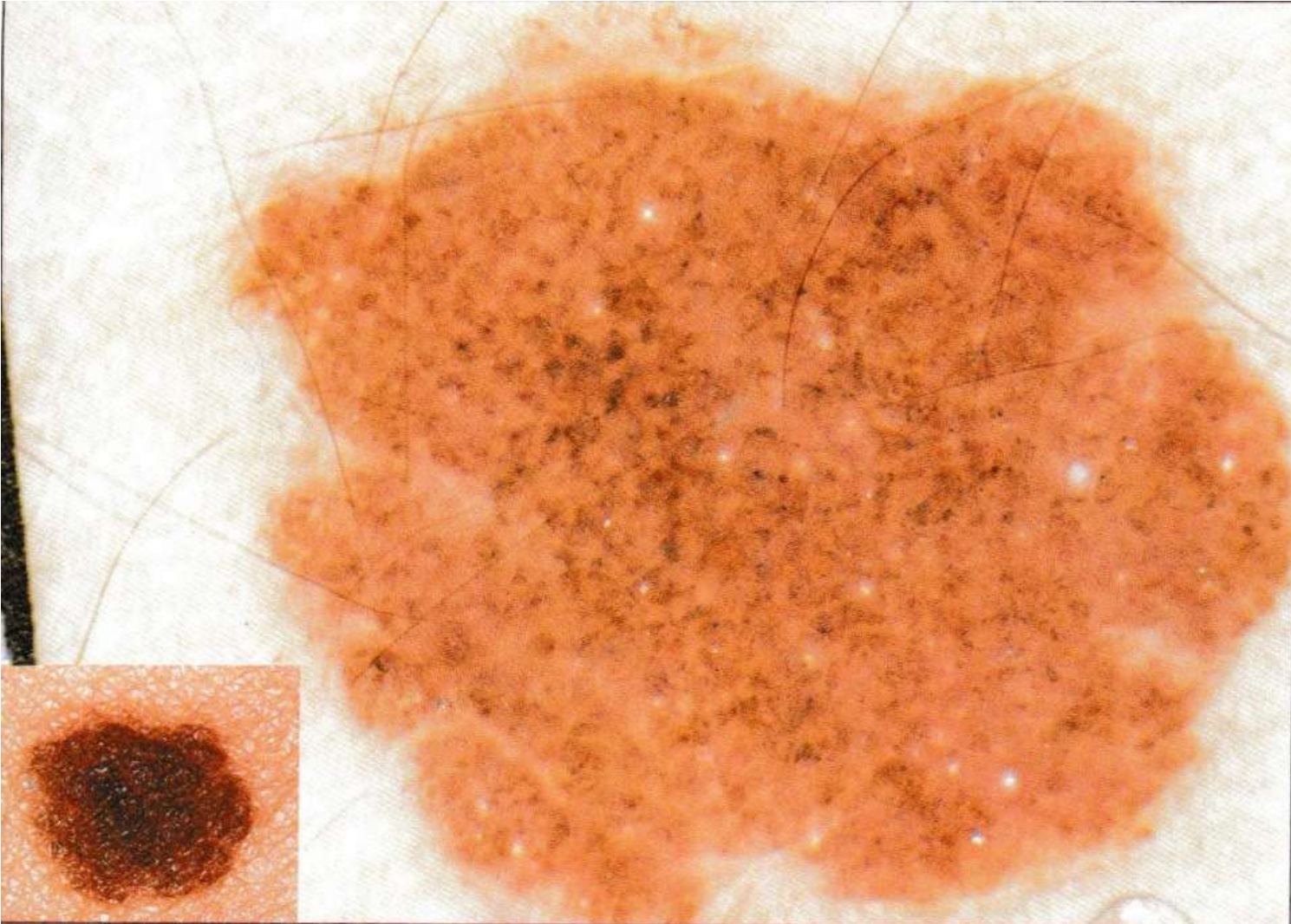
Suma

2

Rycina 58 Znamię

Powyższe znamię spełnia dwa kryteria z listy kontrolnej. Cechuje je wyraźna asymetria koloru i kształtu, w części centralnej obserwuje się obecność niebiesko-białych struktur (obszar zakreślony). Ze względu na uzyskaną liczbę punktów zaleca się usunięcie tej zmiany.

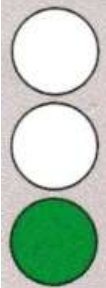
Lista kontrolna

Asymetria

Atypowa siatka barwnika

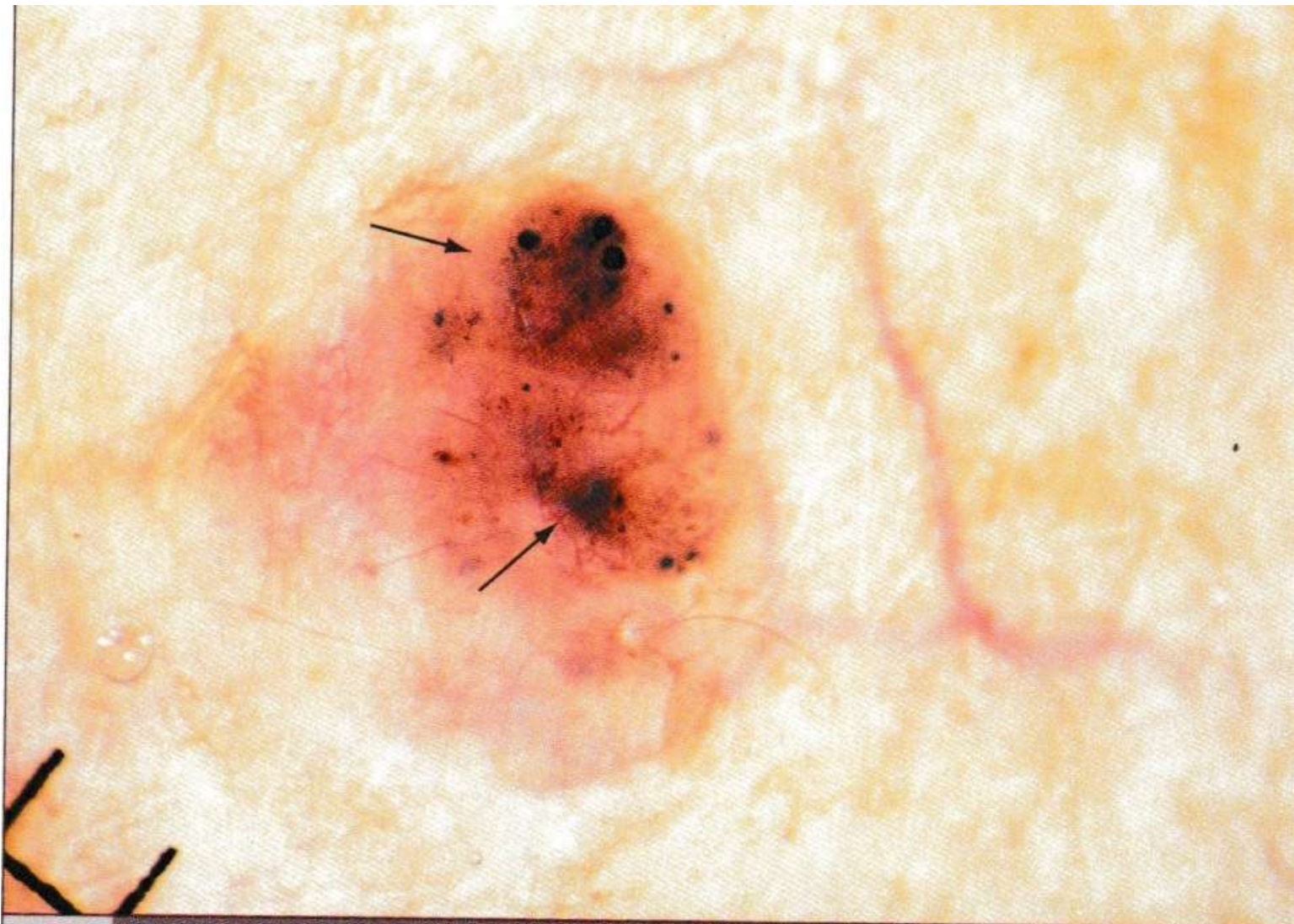
Niebiesko-białe struktury

Suma

Rycina 59 Znamię

Suma punktów dla przedstawionego powyżej znamienia wynosi zero.

Lista kontrolna

Asymetria

Atypowa siatka barwnika

Niebiesko-białe struktury

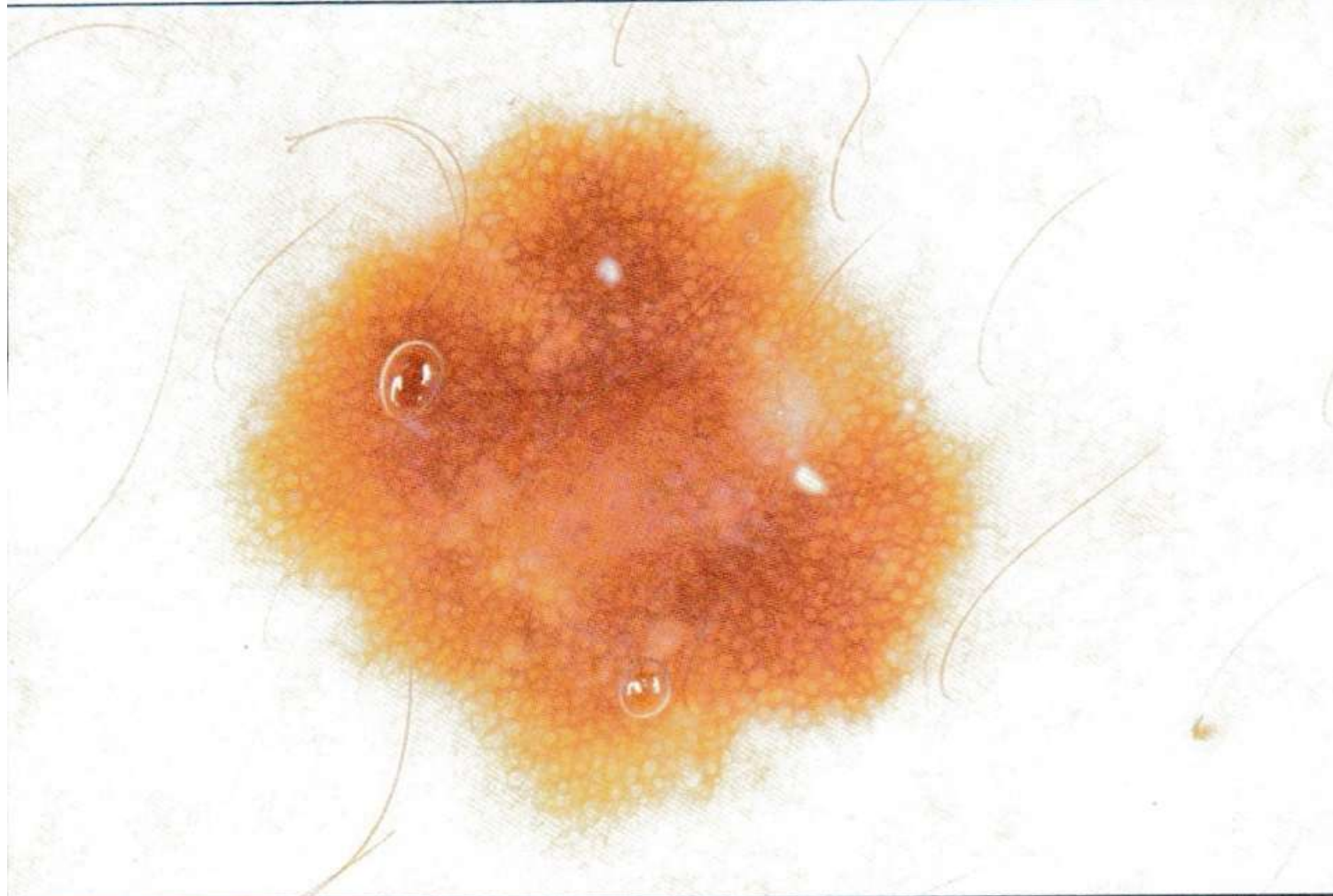
Suma

2

Rycina 60 Rak podstawnokomórkowy

Powyższa zmiana o charakterze guzkowym uzyskała 2 punkty, dlatego wymaga usunięcia. Widoczna jest asymetria koloru i struktury. Obecne są nieliczne struktury o zabarwieniu niebiesko-białym (strzałki) przy równoczesnym braku siatki barwnika.

Cztery ogólne wzory znamion melanocytowych

Wzór siateczkowy

Wzór globularny

Wzór homogenny

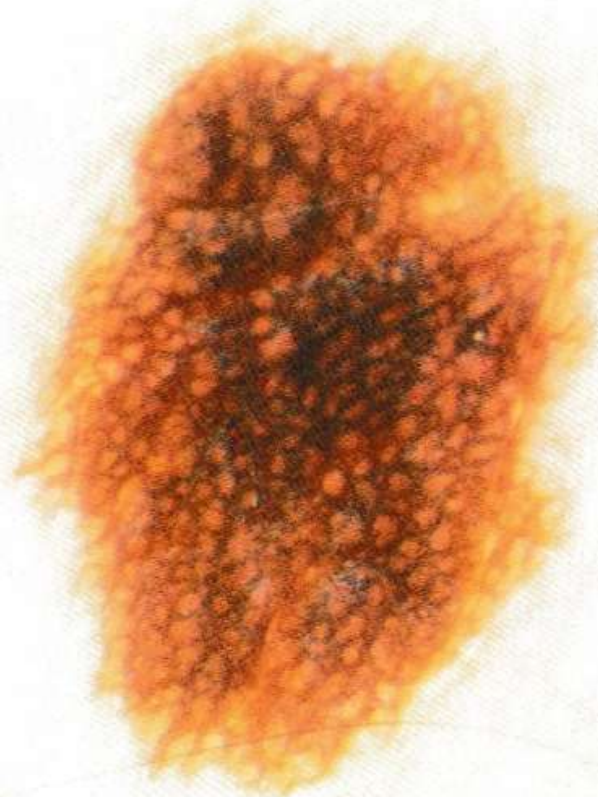

Wzór wybuchu gwiazdy

Rycina 61 Znamię

Wzór siateczkowy jest prawdopodobnie najczęściej spotykaną cechą dermoskopową nabytego płaskiego znamienia melanocytowego. Charakteryzuje się występowaniem typowej siatki barwnika zanikającej w części obwodowej. Obecnych jest również kilka niewielkich odbarwionych ognisk, co jest objawem powszechnie spotykanym w obrębie łagodnych znamion. Znamię łączące i złożone różnicuje się na podstawie badania histopatologicznego, jednak rozróżnienia tego nie zawsze można dokonać, stosując badanie dermoskopowe. Ponadto nie wykazuje ono powiązań klinicznych.

Cztery ogólne wzory znamion melanocytowych

Wzór siateczkowy

Wzór globularny

Wzór homogenny

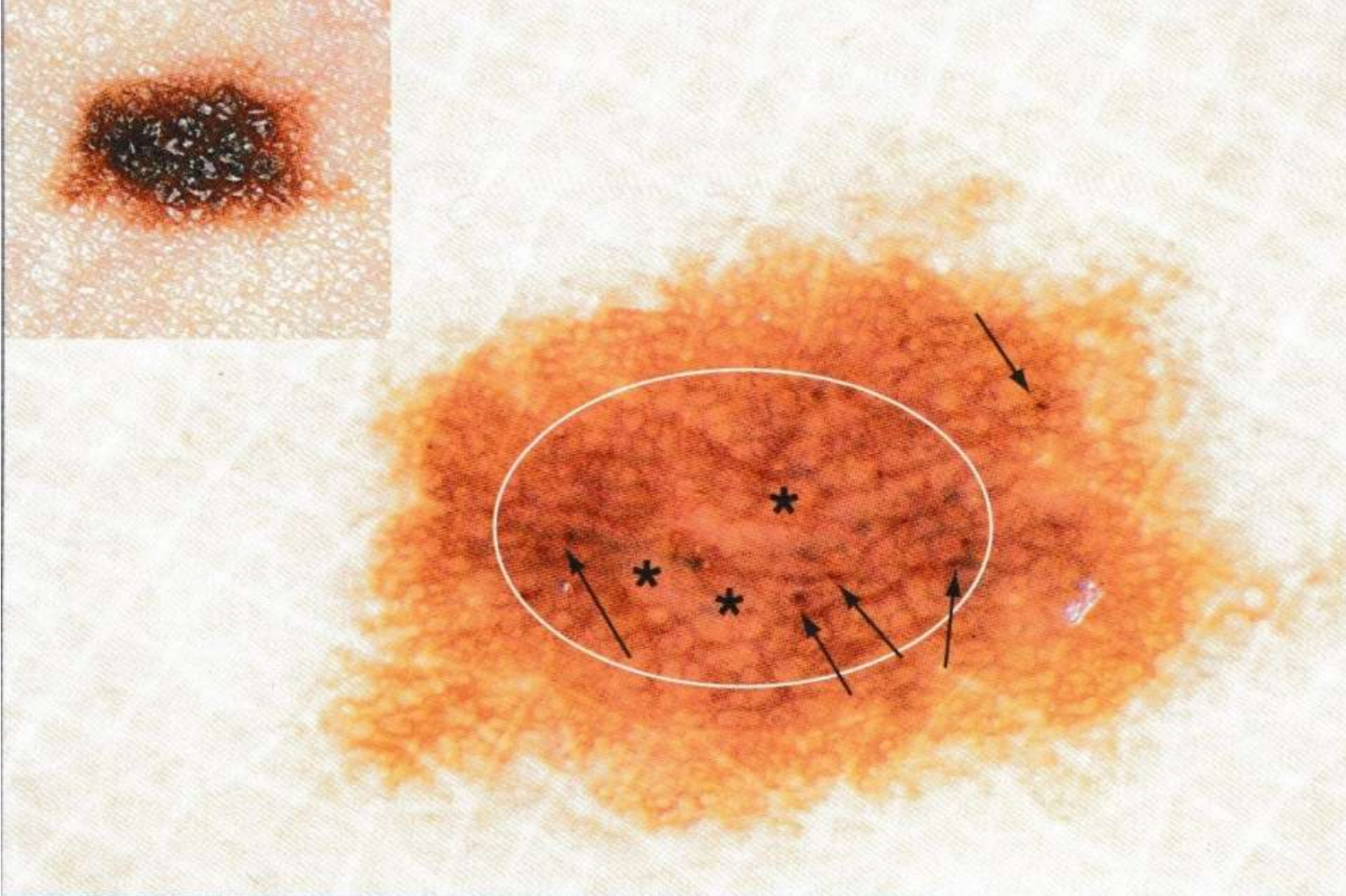
Wzór wybuchu gwiazdy

Rycina 62 Zamię

Przedstawiona powyżej zmiana stanowi przykład obrazu morfologicznego, jaki obserwuje się w przypadku typowego znamienia siateczkowego. Łagodny charakter zmiany podkreśla obecność siatki barwnika zanikającej w obrębie części obwodowej.

Cztery ogólne wzory znamion melanocytowych

Wzór siateczkowy

Wzór globularny

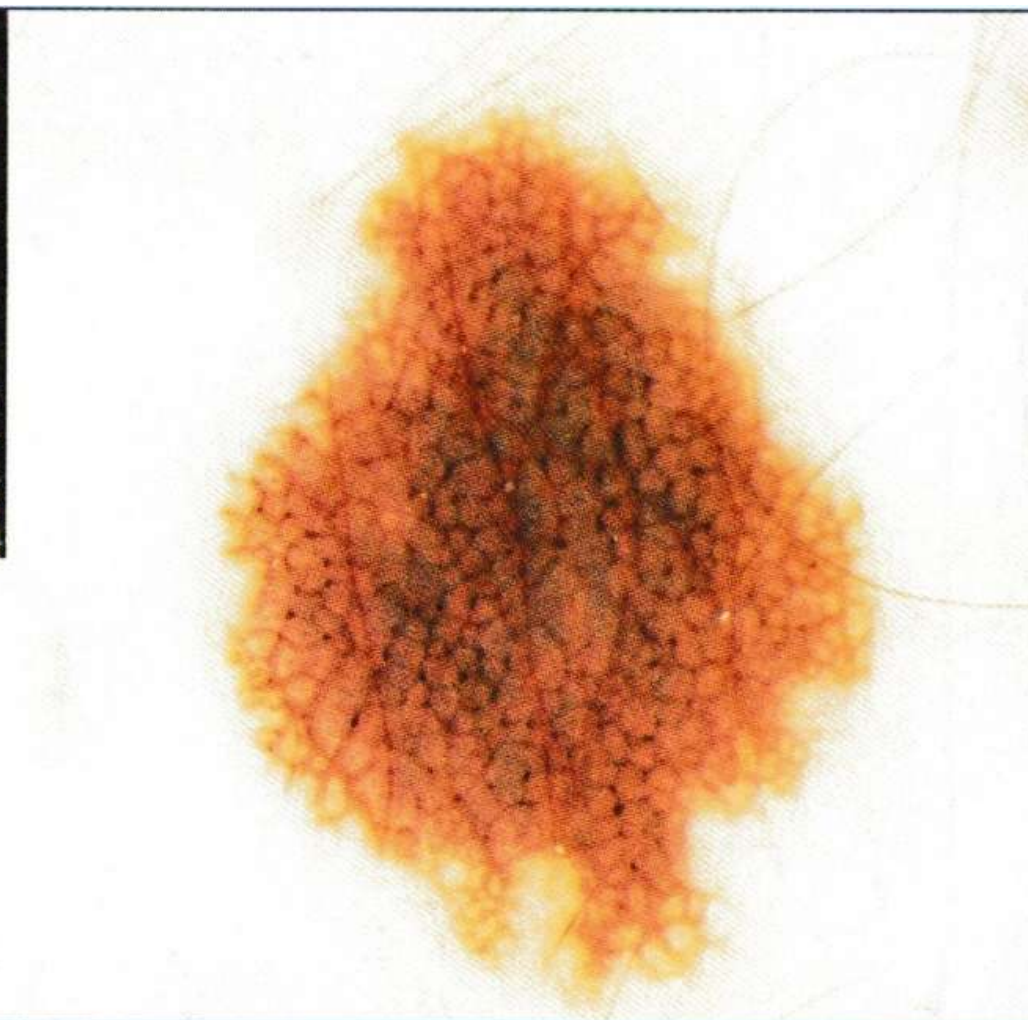
Wzór homogenny

Wzór wybuchu gwiazdy

Rycina 63 Zamię

Powyższa zmiana ma charakter znamienia siateczkowego z obecnością nielicznych kropek. W części środkowej linii siatki barwnikowej są nieco grubsze i silniej wybarwione (obszar zakreślony). Ponadto widocznych jest kilka ciemnobrązowych kropek (strzałki) oraz struktury w kolorze niebiesko-białym (gwiazdki). Daje się zauważyć zanikanie siatki barwnika wzdłuż obwodu zmiany, co stanowi ważną informację wskazującą na łagodny charakter zmiany barwnikowej. Przedstawioną powyżej zmianę można określić jako znamień atypowe, dysplastyczne lub znamień Clarka; nie jest to czerniak.

Cztery ogólne wzory znamion melanocytowych

Wzór siateczkowy

Wzór globularny

Wzór homogenny

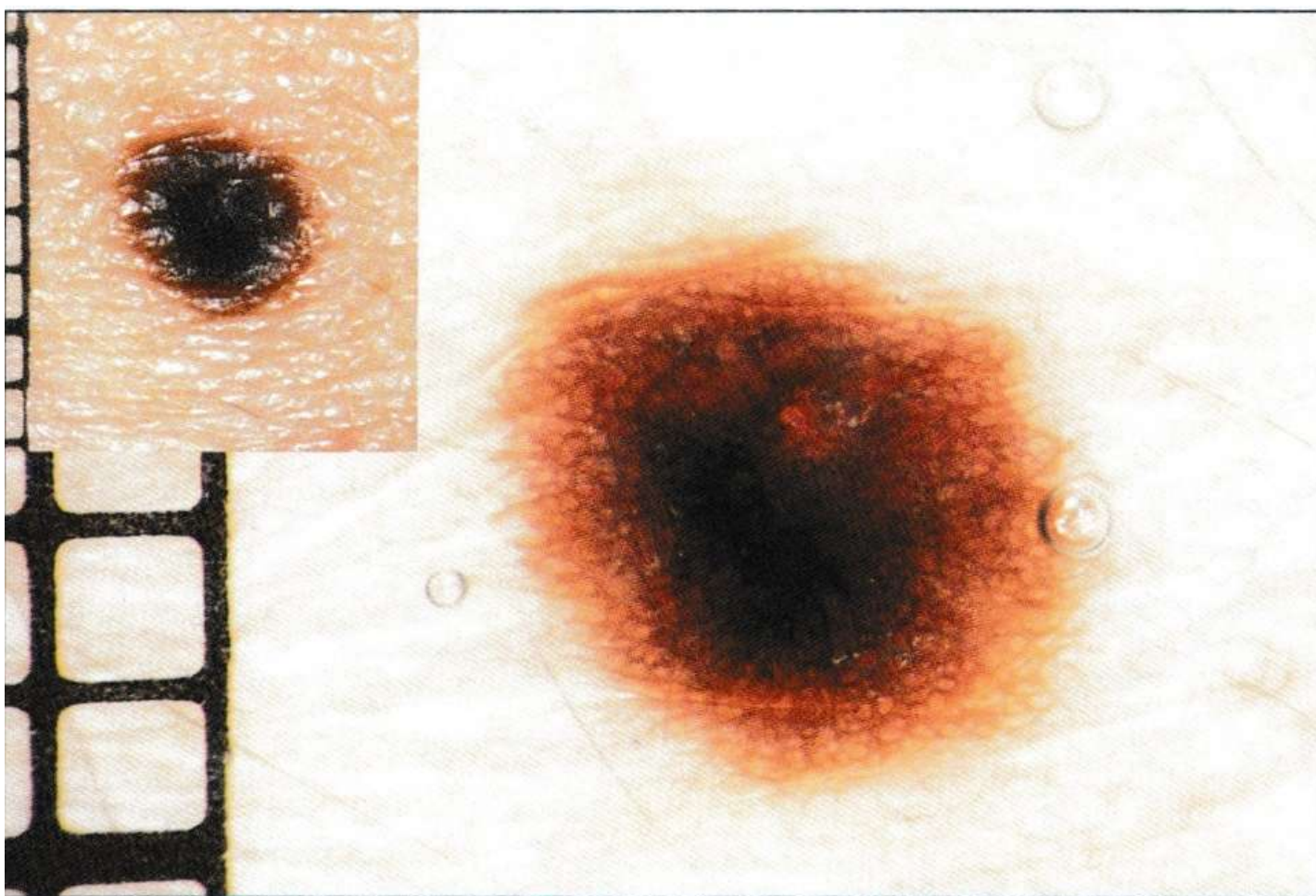

Wzór wybuchu gwiazdy

Rycina 64 Zamię

Powyższe zamię charakteryzuje się obecnością typowej siatki barwnika oraz licznych kropek, które są zlokalizowane w punktach krzyżowania się linii siatki barwnika. W tle można zaobserwować rozległe struktury w kolorze niebiesko-białym, pokrywające większość zmiany. Pod względem histopatologicznym rozległe niebiesko-białe struktury reprezentują gęsty naciek melanofagów w obrębie warstwy brodawkowatej skóry właściwej. Różnicowanie pomiędzy znamieniem łączącym i złożonym nie jest możliwe na podstawie badania dermoskopowego.

Cztery ogólne wzory znamion melanocytowych

Wzór siateczkowy

Wzór globularny

Wzór homogenny

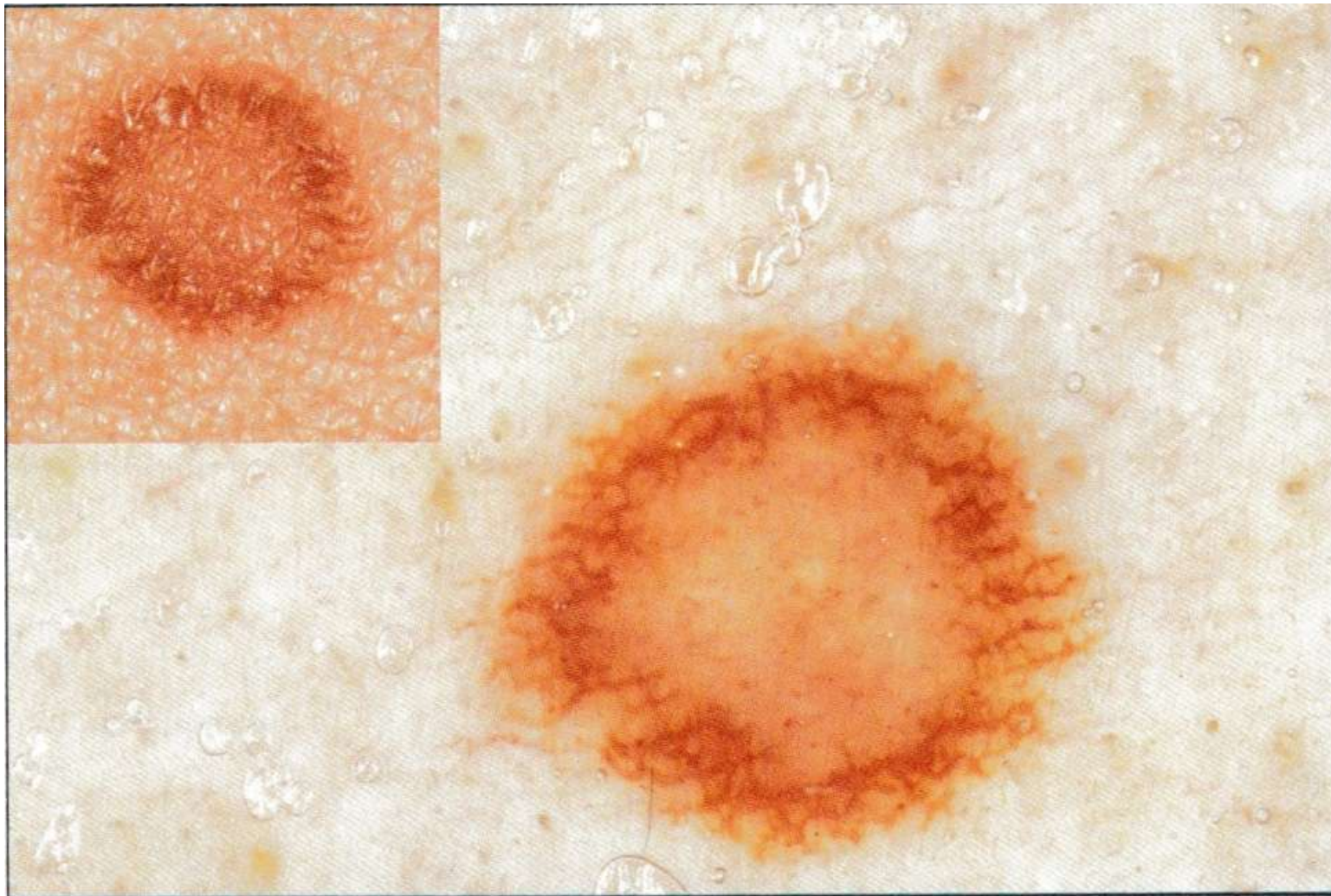
Wzór wybuchu gwiazdy

Rycina 65 Zamię

Widoczny powyżej jednolity wzór siateczkowy obserwuje się w obrębie typowego znamienia. W części środkowej zmiana wykazuje jednolite zabarwienie w kolorze czarnym (czarna blaszka), a w części obwodowej widoczna jest typowa siatka barwnika o układzie obrączkowym. Widoczne jest zanikanie siatki barwnika w obwodowej części zmiany, co jest objawem świadczącym o jej łagodnym charakterze. Jeżeli byłaby to pojedyncza zmiana, w diagnostyce różnicowej należałoby uwzględnić czerniaka złośliwego. U większości osób z powyższym obrazem dermoskopowym występują liczne znamiona o zbliżonym wyglądzie, wskazując na patologię o niskim ryzyku. Za pomocą taśmy klejącej można złuszczyć czarne blaszki, aby zbadać, czy pod nimi nie znajdują się typowe lub nietypowe struktury.

Cztery ogólne wzory znamion melanocytowych

Wzór siateczkowaty

Wzór globularny

Wzór homogenny

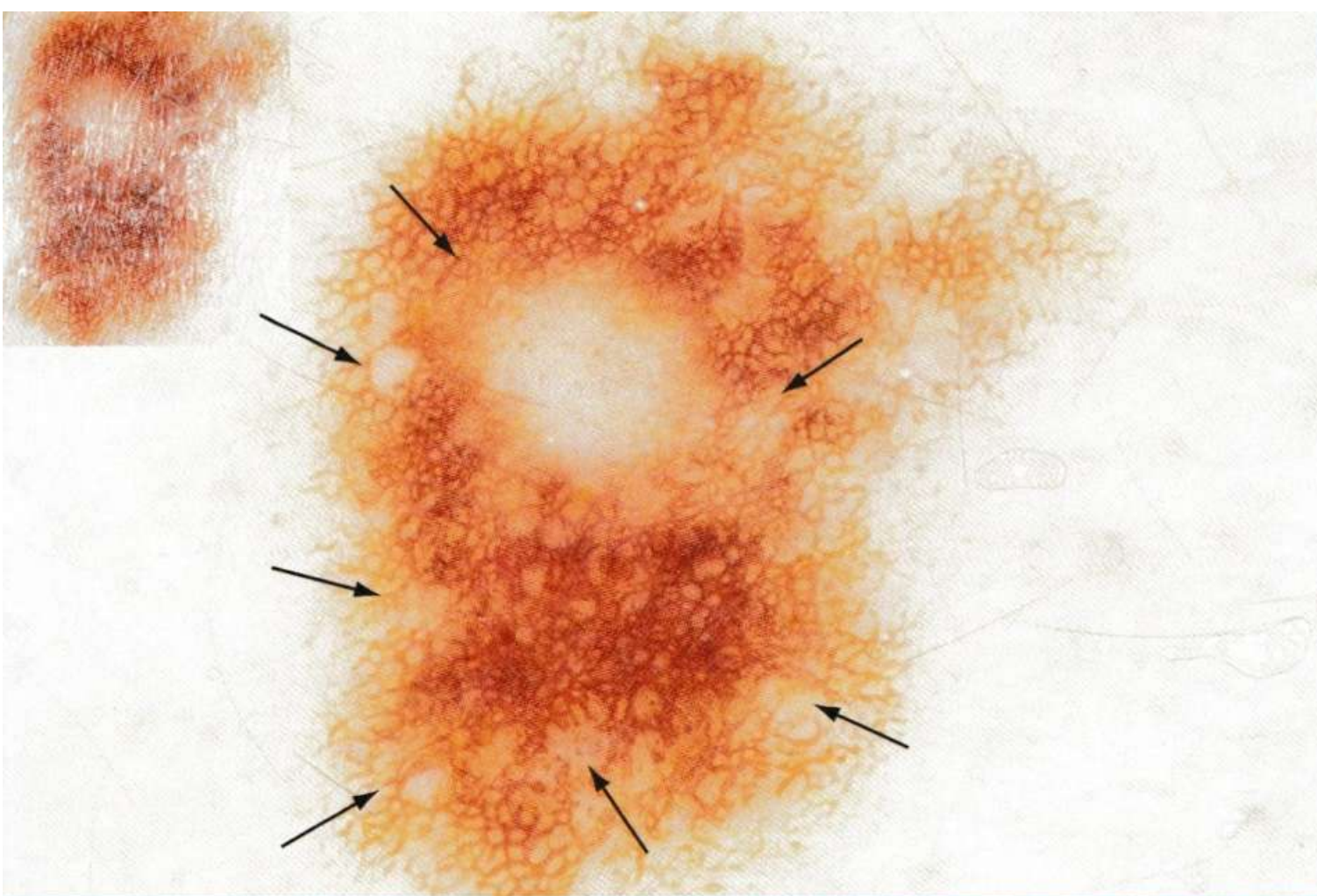

Wzór wybuchu gwiazdy

Rycina 66 Znamię

Nietypowy rodzaj homogenego wzoru siateczkowatego widoczny powyżej jest częściej spotykany u młodszych pacjentów pediatrycznych. W centrum zmiany widoczne jest jednorodne ognisko odbarwienia (hipopigmentacja – nie należy mylić z mlecznobiałym kolorem ogniska regresji), otoczone niewielkim pierścieniem siatki barwnika. Linie siatki barwnika są pogrubiałe, a oczka sieci nieregularne. Niemniej jednak ogólna architektura siatki barwnika jest symetryczna i regularna.

Cztery ogólne wzory znamion melanocytowych

Wzór siateczkowy

Wzór globularny

Wzór homogenny

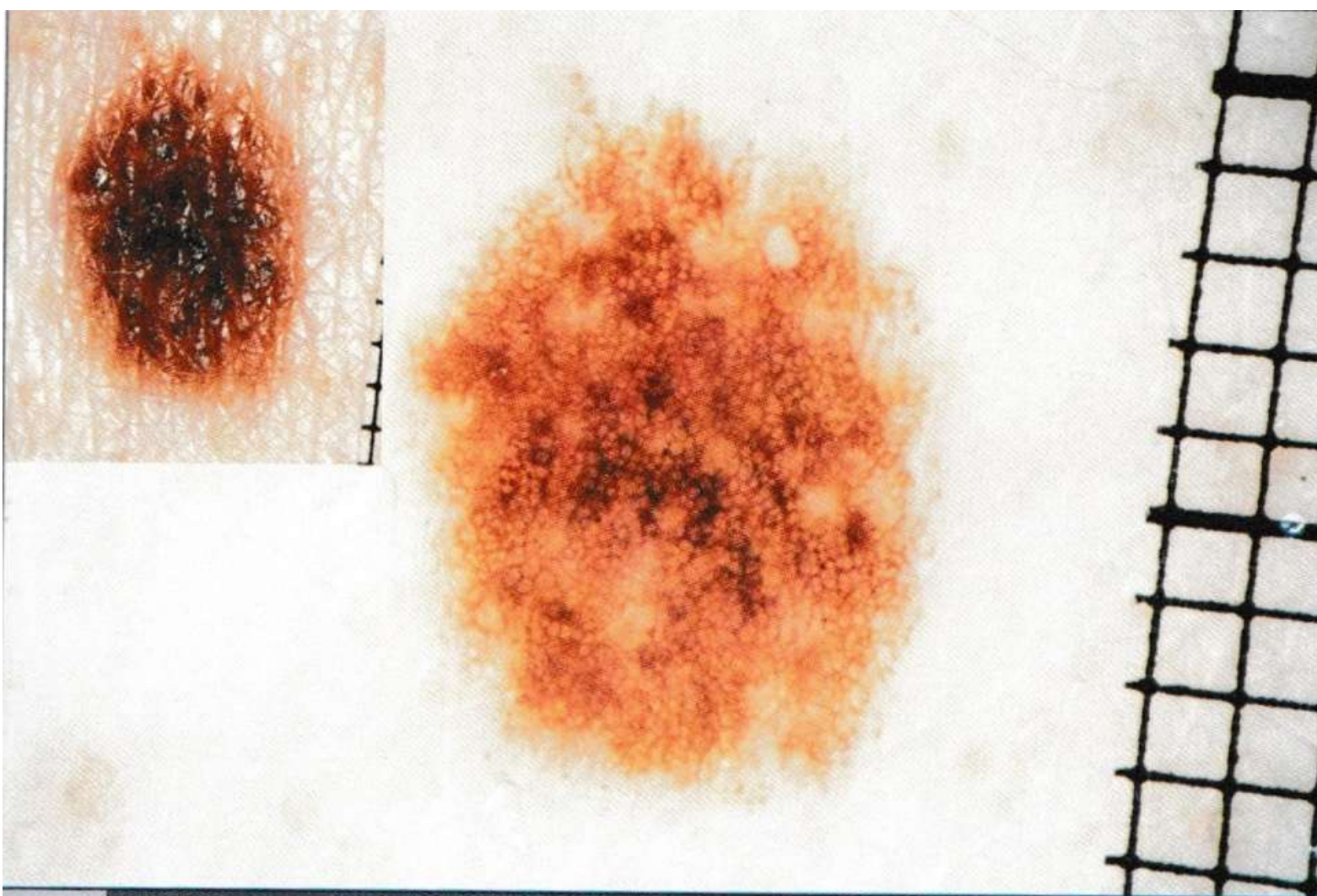
Wzór wybuchu gwiazdy

Rycina 67 Zamię

Powyższe znamię jest przykładem typowego wzoru siateczkowego. Siatka barwnika jest typowa, jednak nierównomiernie rozmieszczona i zanika w części obwodowej znamienia. Ponadto w obrębie całej zmiany występują obszary odbarwione (strzałki). Zmiana ta nie spełnia kryteriów wykorzystywanych do rozpoznawania czerniaka (kryteria specyficzne dla czerniaka złośliwego). Ze względu na nierównomierne rozmieszczenie siatki barwnika oraz zróżnicowanie odcieni koloru brązowego początkujący dermoskopista powinien rozważyć usunięcie zmiany lub prowadzić jej ścisłą kontrolę dermoskopową oraz kliniczną.

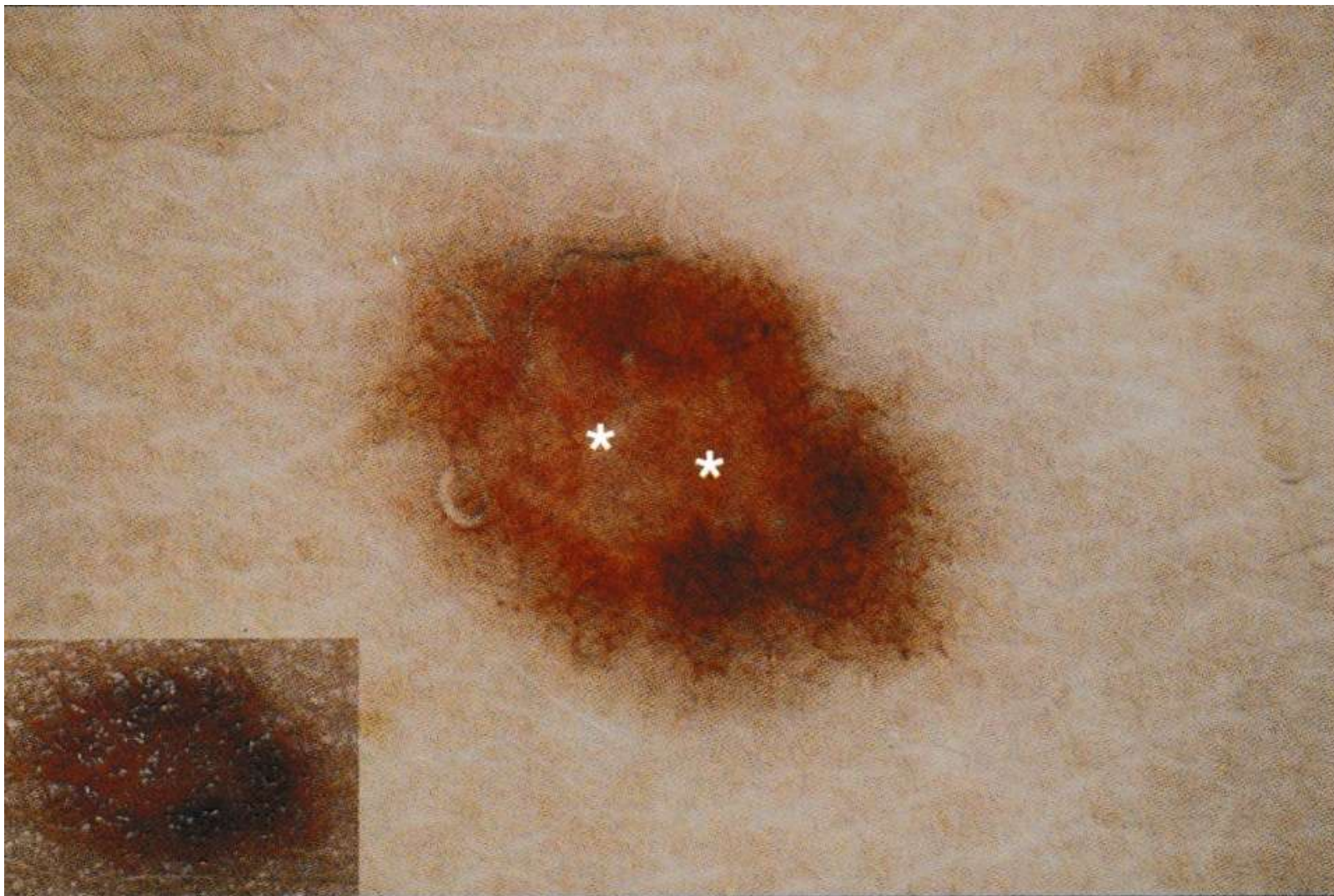
Cztery ogólne wzory znamion melanocytowych

- Wzór siateczkowy
- Wzór globularny
- Wzór homogenny
- Wzór wybuchu gwiazdy

Rycina 68 Zamię

Przedstawiony tutaj plamisty wzór siateczkowy jest wynikiem nierównomiernego rozmieszczenia typowej siatki barwnika. Intensywność zabarwienia linii zmienia się, nadając siatce barwnika wygląd plamisty, podobnie jak na rycinie 67. Ogólna zasada, którą należy zapamiętać, mówi, że nierównomierność względnie regularnych kryteriów jest mniejszym powodem do niepokoju.

Cztery ogólne wzory znamion melanocytowych

Wzór siateczkowaty

Wzór globularny

Wzór homogenny

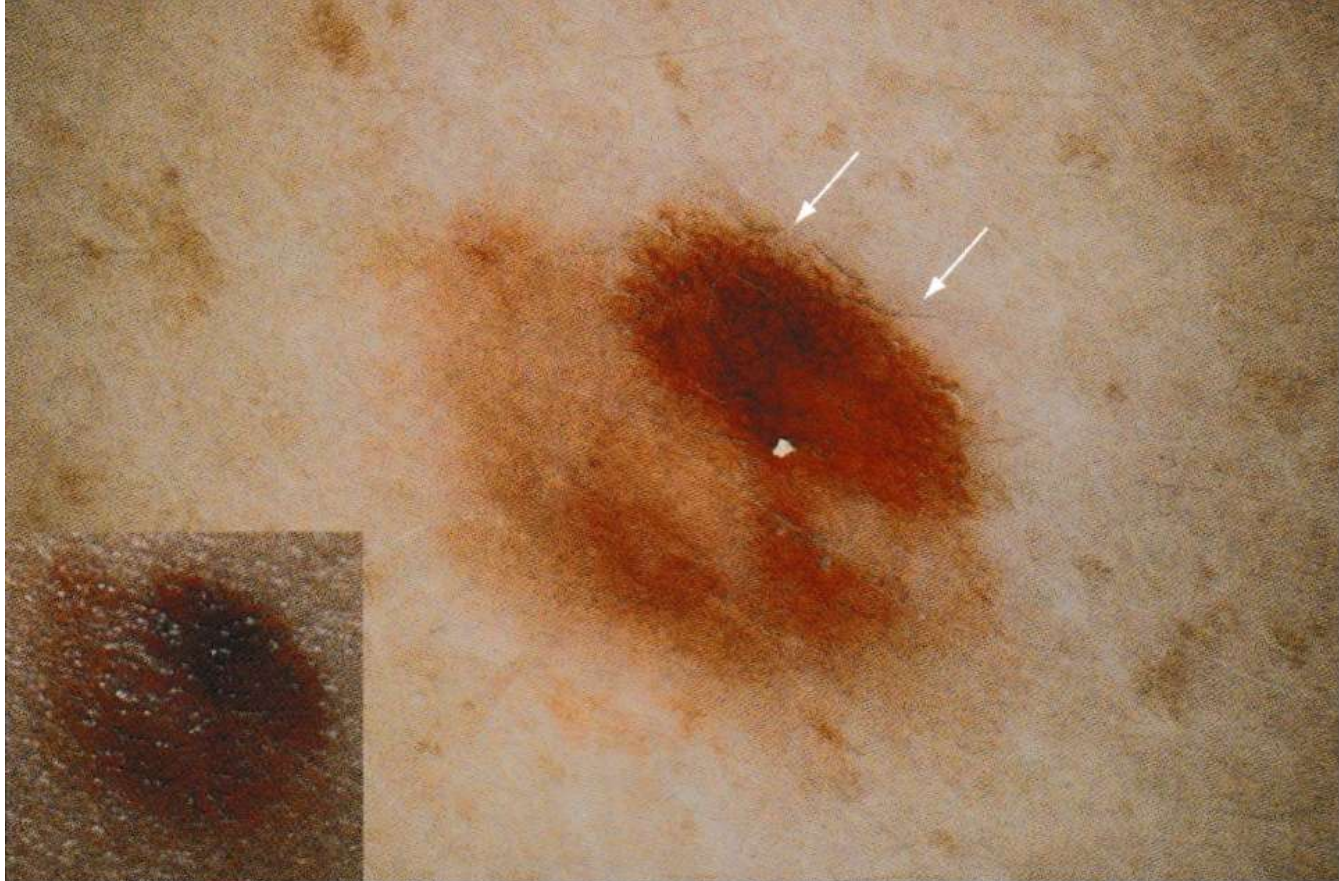

Wzór wybuchu gwiazdy

Rycina 69 Znamię

Przedstawione powyżej znamię stanowi odmianę wzoru siateczkowatego. W środkowej części znamienia (gwiazdki) obecna jest strefa homogenego odbarwienia (hipopigmentacji). Nie jest to obszar regresji, który obserwuje się w obrębie czerniaka. Obszar ten nie wykazuje mlecznobiałego zabarwienia.

Cztery ogólne wzory znamion melanocytowych

Wzór siateczkowy	☒
Wzór globularny	☐
Wzór homogenny	☒
Wzór wybuchu gwiazdy	☐

Rycina 70 Znamię

Przedstawiony powyżej obraz dermoskopowy budzi niepokój. Siateczkowy wzór z obecnością dziwacznych przebarwień sugeruje przedinwazyjną postać czerniaka złośliwego (*melanoma in situ*), rozwijającego się w obrębie istniejącego już znamienia. Prawa górna połowa zmiany charakteryzuje się obecnością nieco atypowej siatki barwnika (strzałki). W obrębie lewej dolnej połowy widoczny jest obszar homogennego odbarwienia z kilkoma ogniskami delikatnego nagromadzenia barwnika, co jest powszechne w przypadku łagodnych znamion barwnikowych. Nie należy wahać się z szybkim podjęciem decyzji o usunięciu zmiany o podobnym wyglądzie. Ostateczne rozpoznanie histopatologiczne wykazuje, że jest to przedinwazyjna postać czerniaka złośliwego (*melanoma in situ*), który rozwinął się w obrębie istniejącego znamienia barwnikowego – dotyczy to 10% znamion barwnikowych o podobnym wyglądzie. W powyższym przypadku rozpoznaniem było: dysplastyczne złożone znamię Clarka.

Cztery ogólne wzory znamion melanocytowych

Wzór siateczkowy

Wzór globularny

Wzór homogenny

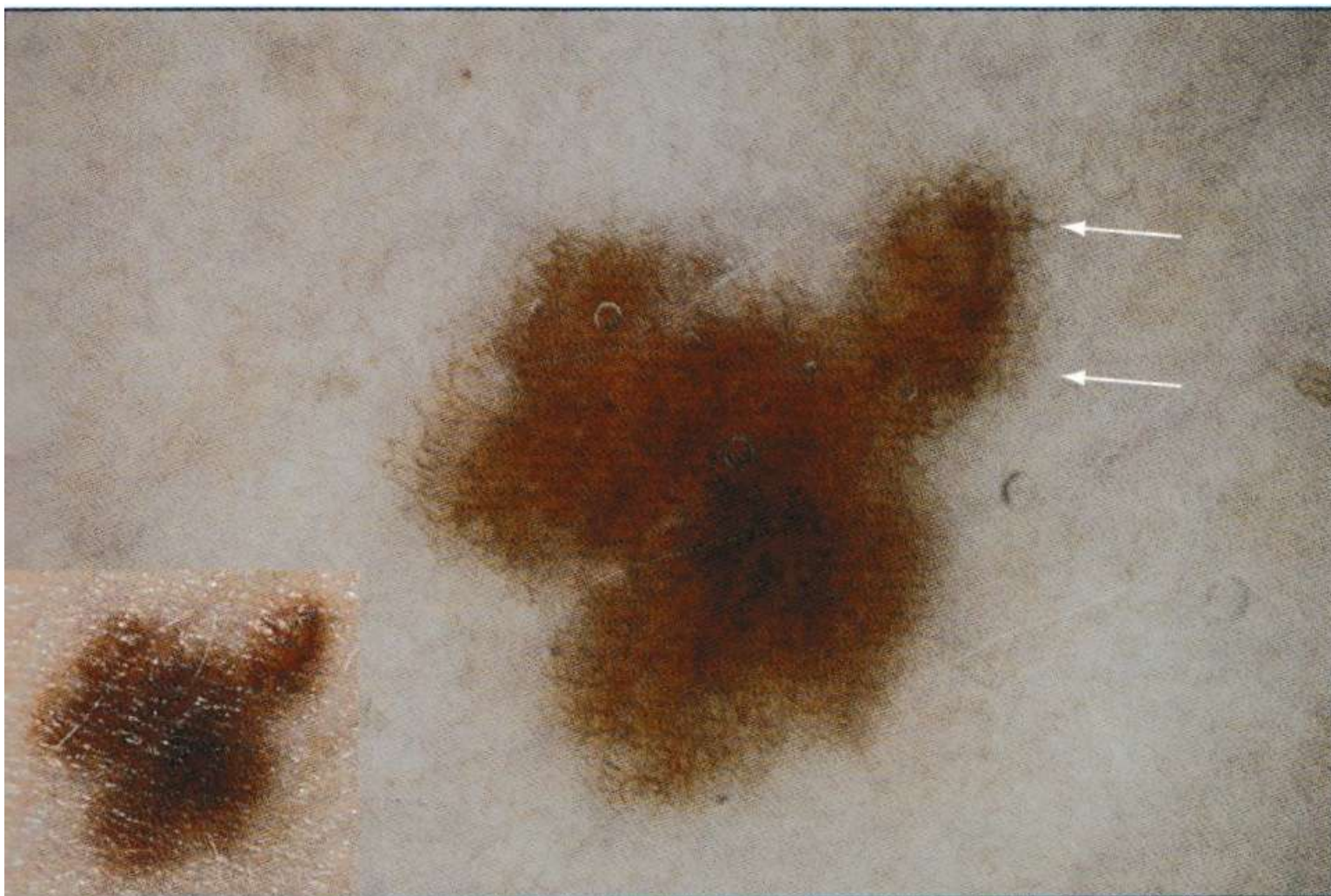

Wzór wybuchu gwiazdy

Rycina 71 Znamię

Jest to dość niezwykle znamię łączące, składające się ze sferycznego, wypukłego znamienia umiejscowionego w lewej dolnej części zmiany oraz płaskiego, siateczkowatego znamienia znajdującego się w jej prawej górnej części. Tego rodzaju zmiana bez wątpienia wymaga usunięcia, a w rozpoznaniu różnicowym należy uwzględnić hipomelanotyczną, guzkową postać czerniaka złośliwego, powstającą w obrębie powierzchniowej odmiany czerniaka lub istniejącego już dysplastycznego znamienia Clarka. Powyższa zmiana okazała się dysplastycznym znamieniem Clarka przylegającym do łagodnego znamienia skórno-

Cztery ogólne wzory znamion melanocytowych

Wzór siateczkowy

Wzór globularny

Wzór homogenny

Wzór wybuchu gwiazdy

Rycina 72 Zamię

Powyższy wzór o dominującym układzie siateczkowym, z pojedynczymi, niewielkimi globulami umiejscowionymi w części środkowej, często występuje w obrębie łagodnych znamion. Niezwykłym aspektem tej zmiany jest obecność palczastej wypustki na godzinie drugiej (strzałki), charakteryzującej się załamaniem siatki barwnika i jej przemieszaniem z globulami. Zmiana została usunięta chirurgicznie, a wynik badania histopatologicznego umożliwił rozpoznanie łączącego znamienia dysplastycznego Clarka.

Cztery ogólne wzory znamion melanocytowych

Wzór siateczkowy

Wzór globularny

Wzór homogenny

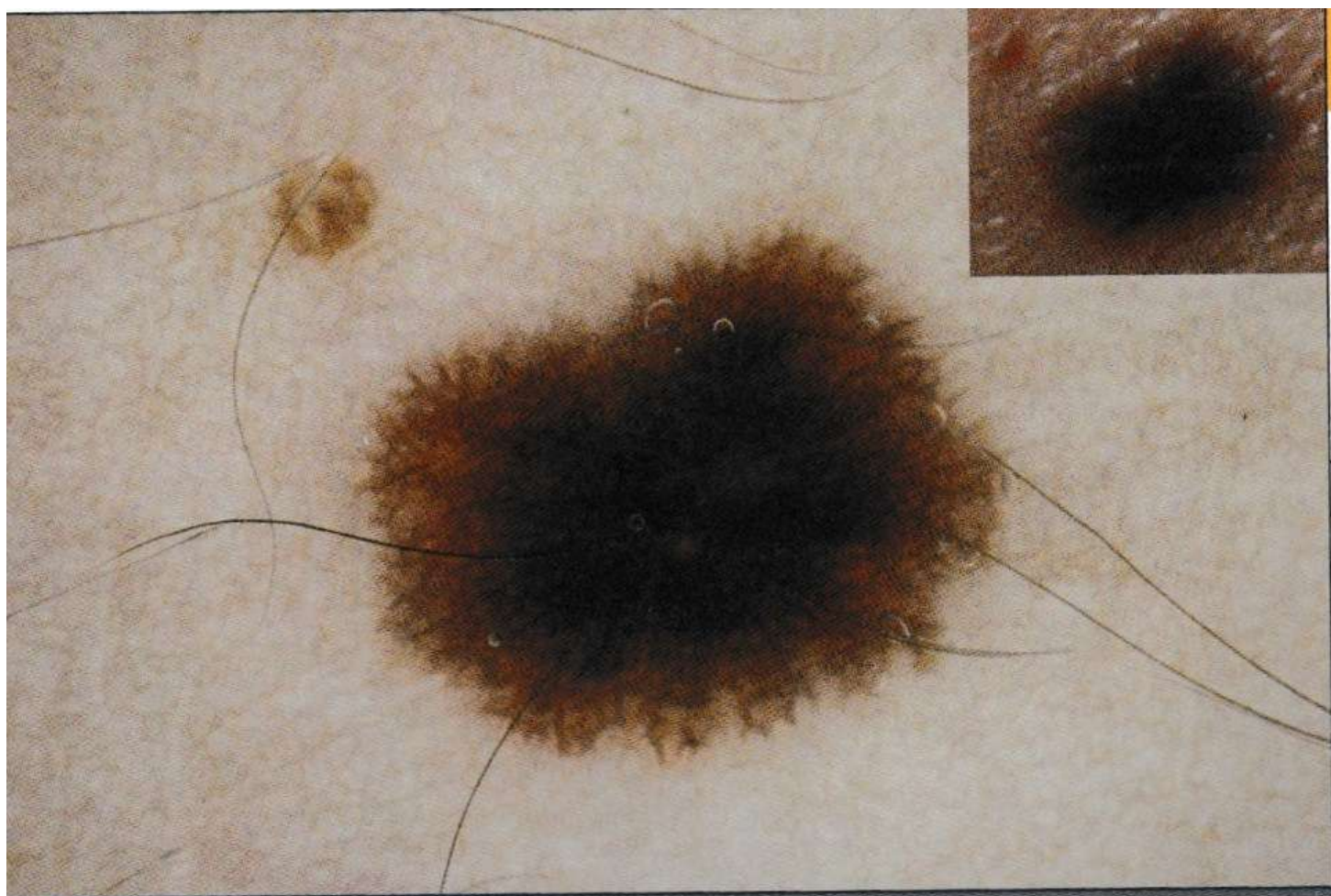
Wzór wybuchu gwiazdy

Rycina 73 Zamię

Zmiana w kolorze jasnobrązowo-różowym składa się w części środkowej z odbarwionego, homogennego obszaru otoczonego subtelną, słabo wyrażoną siatką barwnika przyjmującą postać obrączki. Niezwykłą cechą powyższej zmiany jest jej różowe zabarwienie. Przy braku danych wskazujących na jej powiększanie się optymalne postępowanie będzie polegało na corocznym zgłaszaniu się pacjenta na kontrolne badanie znamienia.

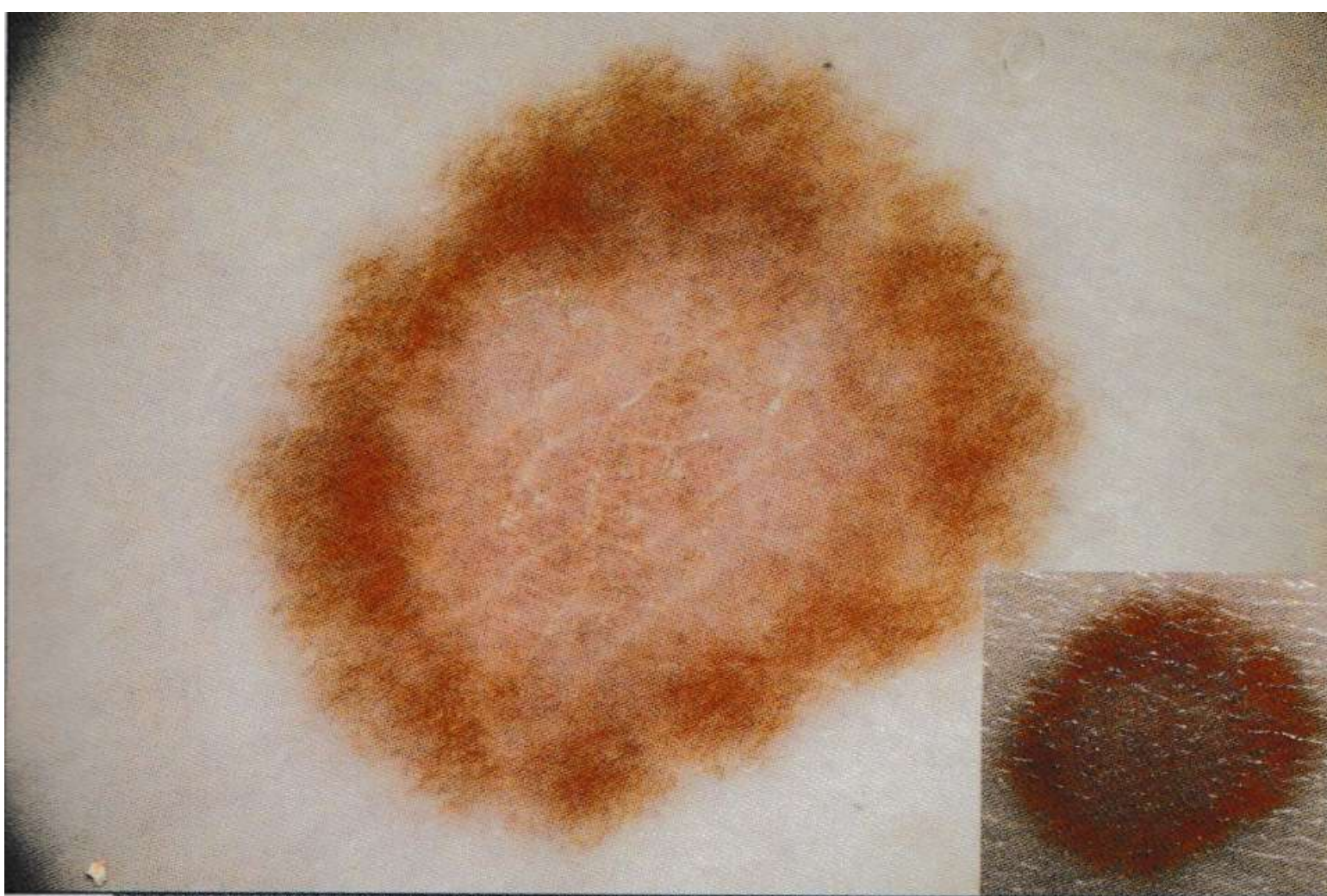
Cztery ogólne wzory znamion melanocytowych

Wzór siateczkowy	☒
Wzór globularny	☐
Wzór homogenny	☐
Wzór wybuchu gwiazdy	☐

Rycina 74 Zamię

Powyższa zmiana może być rozpatrywana jako typowy przykład siateczkowej proliferacji melanocytowej. W części środkowej widoczna jest strefa odbarwienia (hipopigmentacji). Siatka barwnika na obszarze całej zmiany jest raczej regularna, nie ulega jednak ścieńczeniu w obrębie części obwodowych, jak to się zazwyczaj obserwuje w przypadku znamion siateczkowych. Ze względu na obraz dermoskopowy oraz intensywną pigmentację zmiana obarczona jest potencjalnym wysokim ryzykiem transformacji nowotworowej. Na podstawie badania histopatologicznego postawiono rozpoznanie łączącego znamienia dysplastycznego Clarka. Początkujący dermoskopiści nie powinni wahać się przed podjęciem decyzji o wycięciu tak wyglądającej zmiany.

Cztery ogólne wzory znamion melanocytowych

Wzór siateczkowy

Wzór globularny

Wzór homogenny

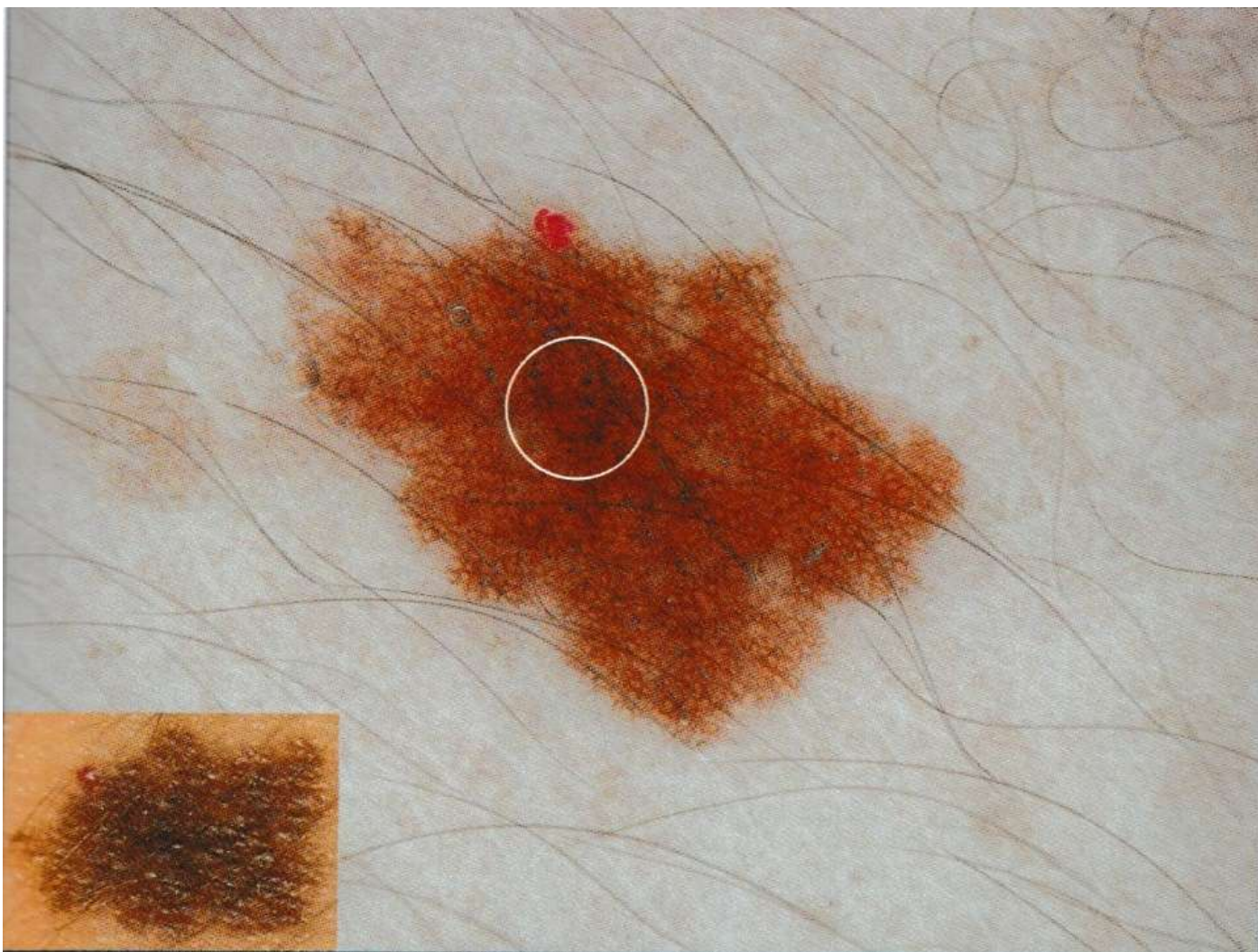

Wzór wybuchu gwiazdy

Rycina 75 Znamię

Jest to kolejny przykład znamienia o homogennym wzorze siateczkowym, z obecnością obrączkowego wzoru siateczkowego w obwodowej części zmiany oraz rozległego obszaru odbarwienia (hipopigmentacji) w części centralnej. Kolor obszaru odbarwionego nie jest mlecznobiały, jak ma to miejsce w regresywnej postaci czerniaka złośliwego, a ze względu na ogólną symetrię tej zmiany początkujący dermoskopiści powinni zalecić pacjentowi coroczne zgłaszanie się na badanie kontrolne.

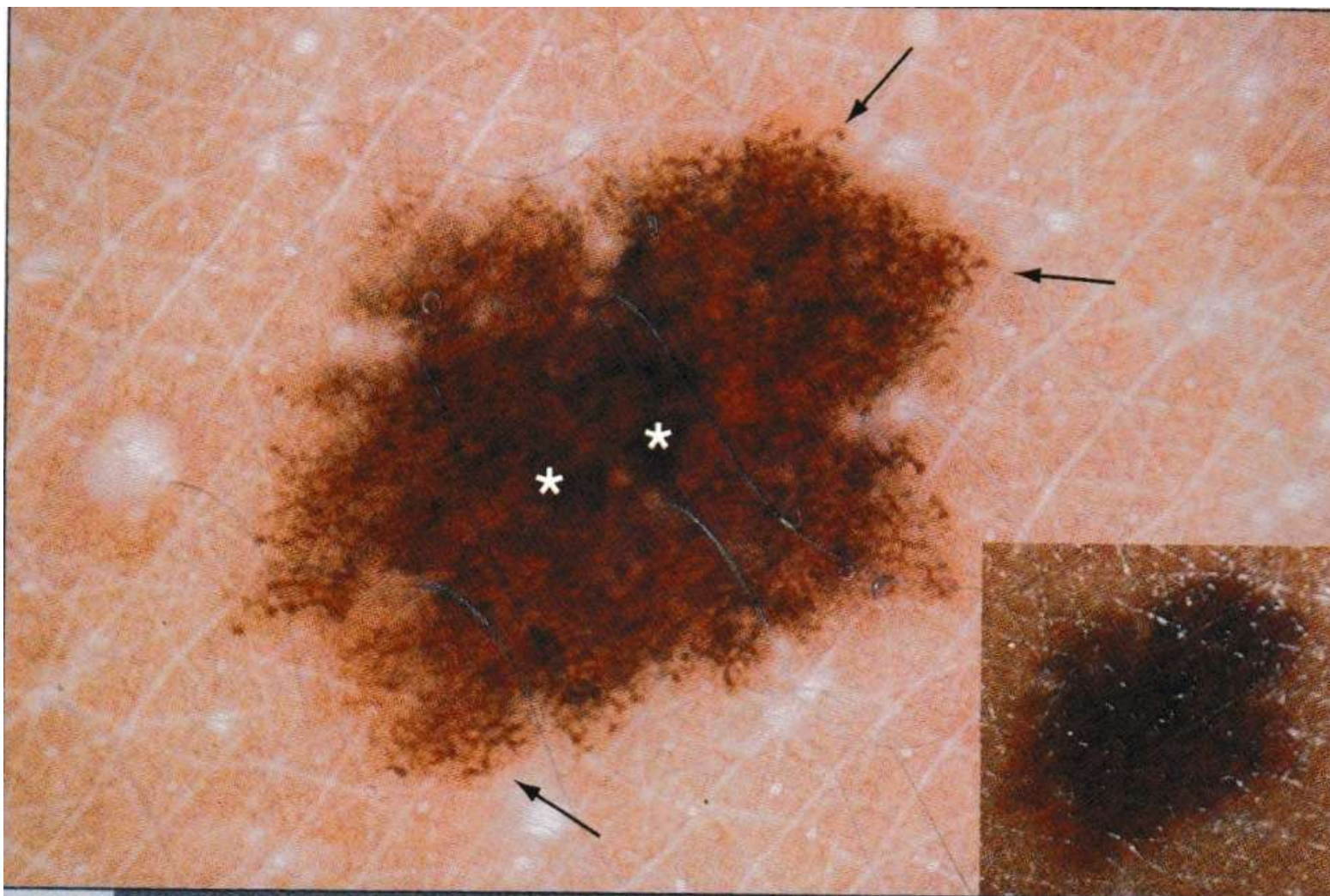
Cztery ogólne wzory znamion melanocytowych

Wzór siateczkowy	☒
Wzór globularny	☐
Wzór homogenny	☐
Wzór wybuchu gwiazdy	☐

Rycina 76 Znamię

W powyższym znamieniu występuje wzór siateczkowy z delikatnym ogniskiem odbarwienia (hipopigmentacji) położonym przyśrodkowo. Siatka barwnika jest typowa i lekko zanika na obwodzie. Ogólny kształt zmiany jest nieco asymetryczny. Przebarwienia tego rodzaju zawsze powinny podlegać obserwacji.

Cztery ogólne wzory znamion melanocytowych

- Wzór siateczkowy
- Wzór globularny
- Wzór homogenny
- Wzór wybuchu gwiazdy

Rycina 77 Zamię

Powyższa zmiana stanowi kolejny przykład różnorodności odmian morfologicznych w zakresie wzoru siateczkowego. W przeciwieństwie do obrazu na rycinie 76 siatka barwnika jest tu w większości atypowa i wykazuje tendencję do gwałtownego „urywania się” w części obwodowej (strzałki). W części środkowej widoczne są również obszary przebarwień (gwiazdki). Przedstawione powyżej zmiana to dysplastyczne znamię Clarka, które przypomina przedinwazyjną postać czerniaka złośliwego (*melanoma in situ*) i powinno zostać usunięte.

Cztery ogólne wzory znamion melanocytowych

Wzór siateczkowaty

Wzór globularny

Wzór homogenny

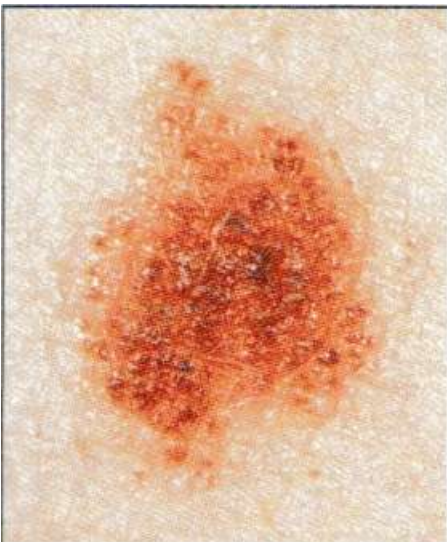
Wzór wybuchu gwiazdy

Rycina 78 Zamię

Jest to siateczkowata odmiana znamienia z obecnością siatki barwnika zanikającej w obwodowej części zmiany. Zdaniem autorów jest to najczęściej spotykana odmiana łagodnego znamienia barwnikowego u mężczyzn, w przypadku którego zalecają oni obserwację oraz samokontrolę siateczkowatych znamion barwnikowych.

Cztery ogólne wzory znamion melanocytowych

Wzór siateczkowy

Wzór globularny

Wzór homogenny

Wzór wybuchu gwiazdy

Rycina 79 Znamię

Powyższe znamię cechuje typowy globularny wzór występujący w łagodnych znamionach barwnikowych. W obrębie zmiany widoczne są liczne kropki oraz globule o podobnym kształcie i zróżnicowanych wymiarach. Nie obserwuje się specyficznych dla czerniaka złośliwego dermoskopowych kryteriów diagnostycznych. Tego rodzaju wzór jest najczęściej spotykany u młodocianych pacjentów, może jednak występować również u osób dorosłych. Wynik badania histopatologicznego pozwala na rozpoznanie znamienia łączącego lub złożonego.

Cztery ogólne wzory znamion melanocytowych

Wzór siateczkowaty

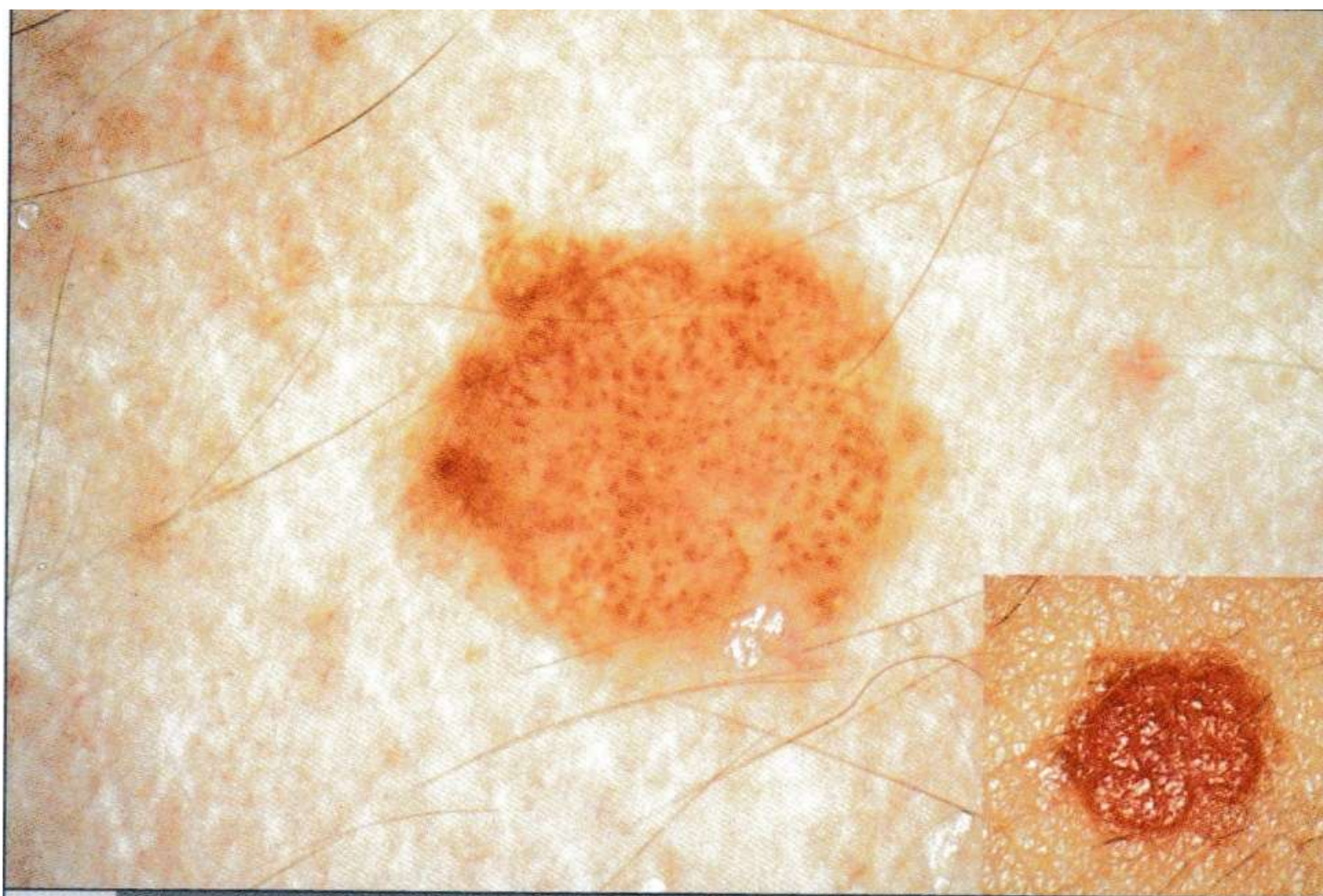
Wzór globularny

Wzór homogenny

Wzór wybuchu gwiazdy

Rycina 80 Zamię

Powyższa zmiana reprezentuje jedną spośród wielu odmian morfologicznych obserwowanych w obrębie wzoru globularnego. Jej najbardziej istotnym aspektem jest równomierne rozmieszczenie ciasno upakowanych kropek i globul, charakteryzujących się podobnym wyglądem. Ponadto w części środkowej zmiany widocznych jest kilka przypominających prosaki (*milia*) torbieli (strzałki), jakie obserwuje się nie tylko w przypadku ognisk rogowacenia łojotokowego (*keratosis seborrhoica*).

Cztery ogólne wzory znamion melanocytowych

Wzór siateczkowy

Wzór globularny

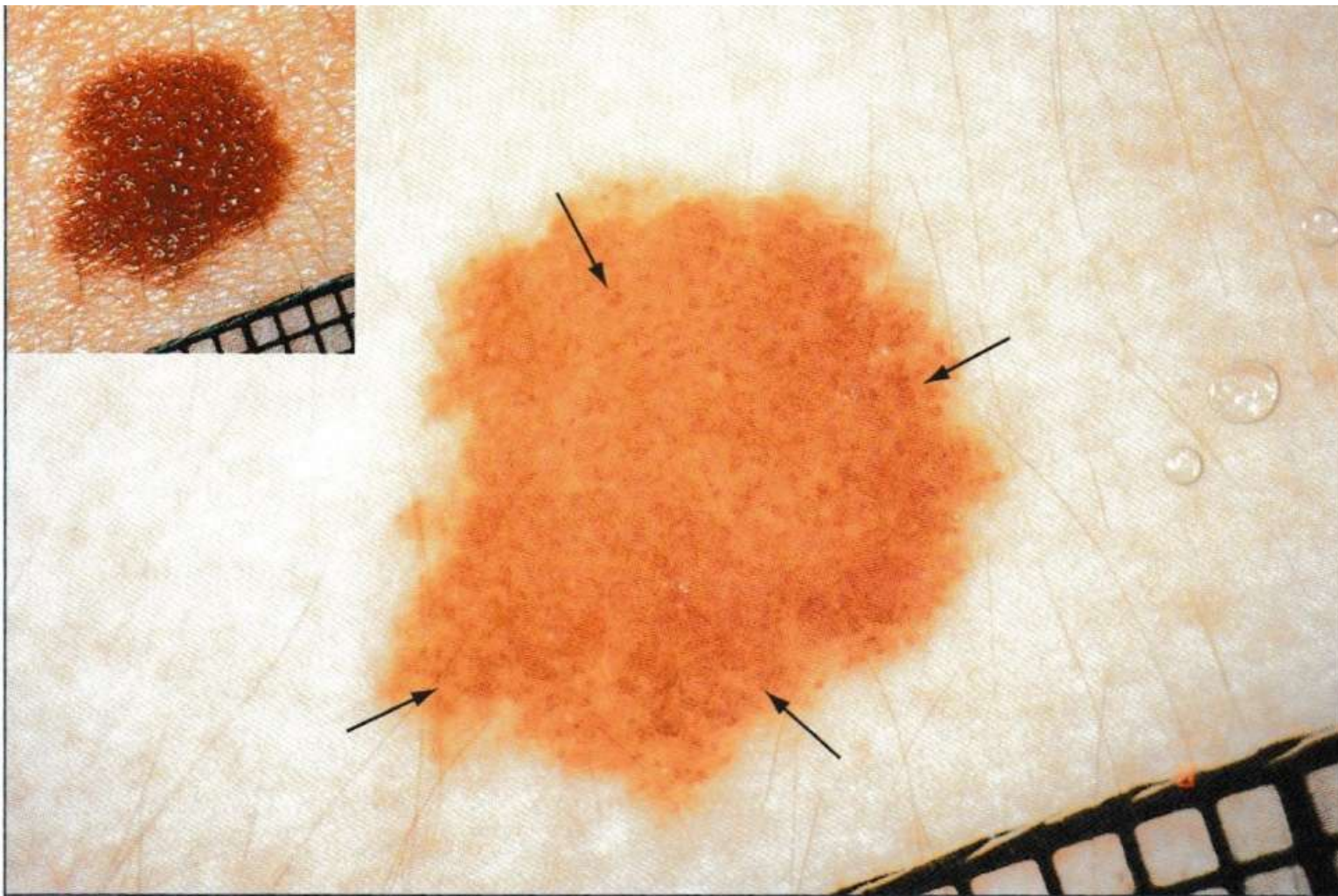
Wzór homogenny

Wzór wybuchu gwiazdy

Rycina 81 Zamię

Wzór globularny wykazuje obecność kropek i ziarnistości, które nie są ciasno upakowane, są podobne pod względem wielkości i kształtu oraz rozmieszczone w niejednolity sposób. W obrębie tego niegroźnego znamienia nie obserwuje się obecności kryteriów specyficznych dla czerniaka złośliwego.

Cztery ogólne wzory znamion melanocytowych

Wzór siateczkowaty

Wzór globularny

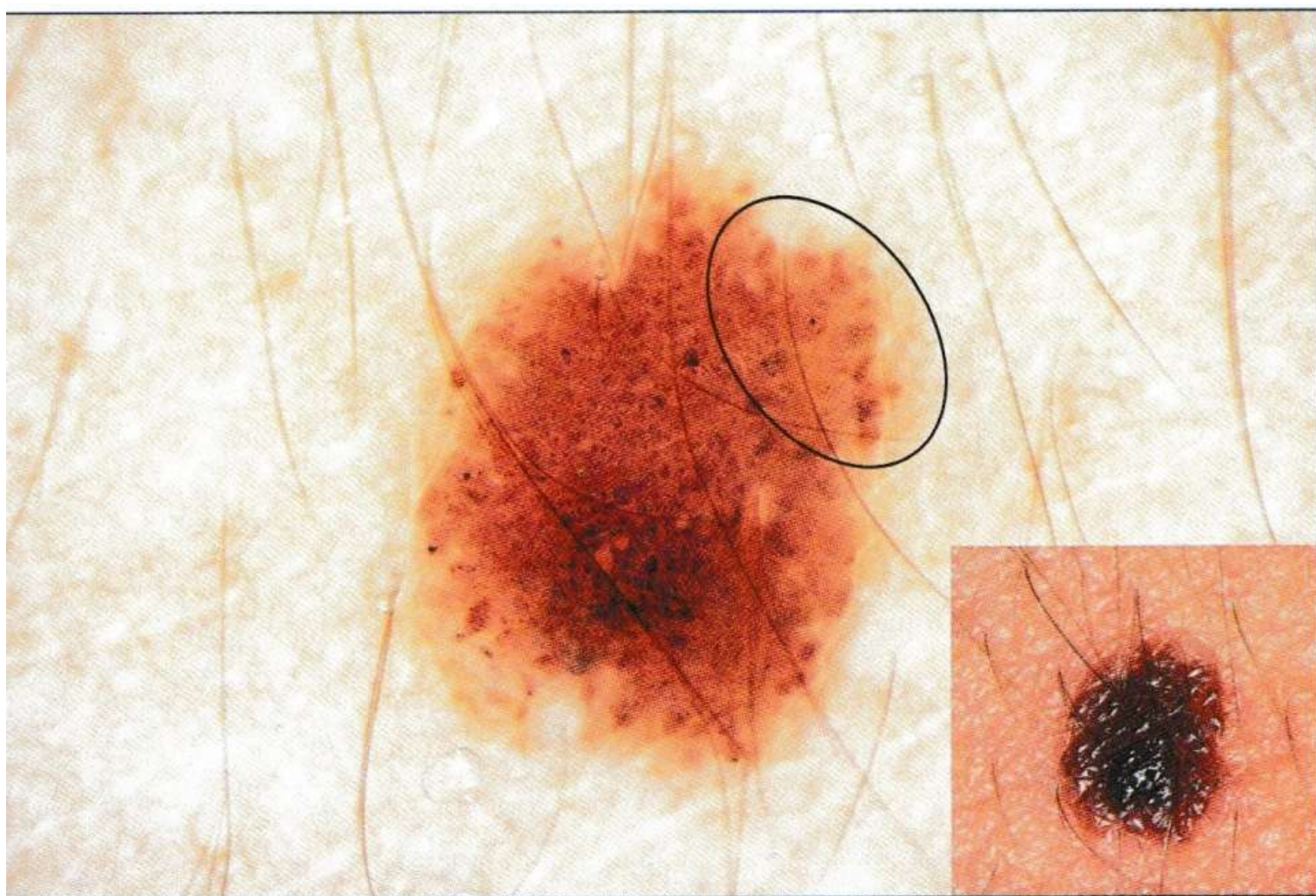
Wzór homogenny

Wzór wybuchu gwiazdy

Rycina 82 Znamię

Większa część przedstawionej powyżej zmiany charakteryzuje się jednolitym jasnobrązowym zabarwieniem oraz obecnością delikatnych kropek i ziarnistości (strzałki).

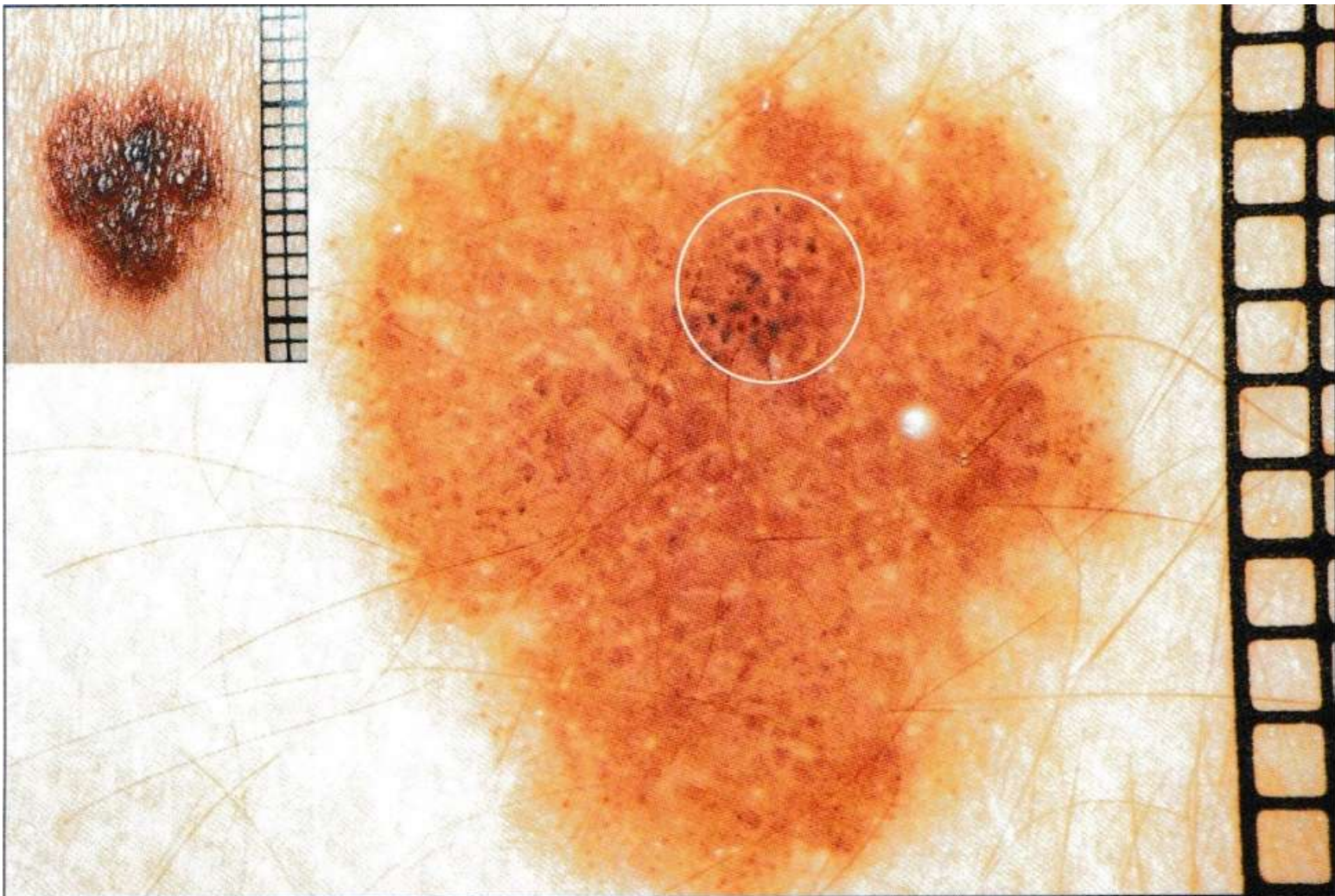
Cztery ogólne wzory znamion melanocytowych

Wzór siateczkowy	☐
Wzór globularny	☒
Wzór homogenny	☐
Wzór wybuchu gwiazdy	☐

Rycina 83 Zamię

Powyższy przykład ilustruje budzącą niepokój odmianę wzoru globularnego. Liczne kropki oraz ziarnistości rozmieszczone są nieregularnie w obrębie całej zmiany (obszar zakreślony) i różnią się wielkością oraz kształtem.

Cztery ogólne wzory znamion melanocytowych

Wzór siateczkowy

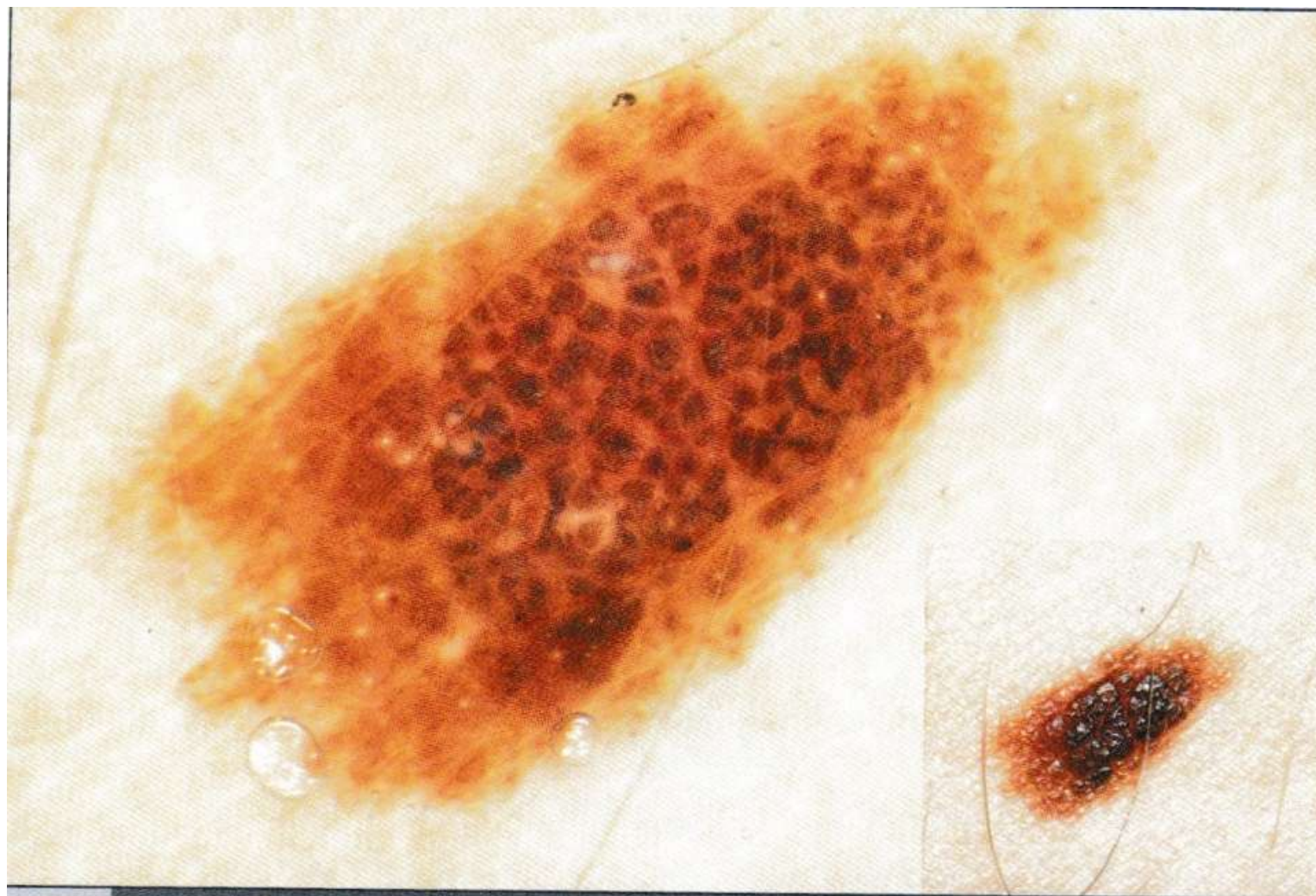
Wzór globularny

Wzór homogenny

Wzór wybuchu gwiazdy

Rycina 84 Znamię

Kolejny przykład znamienia o wzorze globularnym. Widoczne liczne kropki i ziarnistości w kolorze od jasnobrązowego do niebieskoszarego, o podobnej wielkości i kształcie, rozmieszczone są regularnie w obrębie całej zmiany. Jedynym niepokojącym sygnałem jest obszar, w którym nagromadziło się 15–20 ziarnistości w kolorze szarym (obszar zakreślony). Ich obecność wpłynęła na przyspieszenie decyzji o usunięciu tej zmiany, która okazała się złożonym dysplastycznym znamieniem Clarka. Kryteria diagnostyczne w przypadku tego znamienia są subtelne, jednak potencjalnie niebezpieczne.

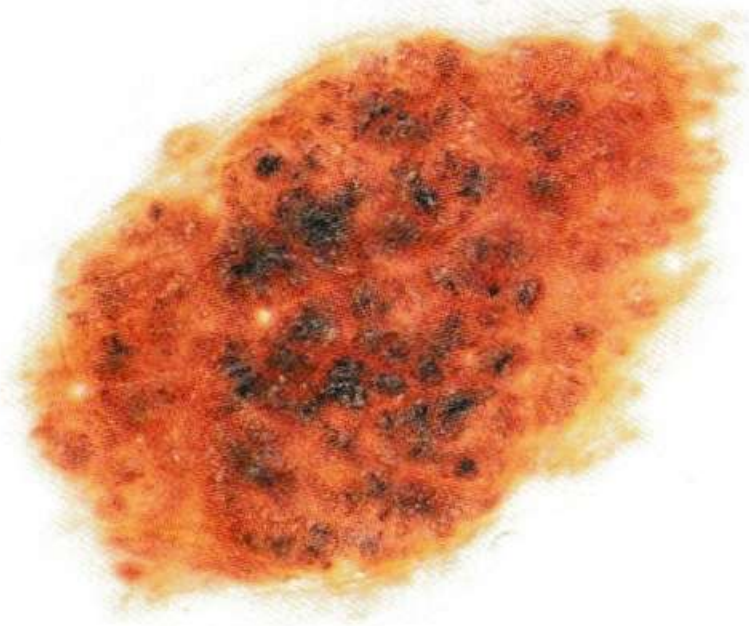

Cztery ogólne wzory znamion melanocytowych

Wzór siateczkowaty	☐
Wzór globularny	☒
Wzór homogenny	☐
Wzór wybuchu gwiazdy	☐

Rycina 85 Znamię

Kolejny typowy przykład globularnego wzoru znamienia barwnikowego, w obrębie którego ziarnistości są bardzo łatwe do zauważenia. W części środkowej obecne są liczne ciemnobrązowe kropki i ziarnistości o prostokątnym kształcie (przypominające kamienie otoczaki – kocie łby), otoczone obwódką utworzoną z ciemnego barwnika. W obrazie dermoskopowym zmiana ta sprawia wrażenie brodawczakowatej lub wypukłej. Na podstawie wyniku badania histopatologicznego rozpoznano znamię złożone.

Cztery ogólne wzory znamion melanocytowych

Wzór siateczkowy

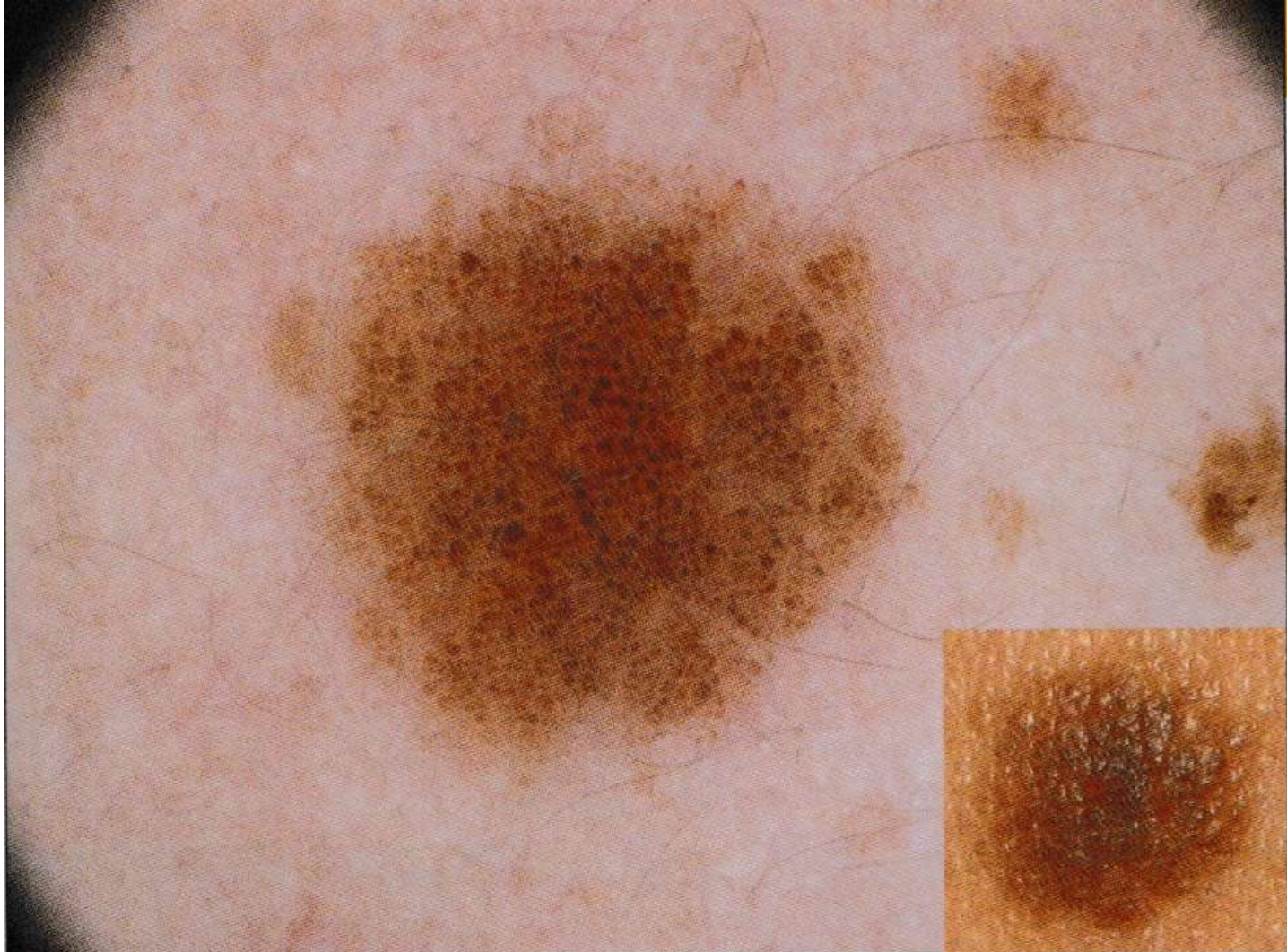
Wzór globularny

Wzór homogenny

Wzór wybuchu gwiazdy

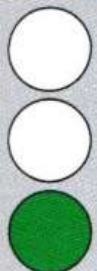
Rycina 86 Znamię

Obserwowany w obrębie tego znamienia wzór globularny jest podobny do wzoru zmiany z ryciny 85, jednak w tym przypadku globule nie są tak łatwe do zauważenia. Znamię utworzone jest z ciasno upakowanych szarych kropek i ziarnistości. Pozostałe kryteria diagnostyczne są nieobecne. W razie wątpliwości znamię należy usunąć. Powyższa zmiana okazała się łagodną. Po obejrzeniu i usunięciu kilku znamion o podobnym wyglądzie dermoskopowym lekarz będzie miał większą pewność, podejmując decyzję o pozostawieniu takiego znamienia.

Cztery ogólne wzory znamion melanocytowych

Wzór siateczkowaty	☐
Wzór globularny	☒
Wzór homogenny	☐
Wzór wybuchu gwiazdy	☐

Rycina 87 Znamię

Powyższe znamię również reprezentuje wzór ziarnisty (globularny). Zawiera ono liczne ziarnistości w kolorze od brązowego do szarego, które są nierównomiernie rozmieszczone w obrębie całej zmiany. Ziarnistości w kolorze szarym umiejscowione są przede wszystkim w części środkowej zmiany i odpowiadają gniazdom barwnikowych komórek znamionowych występującym w warstwie brodawkowatej skóry właściwej. Warto zwrócić uwagę, że znamiona o wzorze ziarnistym reprezentują typowy podtyp znamienia występującego u dzieci i nastolatków.

Cztery ogólne wzory znamion melanocytowych

Wzór siateczkowy

Wzór globularny

Wzór homogenny

Wzór wybuchu gwiazdy

Rycina 88 Znamię

Istnieje wiele odmian znamion o wzorze globularnym. Kilka takich łagodnych znamion zaprezentowano na poprzednich stronach: każde z nich jest niepowtarzalne i różni się pod względem morfologicznym. Uderzającą cechą powyższej jednolicie zabarwionej zmiany o ziarnistej strukturze jest ciemnobrązowy kolor. Pacjentowi zaleca się obserwację tego znamienia i zgłaszanie się co jakiś czas do lekarza.

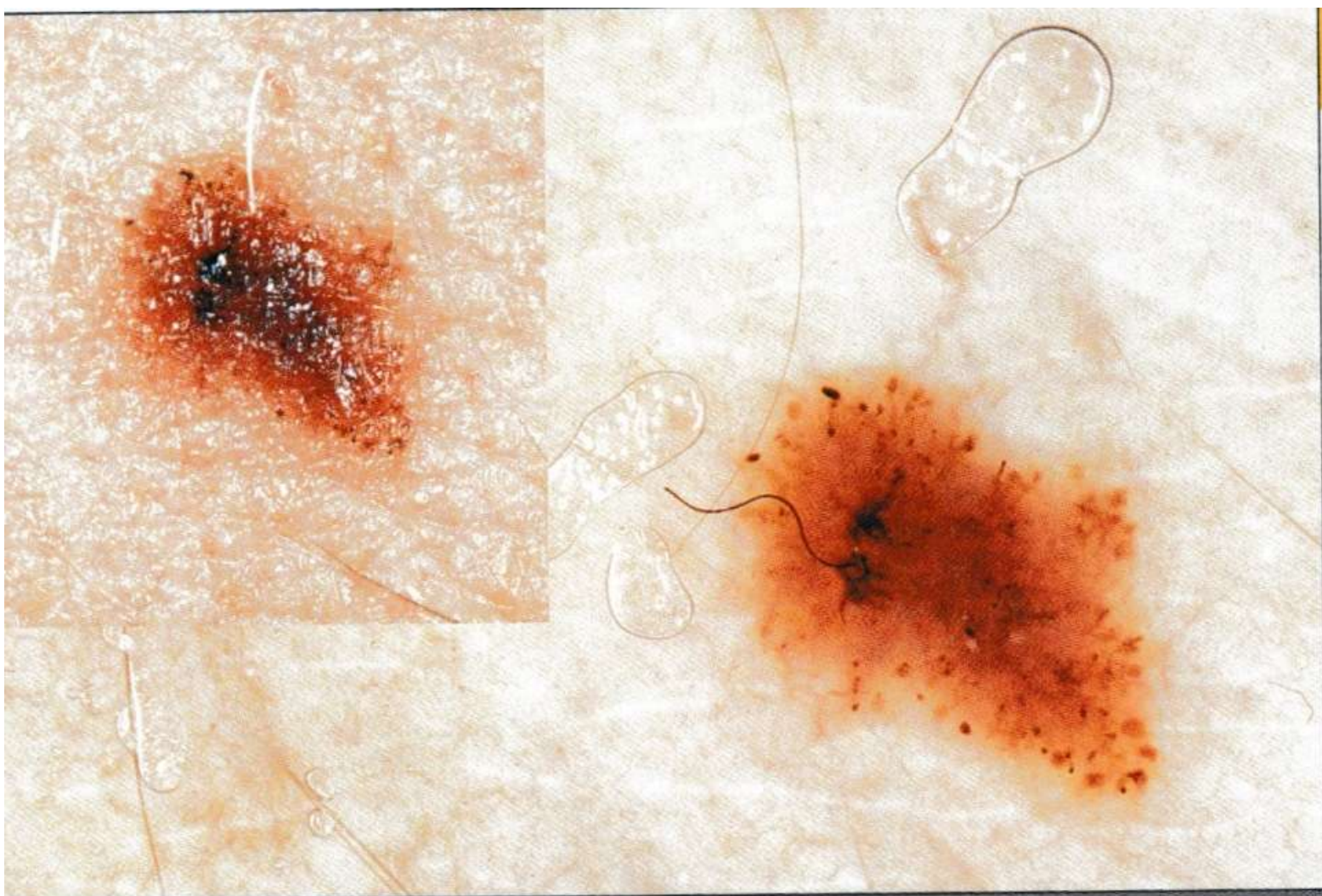

Cztery ogólne wzory znamion melanocytowych

- Wzór siateczkowy
- Wzór globularny
- Wzór homogenny
- Wzór wybuchu gwiazdy

Rycina 89 Znamię

Przy powyższym znamieniu zapalono światło w kolorze pomarańczowym, ponieważ ziarnistości, z których jest ono utworzone, różnią się rozmiarami, kształtem i kolorem, są również nierównomiernie rozmieszczone w obrębie całej zmiany. Zmianę usunięto, gdyż budziła ona również zaniepokojenie pacjenta. Na podstawie wyniku badania histopatologicznego postawiono rozpoznanie złożonego znamienia dysplastycznego Clarka.

Cztery ogólne wzory znamion melanocytowych

Wzór siateczkowy

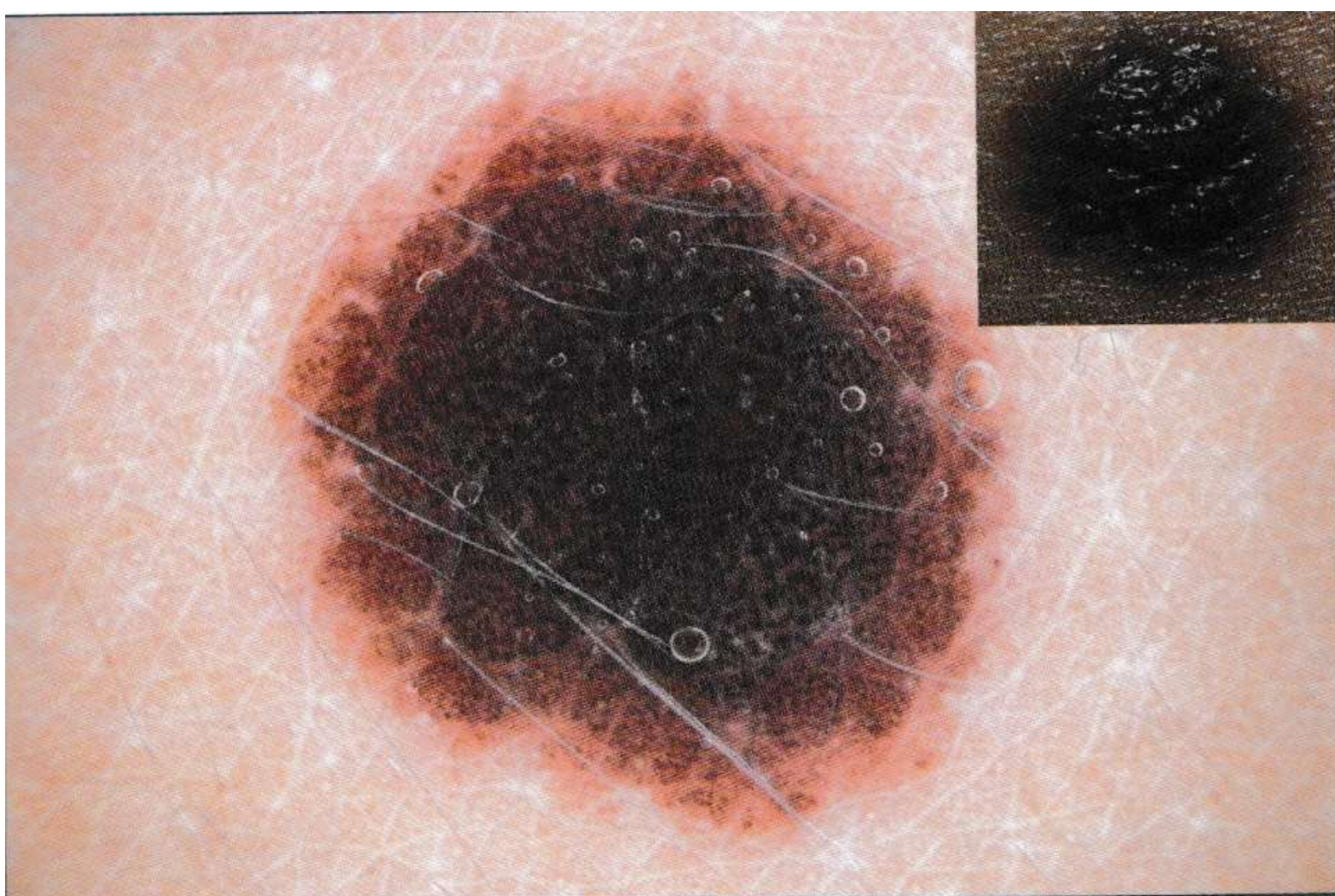
Wzór globularny

Wzór homogenny

Wzór wybuchu gwiazdy

Rycina 90 Znamię

W obrębie całej zmiany widoczne są liczne kropki i ziarnistości o nieregularnych rozmiarach i brązowym zabarwieniu. Zmiana jest niewielka, jednak asymetria obrazu dermoskopowego wydaje się uderzająca. Różowe zabarwienie może sugerować, że jest to znamię o wysokim ryzyku. Ze względu na wygląd wskazujący na zmianę wysokiego ryzyka usprawiedliwione jest zasięgnięcie drugiej opinii histopatologicznej. Przedstawione powyżej znamię okazało się zmianą o łagodnym charakterze.

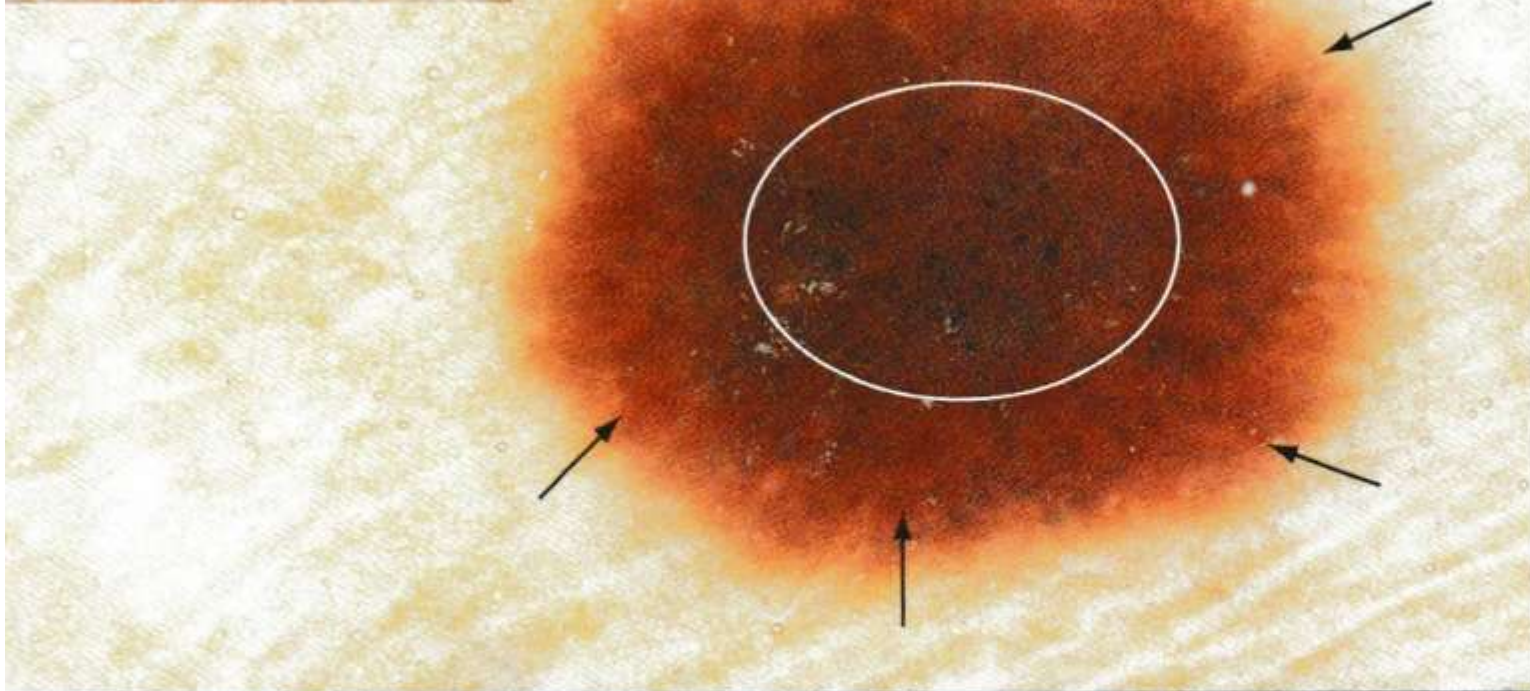
Cztery ogólne wzory znamion melanocytowych

- Wzór siateczkowy
- Wzór globularny
- Wzór homogenny
- Wzór wybuchu gwiazdy

Rycina 91 Znamię

Dokładna obserwacja pozwala rozpoznać, że to intensywnie zabarwione znamię wykazuje w części środkowej obecność ziarnistego niehomogennego wzoru. Jaśniej zabarwiony pierścień obwodowy ma wzór przypominający ziarnistości i linie siateczkowe, mówiący o tym, że w zakresie morfologii zawsze istnieje nakładanie się cech. Powyższa zmiana stanowi wariację na temat łagodnego znamienia o strukturze ziarnistej i należy zalecić pacjentowi jego obserwację oraz zgłaszanie się co jakiś czas do lekarza.

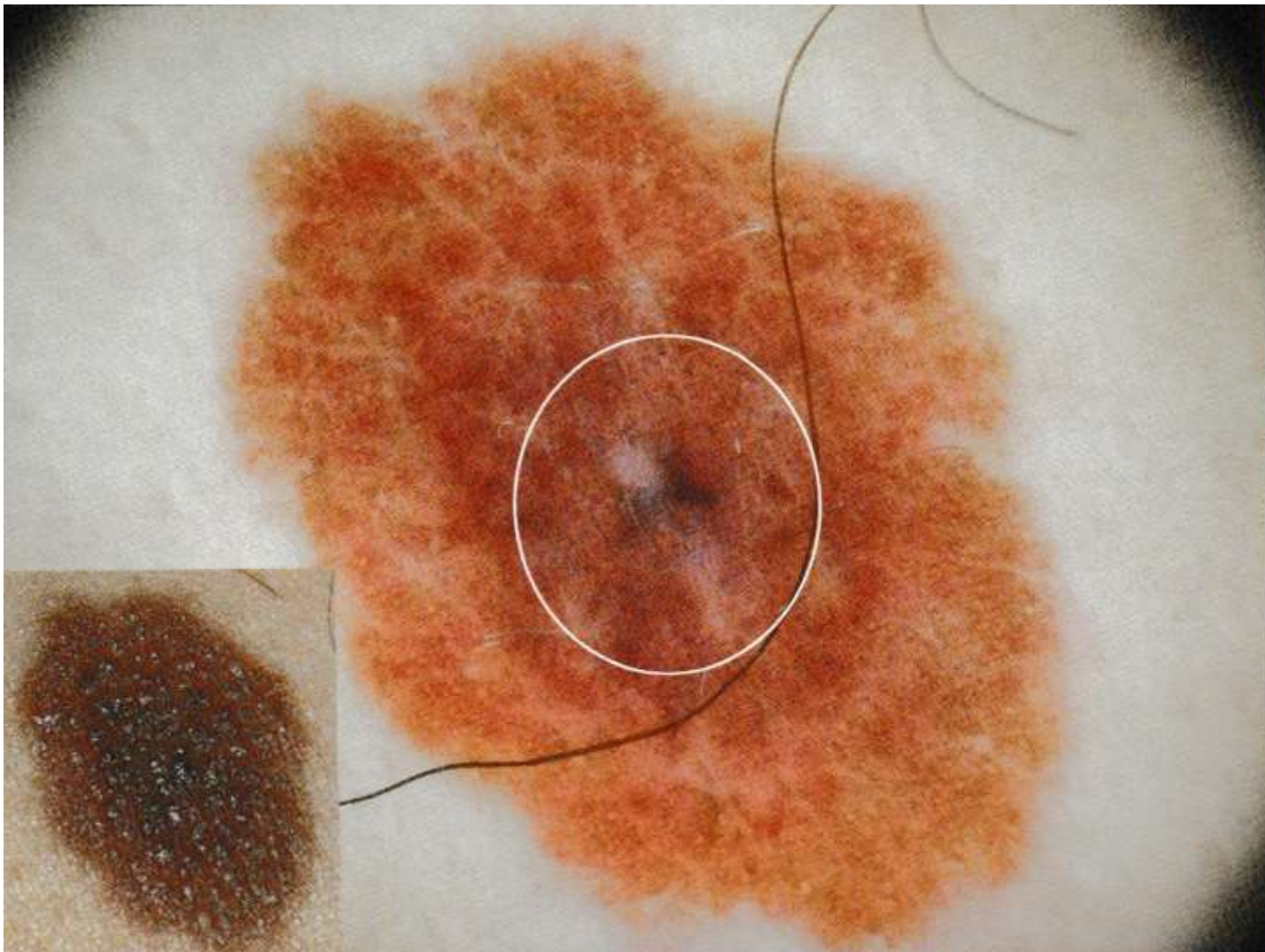

Cztery ogólne wzory znamion melanocytowych

Wzór siateczkowy	☐
Wzór globularny	☐
Wzór homogenny	☒
Wzór wybuchu gwiazdy	☐

Rycina 93 Zamię

Powyższe zamię charakteryzuje się rozlanym homogennym zabarwieniem. W obwodowych częściach zmiany występuje subtelny pierścień liniowych segmentów o układzie promienistym, mających postać smug (strzałki), w części środkowej natomiast obecne są niebiesko-białe struktury (obszar zakreślony). W dermoskopowym rozpoznaniu różnicowym należy uwzględnić dysplastyczne zamię Clarka oraz zamię Spitz.

Cztery ogólne wzory znamion melanocytowych

Wzór siateczkowy	☒
Wzór globularny	☒
Wzór homogenny	☐
Wzór wybuchu gwiazdy	☐

Rycina 94 Zamię

Niezależnie od obecności niebiesko-białych struktur oraz drobnych kropek w części centralnej (obszar zakreślony) powyższa zmiana charakteryzuje się raczej jednolitym, subtelnym wzorem siateczkowym, co sprawia, że wystarczy ją obserwować, choć niektórzy lekarze woleliby tego rodzaju znamię usunąć. Również kliniczny wygląd zmiany świadczy o tym, że jest to znamię.

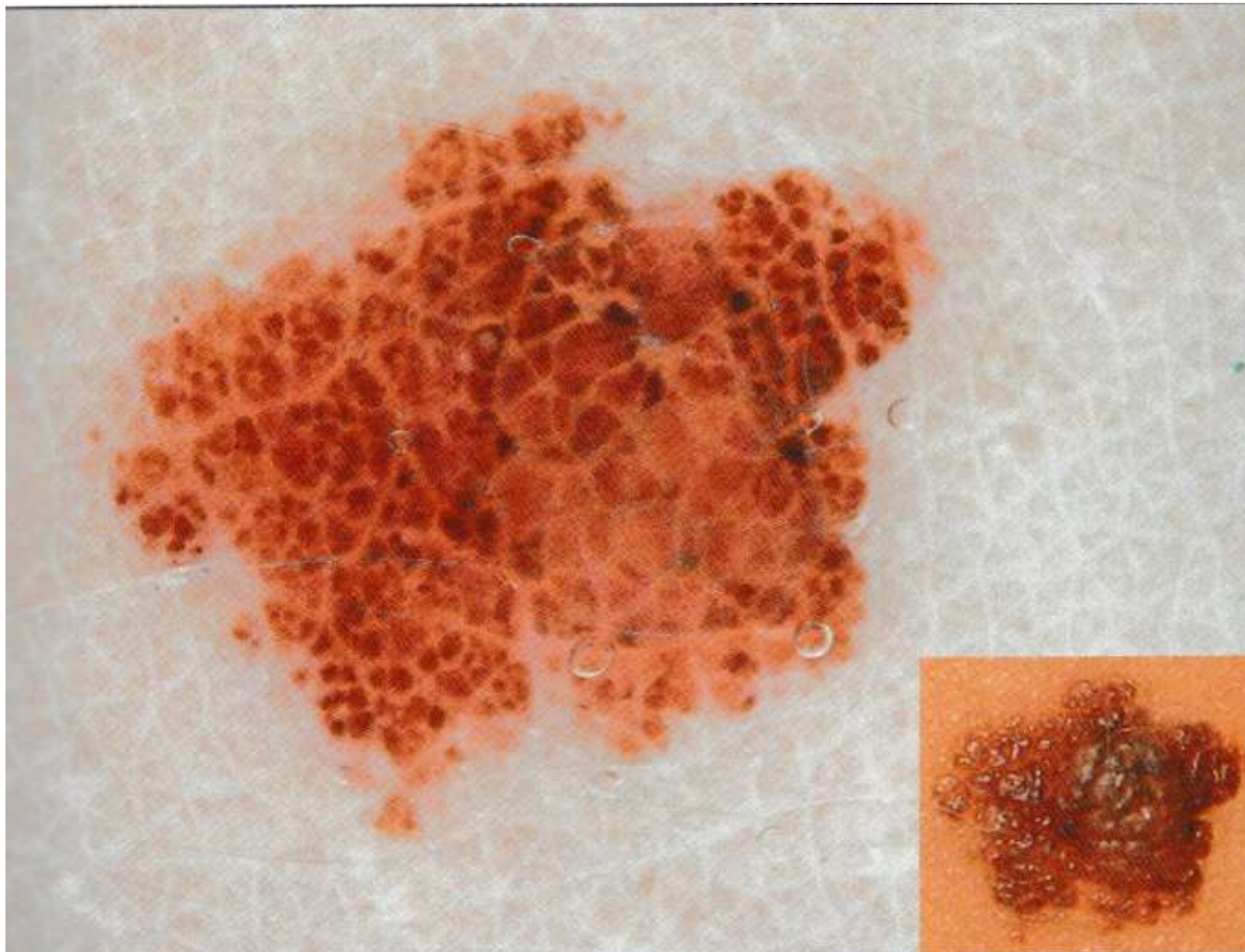
Cztery ogólne wzory znamion melanocytowych

Wzór siateczkowy	☒
Wzór globularny	☐
Wzór homogenny	☒
Wzór wybuchu gwiazdy	☐

Rycina 95 Zamię

Powyższa zmiana charakteryzuje się homogennym siateczkowatym wzorem. Widoczne jest ognisko atypowej siatki barwnika (obszar zakreślony), a w lewej dolnej części zmiany obecne są niebiesko-białe struktury – są to dwa objawy przemawiające za usunięciem przebarwienia. Zmianę tę można rozpatrywać jako dysplastyczne znamię Clarka, jednak na podstawie obrazu dermoskopowego trudno określić, czy jest ona obarczona wysokim czy niskim ryzykiem transformacji złośliwej, dlatego początkującym dermoskopistom zaleca się usuwanie wszystkich zmian wykazujących obecność stref o szarym zabarwieniu.

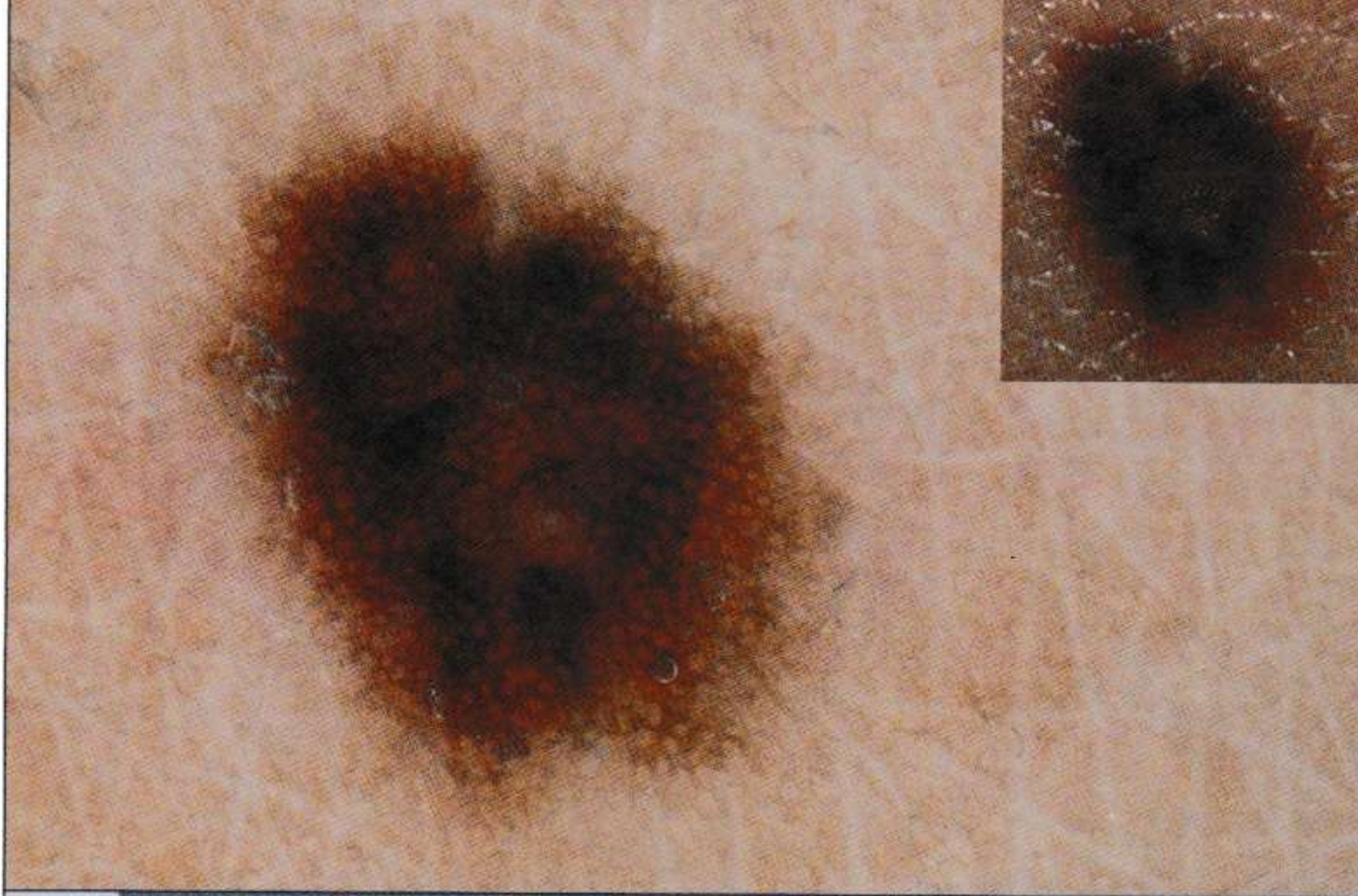
Cztery ogólne wzory znamion melanocytowych

- Wzór siateczkowy
- Wzór globularny
- Wzór homogenny
- Wzór wybuchu gwiazdy

Rycina 96 Zamię

Powyższe zamię jest kolejnym przykładem łagodnej zmiany barwnikowej o strukturze ziarnistej, z obecnością globul różniących się nieco pod względem wielkości, kształtu i zabarwienia. Pomimo nieregularnych zarysów nie podjęto innych działań niż obserwacja znamienia.

Cztery ogólne wzory znamion melanocytowych

Wzór siateczkowy

Wzór globularny

Wzór homogenny

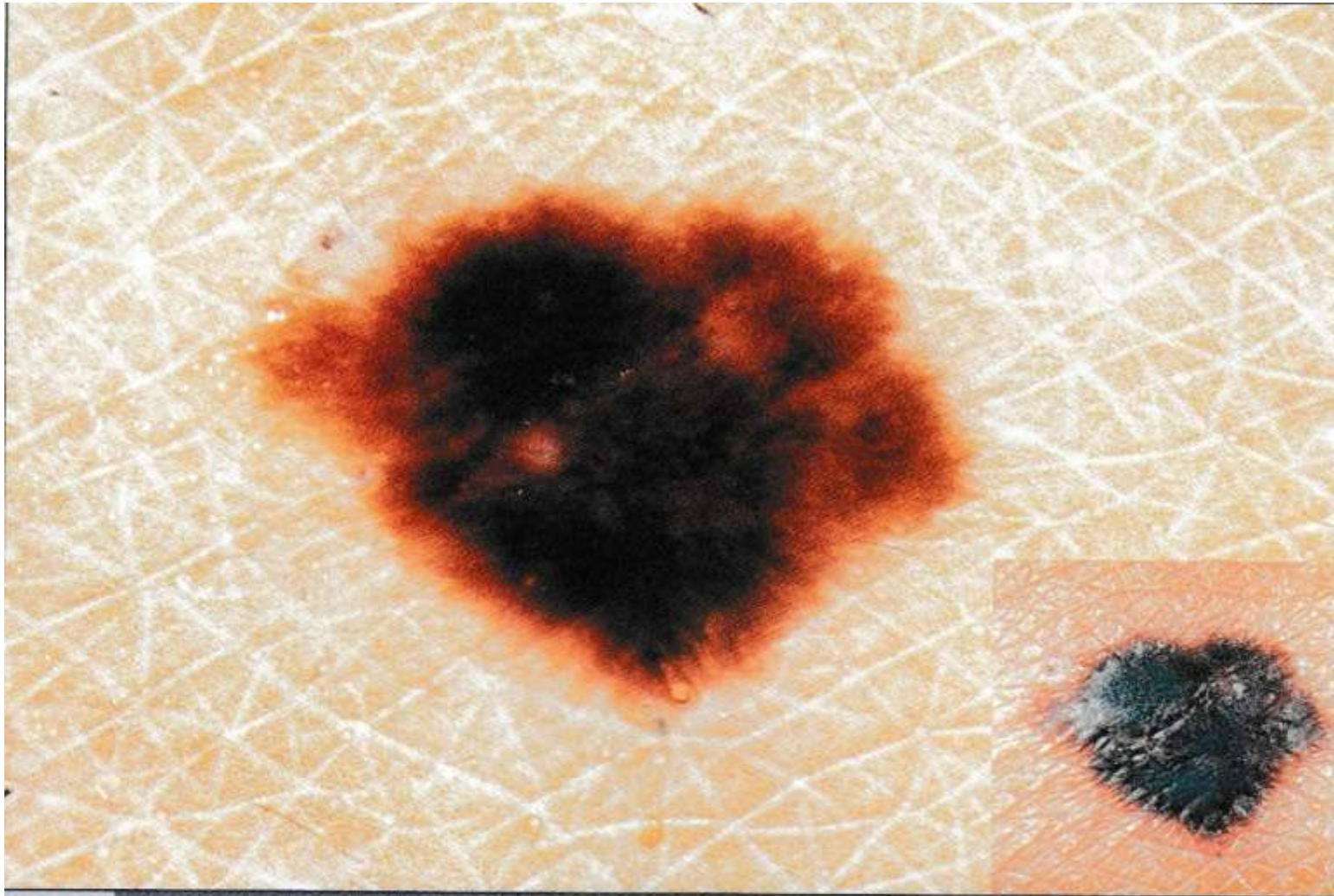

Wzór wybuchu gwiazdy

Rycina 97 Znamię

Powyższa zmiana jest powszechnie spotykaną odmianą znamienia o wzorze siateczkowym. Siatkę barwnika ocenia się jako typową, o raczej jednolitym rozmieszczeniu, z tendencją do zanikania zwłaszcza w prawej dolnej części zmiany. Znamię nie posiada specyficznej historii medycznej. W takim przypadku zaleca się kontrolowanie znamienia w gabinecie lekarskim oraz jego obserwowanie przez pacjenta.

Cztery ogólne wzory znamion melanocytowych

Wzór siateczkowy

Wzór globularny

Wzór homogenny

Wzór wybuchu gwiazdy

Rycina 98 Zamię

Powyższe zamię stanowi odmianę zmiany barwnikowej o homogennym wzorze siateczkowym przypominającym tzw. zamię czarne. Liczne homogenne strefy o czarnym zabarwieniu widoczne są w obrębie części obwodowych. Powyższa zmiana przypomina przedinwazyjną postać czerniaka złośliwego (*melanoma in situ*).

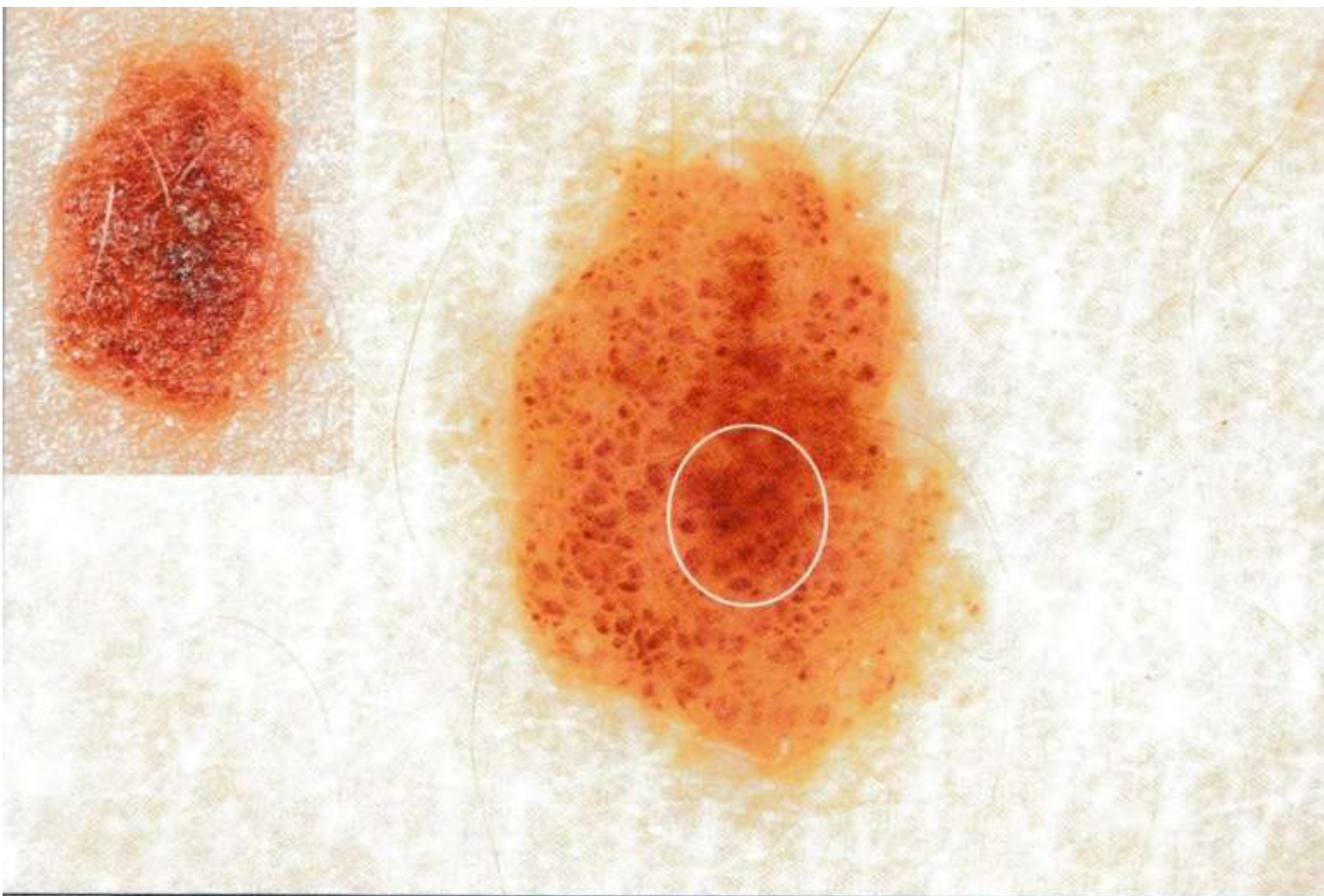
Cztery ogólne wzory znamion melanocytowych

Wzór siateczkowy	☐
Wzór globularny	☒
Wzór homogenny	☐
Wzór wybuchu gwiazdy	☐

Rycina 99 Znamię

Jest to wypukłe (w kształcie kopuły) znamię melanocytowe, wykazujące obecność subtelnego wzoru siateczkowego z licznymi kropkami w kolorze jasnobrązowym i globulami rozmieszczonymi w obrębie całej zmiany. Widoczne są liczne naczynia krwionośne o punkcikowatym (gwiazdki) i przecinkowatym (strzałki) kształcie. Występują również nieliczne torbiele przypominające prosaki (*milia*) (obszary zakreślone), zmiana nie jest jednak ogniskiem rogowacenia łojotokowego. Klinicznie można ją błędnie rozpoznać jako ognisko raka podstawnokomórkowego, jednak naczynia w obrębie raka są grube i rozgałęziają się, nie występuje również kolor żółty.

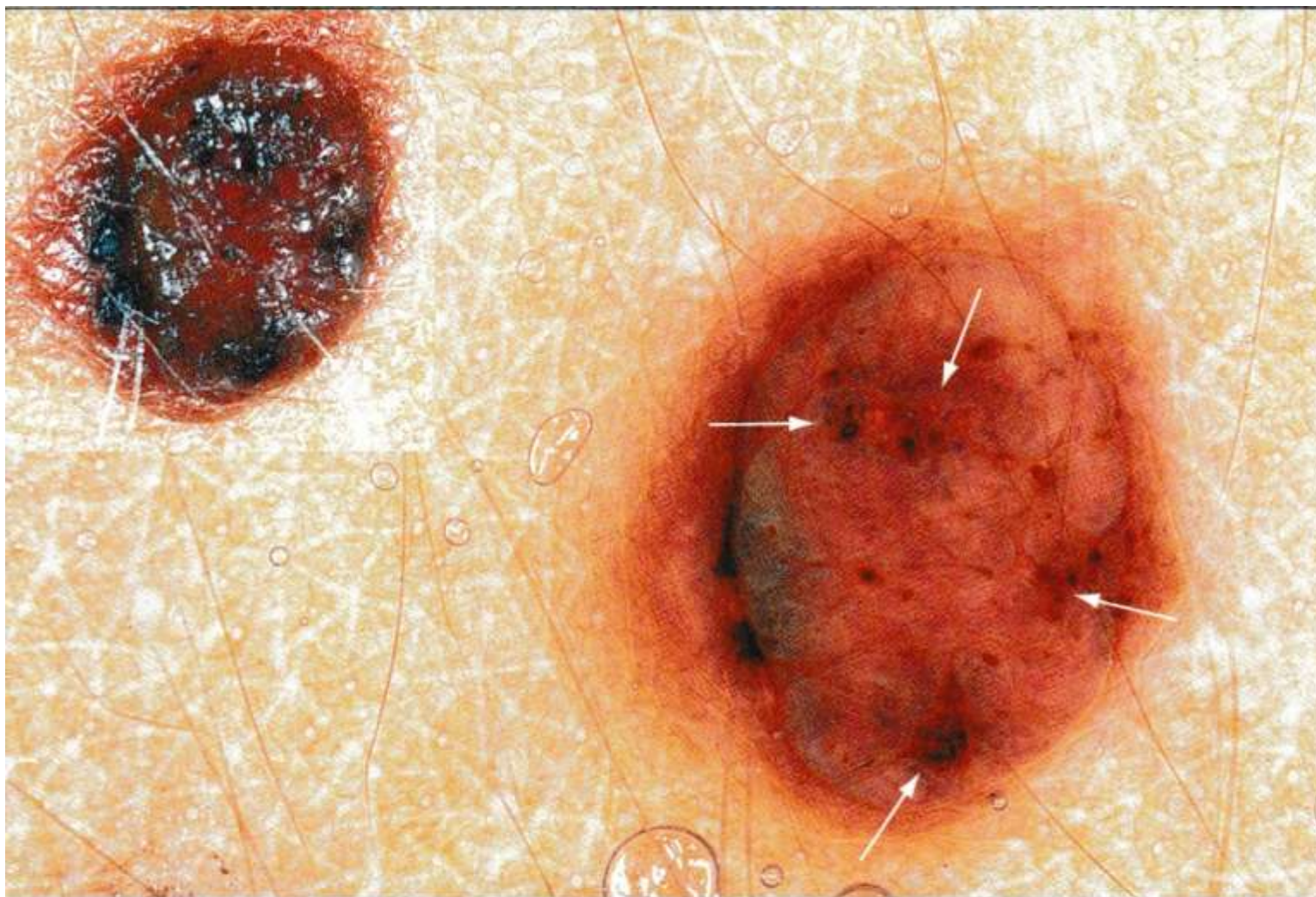
Cztery ogólne wzory znamion melanocytowych

- Wzór siateczkowy
- Wzór globularny
- Wzór homogenny
- Wzór wybuchu gwiazdy

Rycina 100 Znamię

Powyższe znamię charakteryzuje się obecnością ziarnistego wzoru zawierającego liczne brązowo-niebieskie kropki oraz globule, różniące się wielkością i kształtem. W części środkowej znajduje się nieregularna brązowawa plama (obszar zakreślony).

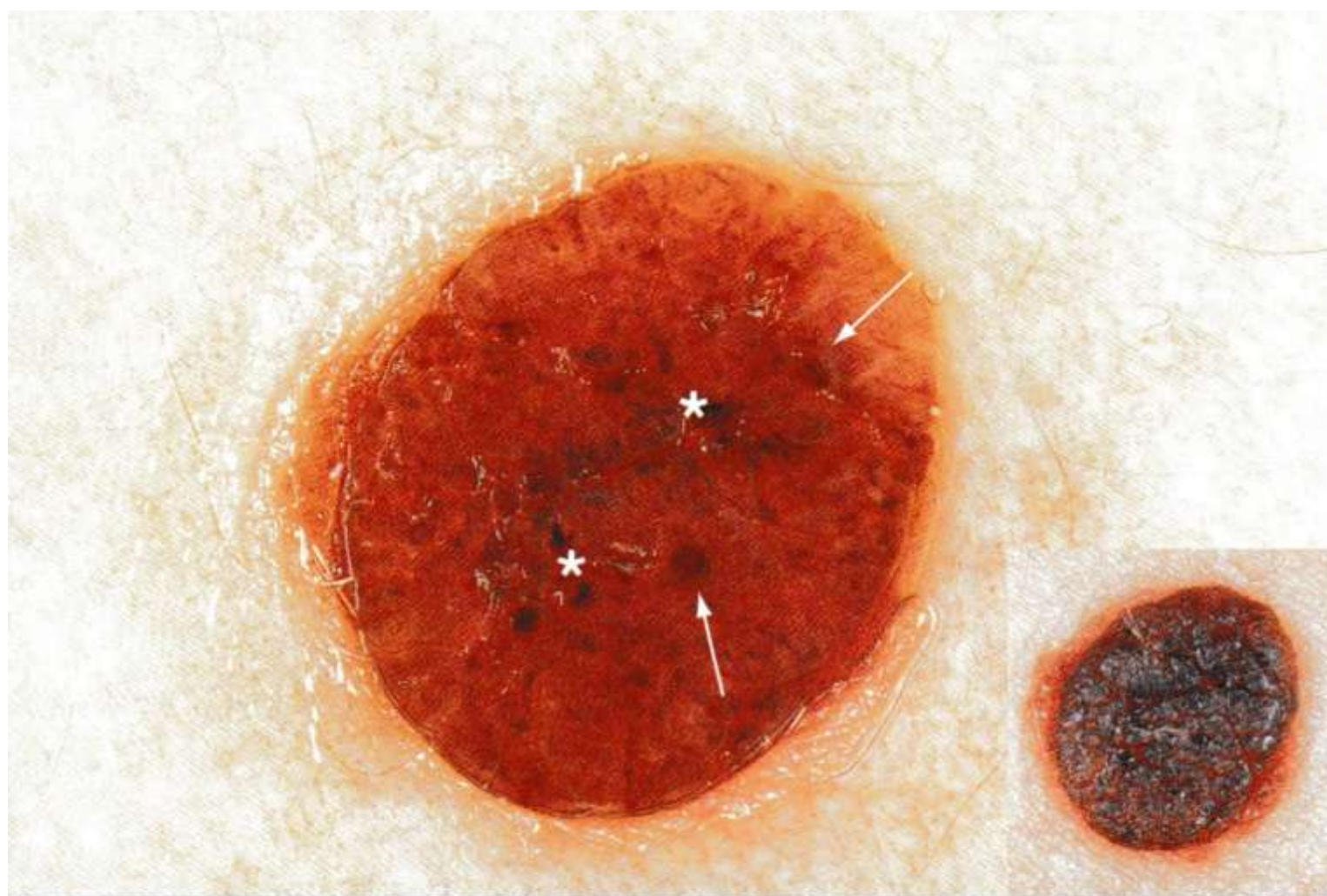

Cztery ogólne wzory znamion melanocytowych

Wzór siateczkowy	☐
Wzór globularny	☒
Wzór homogenny	☐
Wzór wybuchu gwiazdy	☐

Rycina 101 Zamię

Przedstawiony powyżej guzek o płaskiej podstawie charakteryzuje się brodawkowatą powierzchnią oraz obecnością kilku nieregularnie ukształtowanych ujść, przypominających zaskórniki (strzałki). Niekiedy niemożliwe jest odróżnienie ujść gruczołowych zamkniętych zaskórnikami od ziarnistości. Cienkie linie barwnika nie są siatką barwnika, lecz jest to barwnik znajdujący się w szczelinach zmiany. Mięka, elastyczna struktura powyższej zmiany wskazuje, że jest ona łagodna. Zmiany budzące podejrzenia należy badać palpacyjnie, a w razie wątpliwości usuwać.

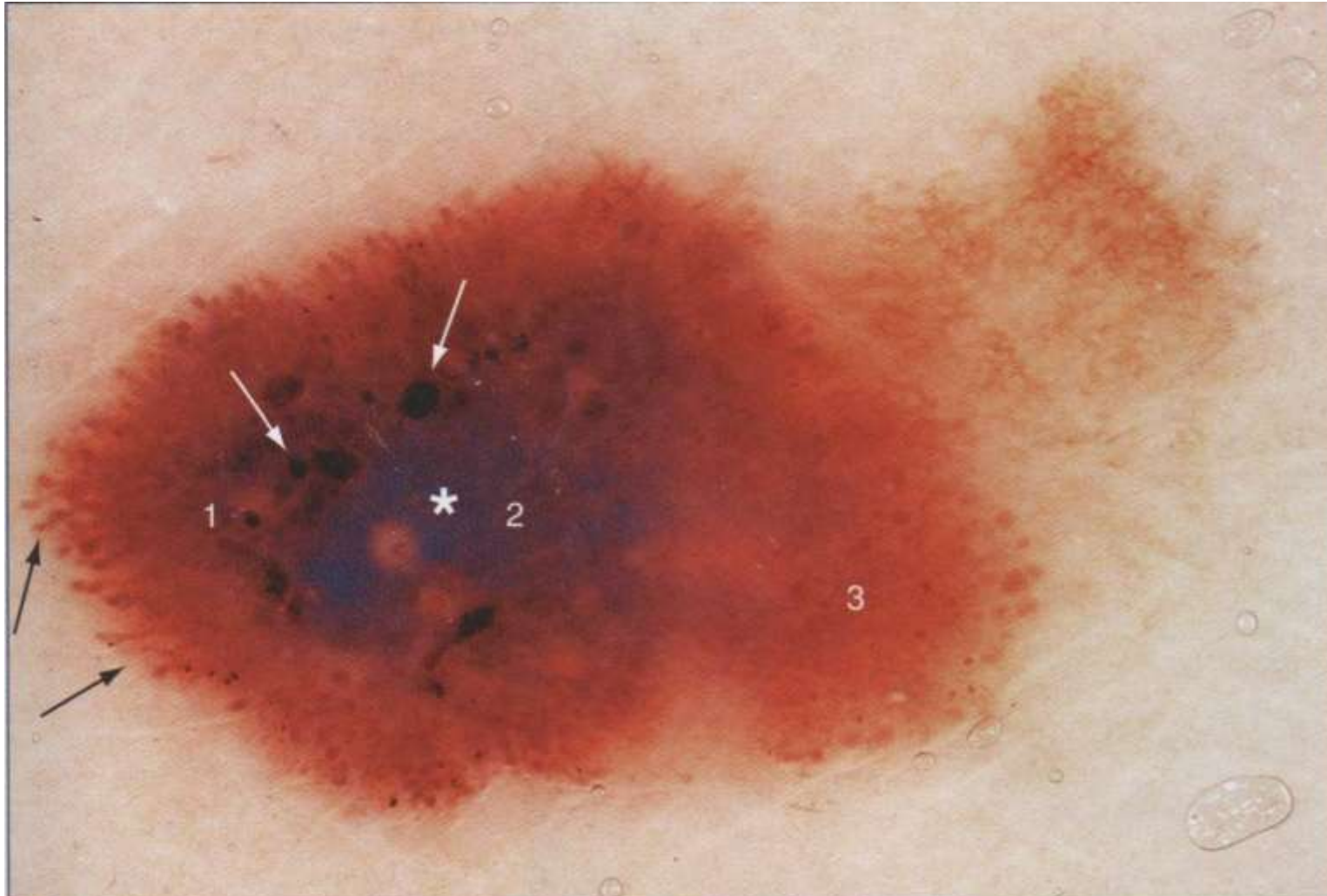
Cztery ogólne wzory znamion melanocytowych

- Wzór siateczkowaty
- Wzór globularny
- Wzór homogenny
- Wzór wybuchu gwiazdy

Rycina 102 Zamię

Jest to kolejny przykład guzka o szerokiej płaskiej podstawie, charakteryzujący się brodawkowatą powierzchnią. Widoczne są struktury przypominające zaskórniki (strzałki) oraz pojedyncze niebieskie kropki i globule (gwiazdki). Mogą one być błędnie rozpoznane jako struktury w kolorze niebiesko-białym.

Pięć lokalnych kryteriów specyficznych dla czerniaka złośliwego

- Atypowa siatka barwnika
- Nieregularne smugi
- Nieregularne kropki/globule
- Nieregularne plamy
- Niebiesko-białe struktury

Rycina 149 Czerniak

Przedstawione powyżej ognisko czerniaka złośliwego charakteryzuje się znaczną asymetrią koloru i struktury, obecnością różnorodnych jaskrawych kolorów oraz wieloskładnikowym wzorem ogólnym (1, 2, 3). Specyficzne dla czerniaka kryteria: asymetrycznie rozmieszczone, nieregularne smugi (czarne strzałki), nieregularne kropki i ziarnistości (białe strzałki) oraz błękitne struktury (gwiazdka) – są bardziej niż wystarczające do postawienia rozpoznania dermoskopowego.

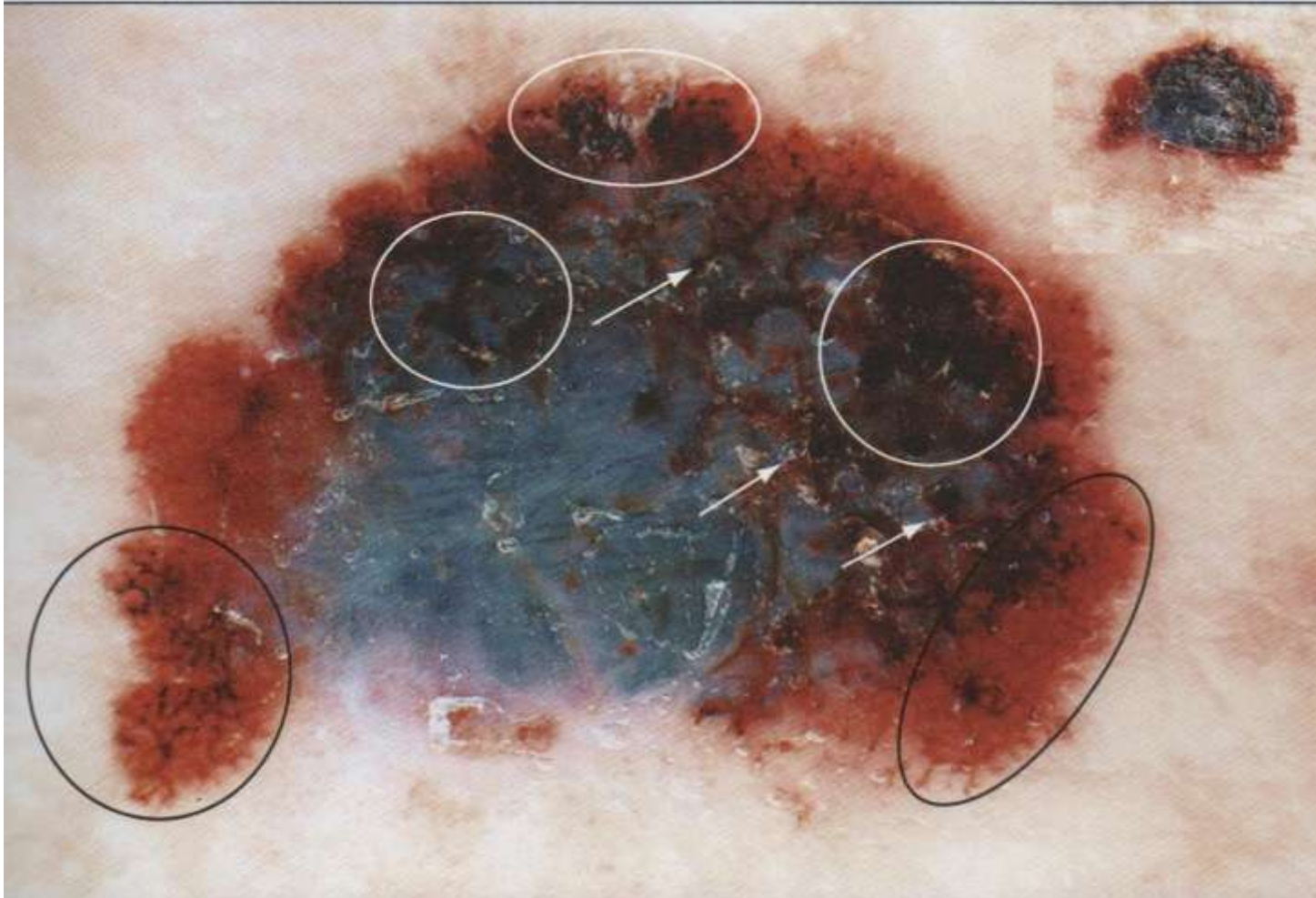
Pięć lokalnych kryteriów specyficznych dla czerniaka złośliwego

- Atypowa siatka barwnika
- Nieregularne smugi
- Nieregularne kropki/globule
- Nieregularne plamy
- Niebiesko-białe struktury

Rycina 150 Czerniak

Powyższa zmiana będąca oczywistym czerniakiem wykazuje jedynie subtelną asymetrię koloru i struktury. Kryteria specyficzne dla czerniaka stwierdzone w jej obrębie obejmują atypową, pierścieniowato wzdłuż obwodu rozmieszczoną siatkę barwnika oraz rozległy obszar w części środkowej zajęty przez struktury w kolorze niebiesko-białym.

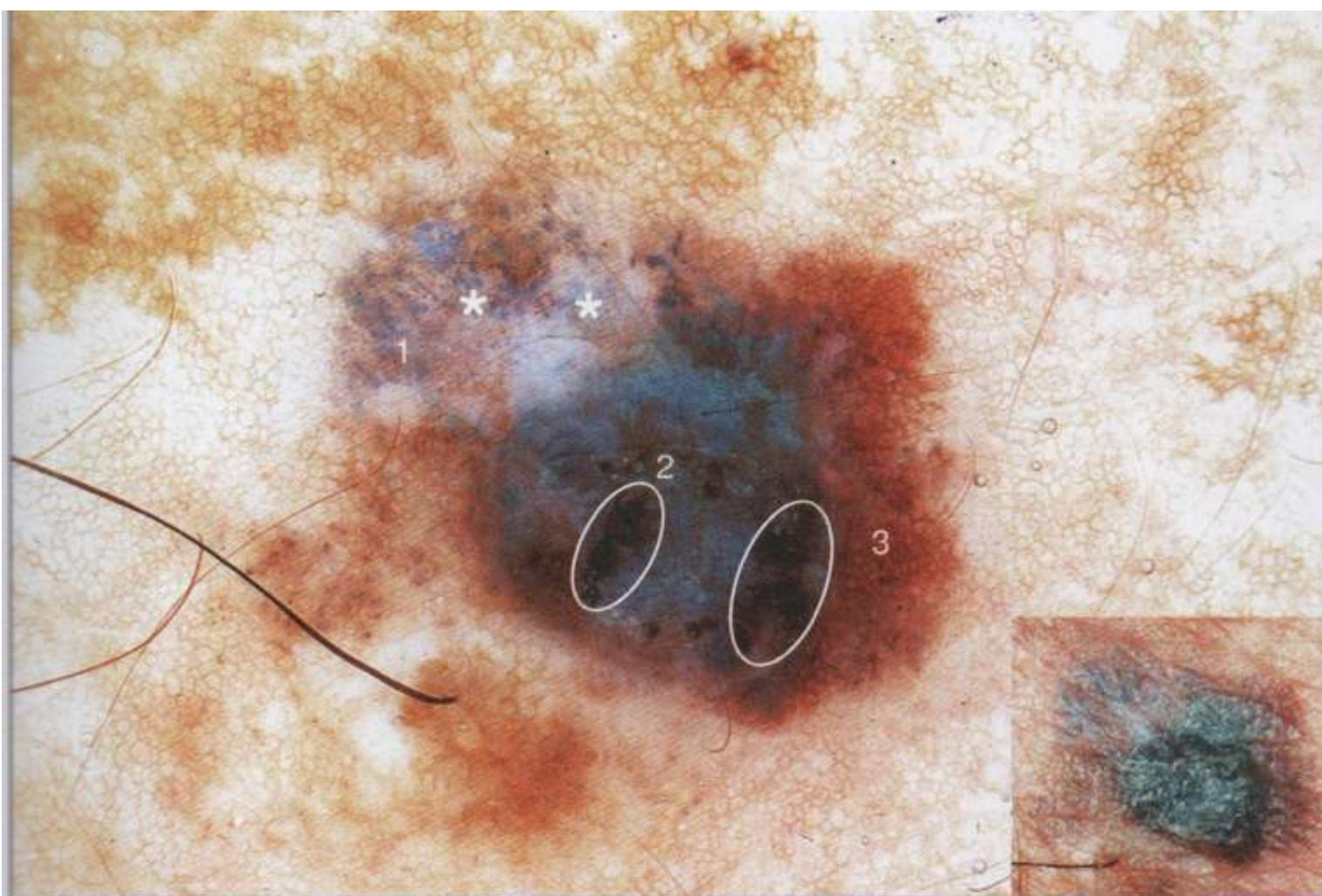
Pięć lokalnych kryteriów specyficznych dla czerniaka złośliwego

- Atypowa siatka barwnika
- Nieregularne smugi
- Nieregularne kropki/globule
- Nieregularne plamy
- Niebiesko-białe struktury

Rycina 161 Czerniak

Tak jaskrawe niebiesko-białe struktury oraz asymetria nie zdarzają się (choć nie jest to wykluczone) w obrębie łagodnej zmiany. W powyższej zmianie obecna jest atypowa siatka barwnika (obszary zakreślone na czarno). Nie należy mylić nieregularnych kropek i ziarnistości (strzałki) z ujściami mieszków włosowych w obrębie ognisk rogowacenia łojotokowego. Widocznych jest również kilka obszarów nieregularnych plam (obszary zakreślone na biał). Powyższy przykład czerniaka spełnia cztery specyficzne kryteria: niektóre z nich są łatwe do zauważenia, pozostałe mogą zostać przeoczone. Do postawienia rozpoznania dermoskopowego nie jest konieczna identyfikacja wszystkich pięciu kryteriów.

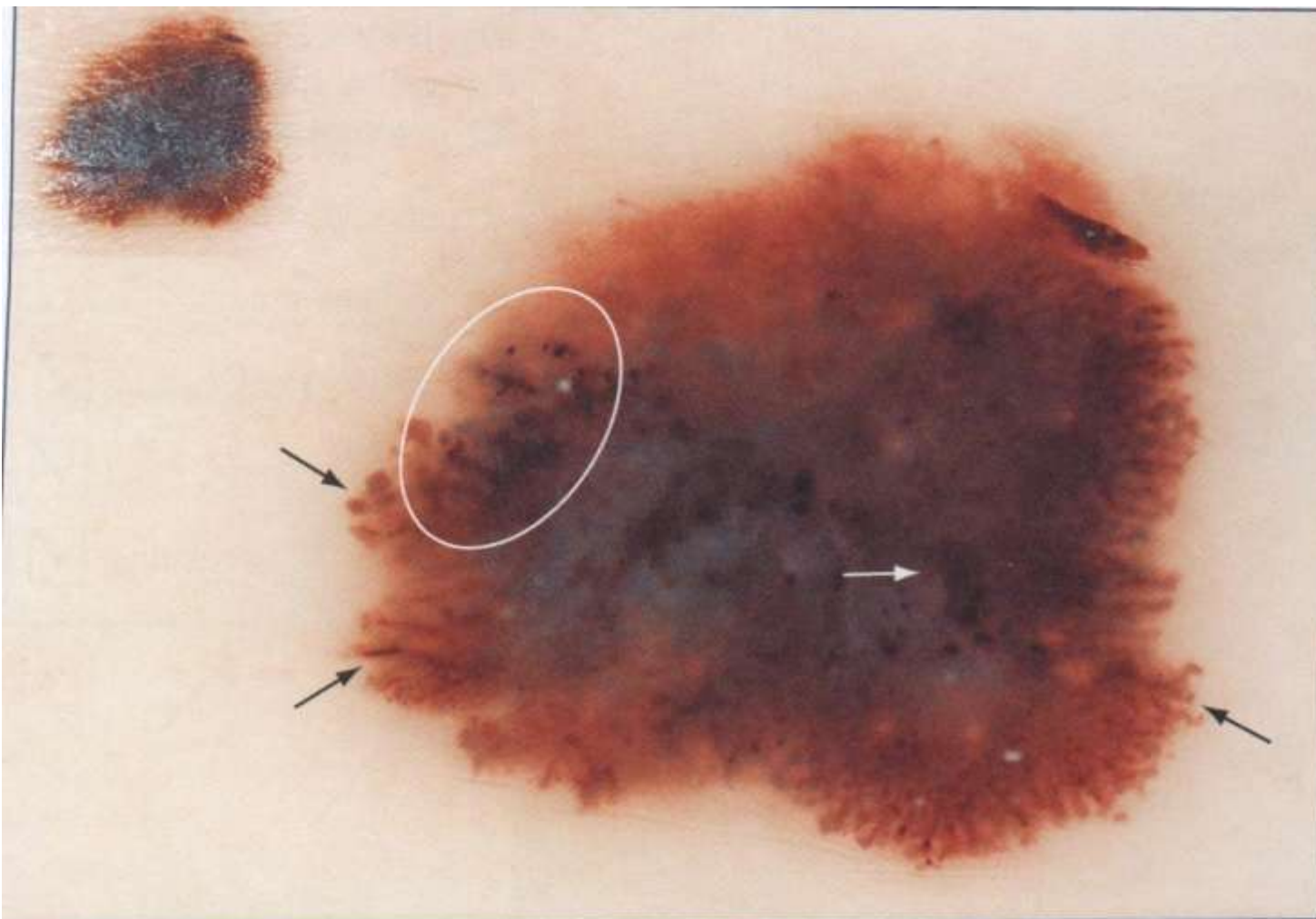
Pięć lokalnych kryteriów specyficznych dla czerniaka złośliwego

- Atypowa siatka barwnika
- Nieregularne smugi
- Nieregularne kropki/globule
- Nieregularne plamy
- Niebiesko-białe struktury

Rycina 162 Czerniak

Przedstawiona powyżej zmiana jest niewielka, jednak obecność niebiesko-białych struktur oraz nieregularnych plam (obszary zakreślane) sprawia, że budzi ona niepokój. Można prowadzić spór w kwestii, czy widoczna siatka barwnika jest typowa czy atypowa. Widoczne są różnorodne obszary zawierające nieregularne kropki i ziarnistości. Niektóre z nich są czarne, a niektóre niebieskawe, odpowiadające melanofagom (gwiazdki). Wieloskładnikowy ogólny wzór (1, 2, 3), obecność niebiesko-białych struktur oraz nieregularnych plam to więcej kryteriów niż potrzeba do postawienia dermoskopowego rozpoznania czerniaka złośliwego.

Pięć lokalnych kryteriów specyficznych dla czerniaka złośliwego

- Atypowa siatka barwnika
- Nieregularne smugi
- Nieregularne kropki/globule
- Nieregularne plamy
- Niebiesko-białe struktury

Rycina 175 Czerniak

Przedstawiony powyżej Spitzoid czerniak jest przykładem asymetrii, występowania nieregularnych smug (czarne strzałki) oraz nierównomiernie rozmieszczonych kropek i ziarnistości (globul) (obszar zakreślony). W jego obrębie widoczne są również nieregularne plamy (biała strzałka) oraz niebiesko-białe struktury.

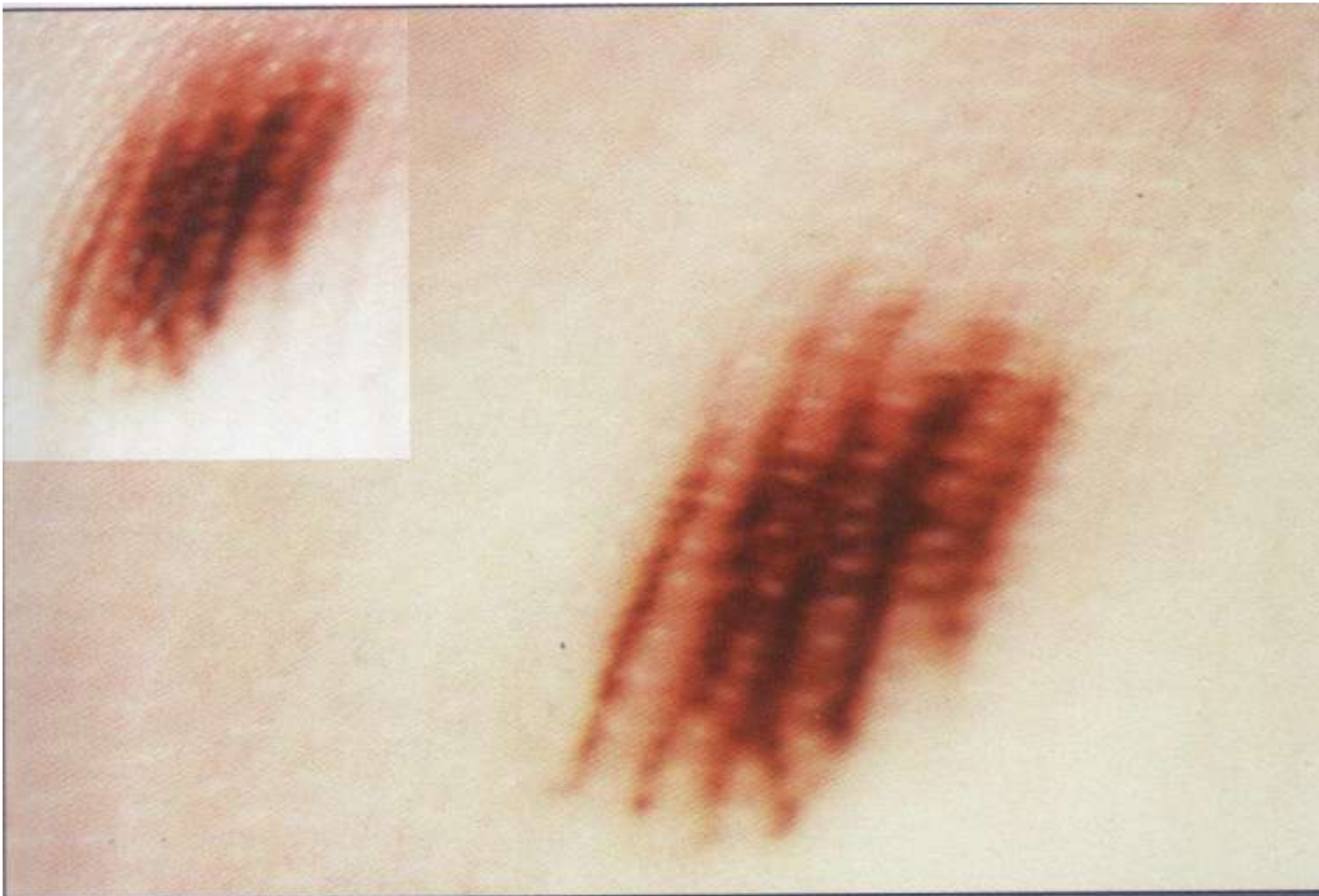
Pięć lokalnych kryteriów specyficznych dla czerniaka złośliwego

- Atypowa siatka barwnika
- Nieregularne smugi
- Nieregularne kropki/globule
- Nieregularne plamy
- Niebiesko-białe struktury

Rycina 176 Czerniak

Jest to powierzchowna odmiana czerniaka z obecnością ognisk regresji oraz uderzającą asymetrią kształtu, struktury i koloru. Przy pewnej dozie wyobraźni można tu dostrzec wszystkie pięć kryteriów specyficznych dla czerniaka. Po przeczytaniu tego rozdziału czytelnik powinien również zobaczyć większość tych kryteriów i dlatego przy tym zdjęciu nie umieszczono żadnych adnotacji. Jeżeli patolog rozpoznał tę zmianę jako znamię regresywne, należy podać jego diagnozę w wątpliwość i rozpoznać regresywną postać powierzchownego czerniaka.

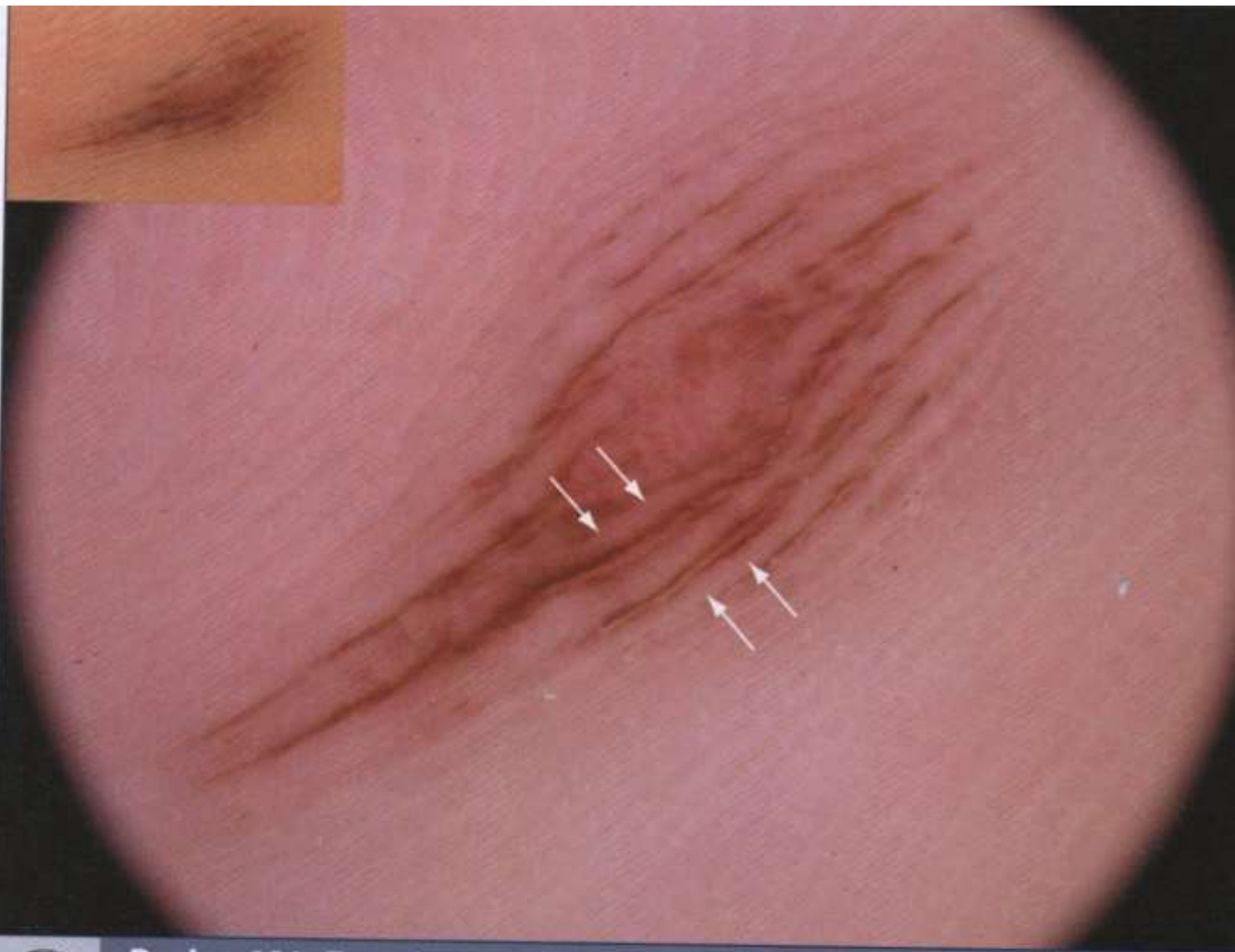
Cztery wzory typowe dla umiejscowionych akralnie zmian melanocytowych

- Bruzdy o równoległym przebiegu
- Grzbiety o równoległym przebiegu
- Struktury przypominające kratę
- Struktury włókienkowe

Rycina 193 Znamię

Powyższe znamię to przykład wzoru kraty. Utworzone jest z sieci linii barwnika zaakcentowanych obecnością białawych kropek reprezentujących ujścia acrosyringium. W obrębie grzbietów widoczny jest objaw sznurów pereł. Linie barwnika przebiegają wzdłuż bruzd naskórka pokrywającego skórę kończyn. Cieńsze linie barwnika przebiegają prostopadle w stosunku do linii grubszych, tworząc charakterystyczny wzór kraty – w tym wypadku drabiny. Objawy, które mogłyby wskazywać, że powyższą zmianę cechuje wysokie ryzyko transformacji nowotworowej, są nieobecne.

Cztery wzory typowe dla umiejscowionych akralnie zmian melanocytowych

Bruzdy o równoległym przebiegu	☒
Grzbiety o równoległym przebiegu	☐
Struktury przypominające kratę	☐
Struktury włókienkowe	☐

Rycina 191 Znamię

Powyższa zmiana to przykład odmiany morfologicznej o wzorze, na który składają się liczne bruzdy o przebiegu równoległym. Obecne są tylko nieliczne linijne pasma barwnika przebiegające wzdłuż bruzd naskórka w obrębie dolnej połowy tego znamienia. Postępowanie terapeutyczne dotyczące akralnych zmian barwnikowych jest w dużej mierze uzależnione od zdolności różnicowania łagodnego wzoru zmiany, charakteryzującego się równoległym układem barwnika w obrębie bruzd ze wzorem złośliwym, w którym barwnik występuje w grzbietach listewek naskórkowych.

Cztery wzory typowe dla umiejscowionych akralnie zmian melanocytowych

- Bruzdy o równoległym przebiegu
- Grzbiety o równoległym przebiegu
- Struktury przypominające kratę
- Struktury włókienkowe

Rycina 199 Czerniak

Powyżej przedstawiono zmianę umiejscowioną akralnie, charakteryzującą się proliferacją melanocytów, z obecnością wyraźnie zaznaczonego wzoru równoległego. Pasma pigmentu są szersze niż znajdujące się pomiędzy nimi linie o białawym zabarwieniu. Obraz ten jest właściwy dla wzoru równoległego (*parallel ridge*), dlatego też powyższą zmianę usunięto w trybie pilnym. Wynik badania histopatologicznego potwierdził rozpoznanie umiejscowionego akralnie czerniaka złośliwego, wywodzącego się z plamy soczewicowatej.

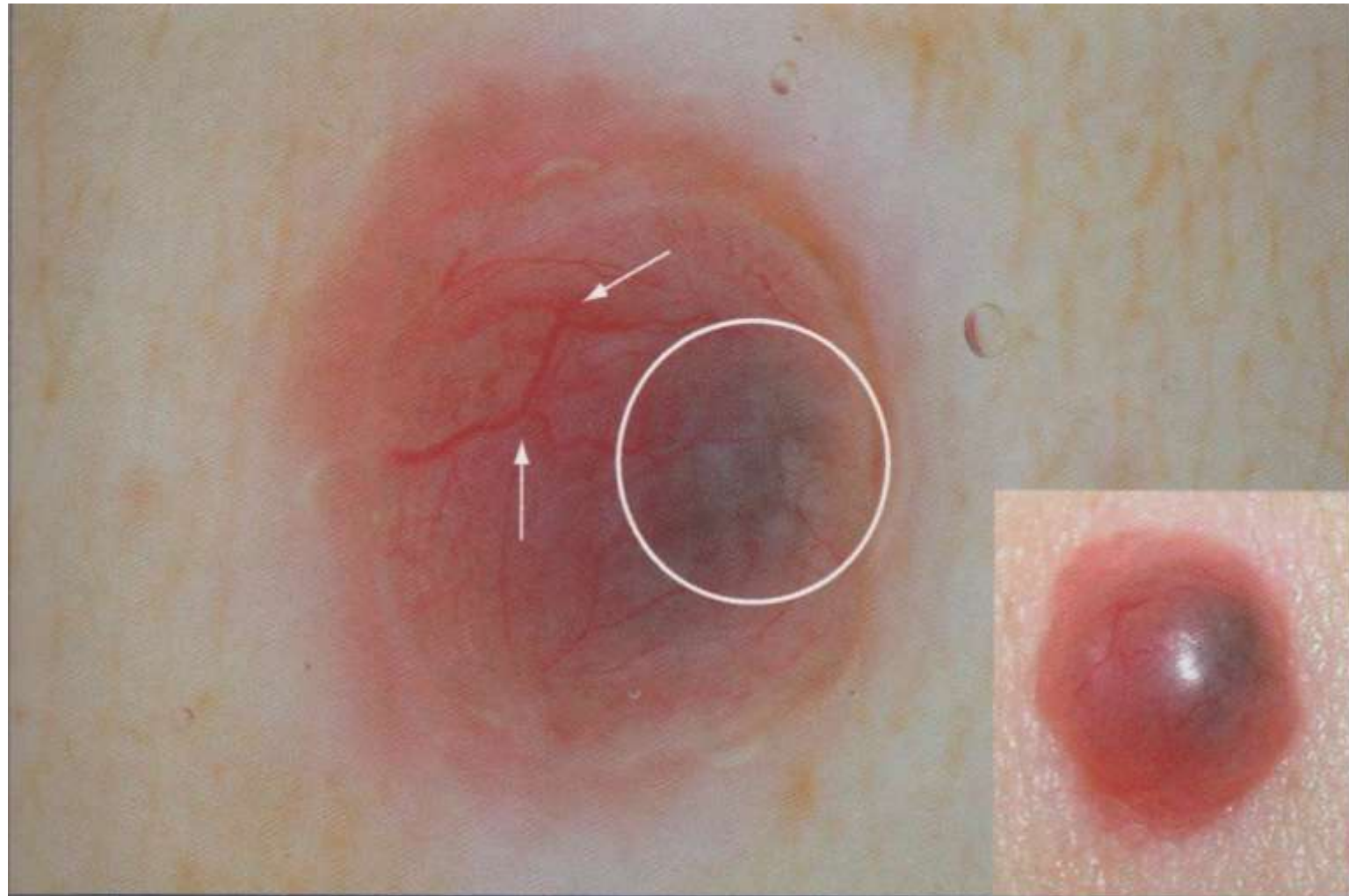

Cztery wzory typowe dla umiejscowionych akralnie zmian melanocytowych

Bruzdy o równoległym przebiegu	☐
Grzbiety o równoległym przebiegu	☒
Struktury przypominające kratę	☐
Struktury włókienkowe	☐

Rycina 200 Czerniak

Powyższy obraz przedstawia obrzeża umiejscowionego akralnie ogniska czerniaka z obecnością równoległego wzoru układu grzbietów (*parallel ridge*). Ta asymetryczna zmiana składa się z licznych brązowo-szarych, pogrubiałych linii grzbietów. W obrębie grzbietów widoczne są pozbawione barwnika bruzdy oraz objaw sznura pereł. Należy pamiętać o tym, że równoległy układ grzbietów (*parallel ridge pattern*) jest patognomoniczny dla czerniaka o lokalizacji akralnej. Największa pułapka dotycząca powyższej zmiany polega na tym, że równoległy układ grzbietów może zostać błędnie zinterpretowany jako wzór charakteryzujący się równoległym układem bruzd, w związku z czym czerniak mógłby pozostać nierozpoznany. Obserwacja wyglądu zmiany pod względem klinicznym często pomaga w podjęciu decyzji dotyczącej dalszego postępowania.

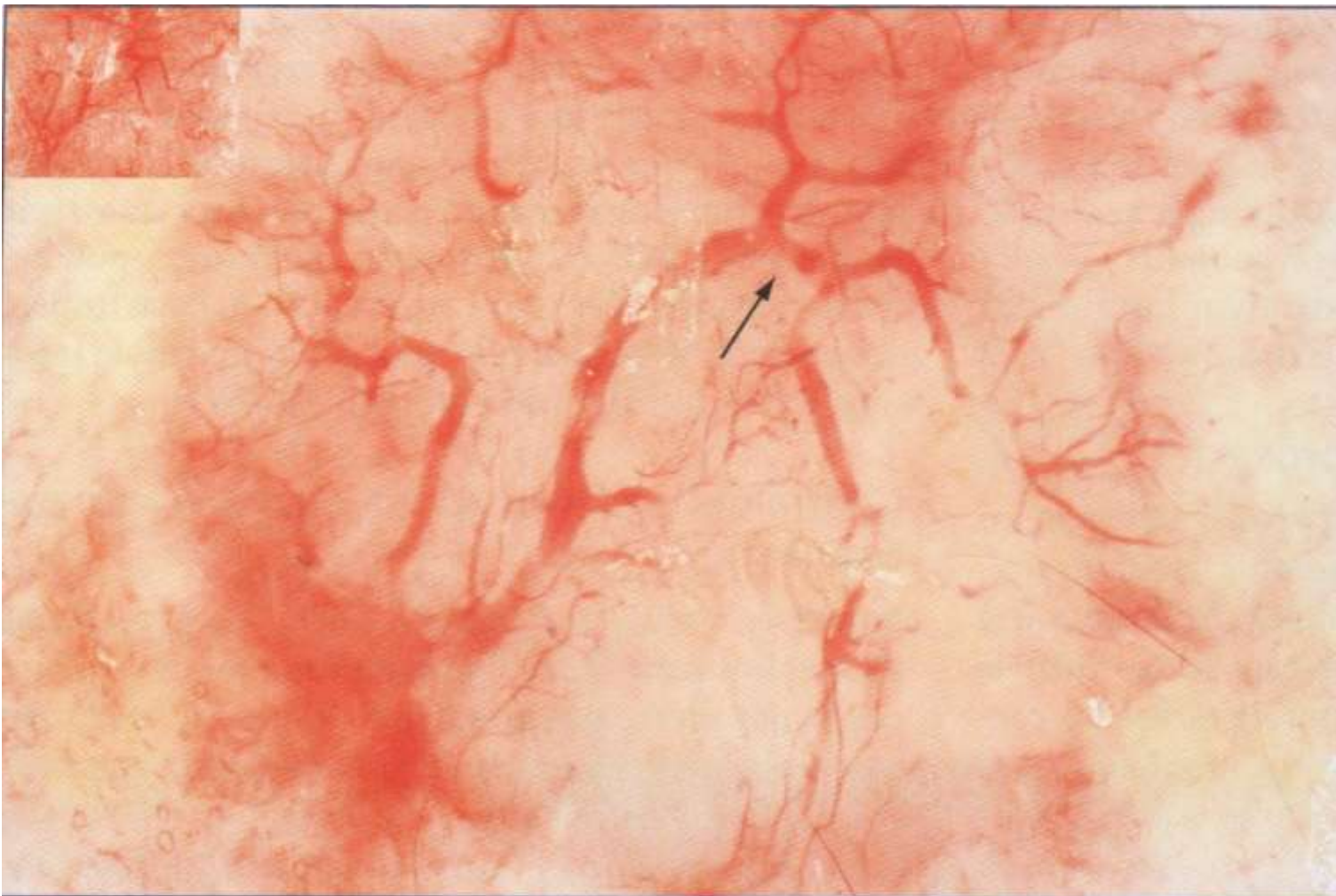
Sześć kryteriów rozpoznawania zmian niemelanocytowych

- Niebiesko-szare plamy
- Drzewkowato rozgałęzione naczynia
- Torbiele przypominające prosaki
- Struktury przypominające zaskórniki
- Czerwono-błękitne jeziorka
- Centralna biała plama

Rycina 203 Rak podstawnokomórkowy

W obrębie powyższego znamienia brakuje kryteriów umożliwiających rozpoznanie zmiany melanocytowej, dlatego też należy poszukiwać objawów, na podstawie których można rozpoznać zmianę niemelanocytową. Obecność drzewkowato rozgałęziających się naczyń (strzałki) oraz plam w kolorze niebiesko-szarym (obszar zakreślony) pozwala na rozpoznanie raka podstawnokomórkowego.

Sześć kryteriów rozpoznawania zmian niemelanocytowych

Niebiesko-szare plamy	☐
Drzewkowato rozgałęzione naczynia	☒
Torbiele przypominające prosaki	☐
Struktury przypominające zaskórniki	☐
Czerwono-błękitne jeziora	☐
Centralna biała plama	☐

Rycina 202 Rak podstawnokomórkowy

Nie należy zbyt mocno uciskać zmiany, w obrębie której występują naczynia krwionośne (zob. wyżej), ponieważ może ona ulec zblednięciu. Jest to klasyczny obraz dermoskopowy raka podstawnokomórkowego, z obecnością drzewkowato rozgałęzionych naczyń krwionośnych (strzałka) przypominających gałęzie dużego drzewa. W rzadkich przypadkach bezbarwnikowa (amelanotyczna) odmiana czerniaka złośliwego charakteryzuje się obrazem dermoskopowym podobnym do powyższego. Do postawienia dermoskopowego rozpoznania raka podstawnokomórkowego nie są potrzebne inne kryteria.

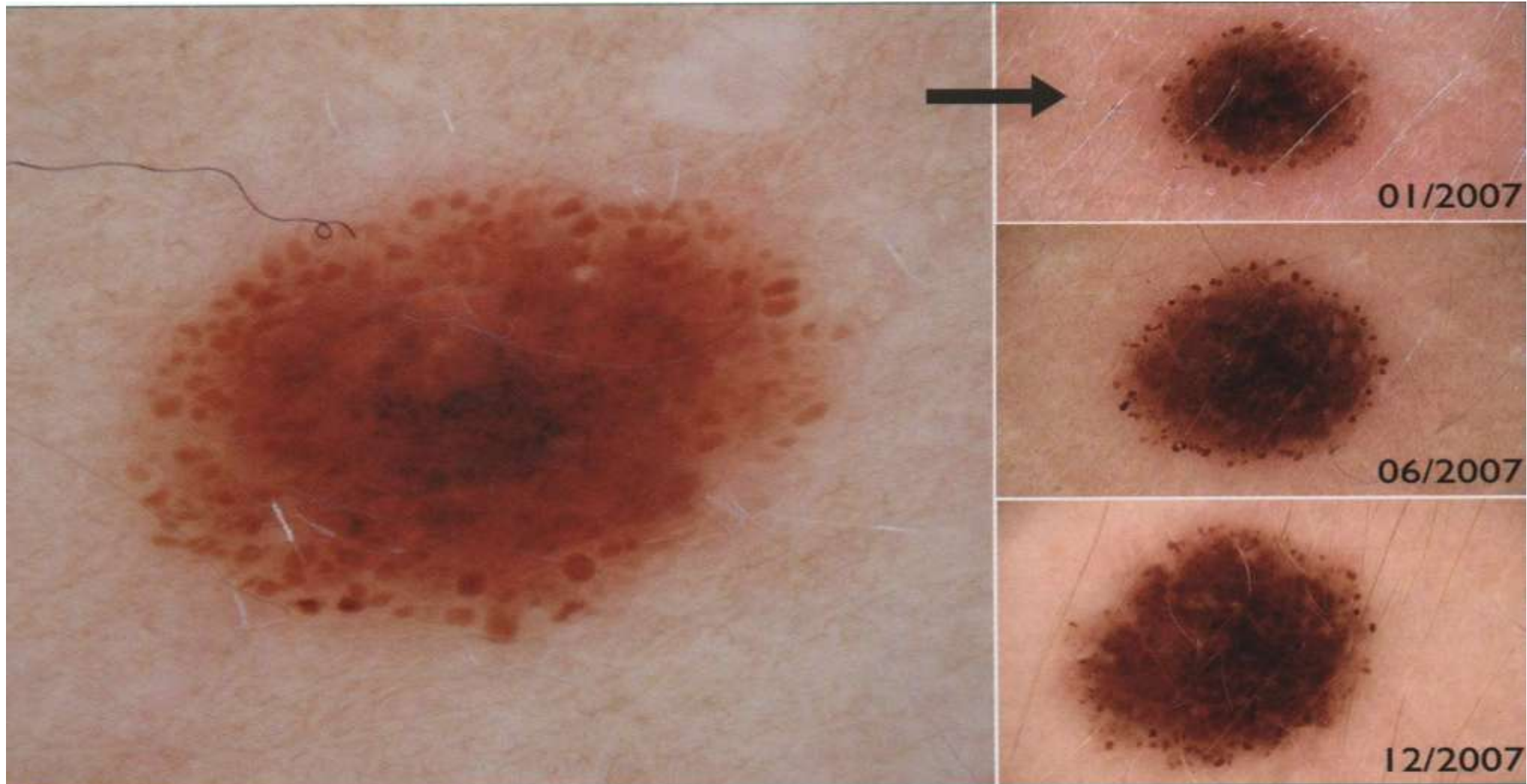
Sześć kryteriów rozpoznawania zmian niemelanocytowych

Niebiesko-szare plamy	☒
Drzewkowato rozgałęzione naczynia	☒
Torbiele przypominające prosaki	☐
Struktury przypominające zaskórniki	☐
Czerwono-błękitne jeziorka	☐
Centralna biała plama	☐

Rycina 212 Rak podstawnocomórkowy

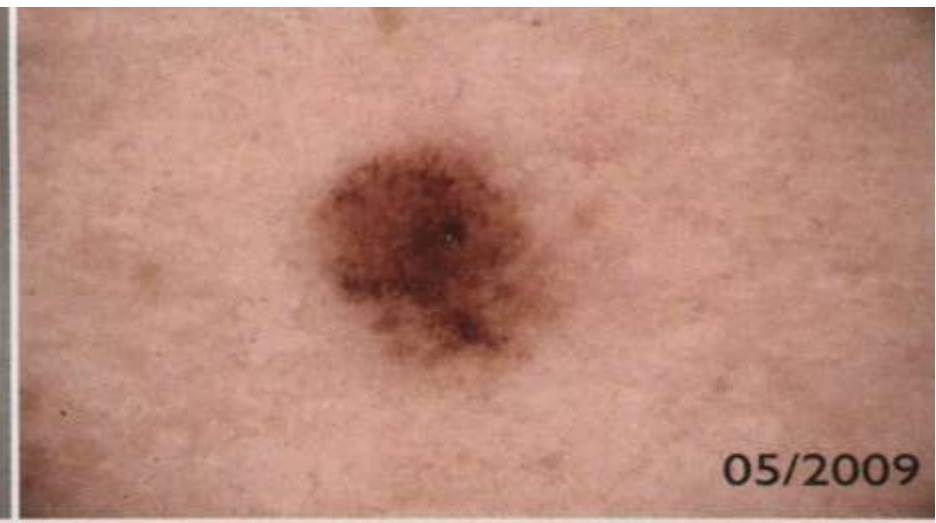
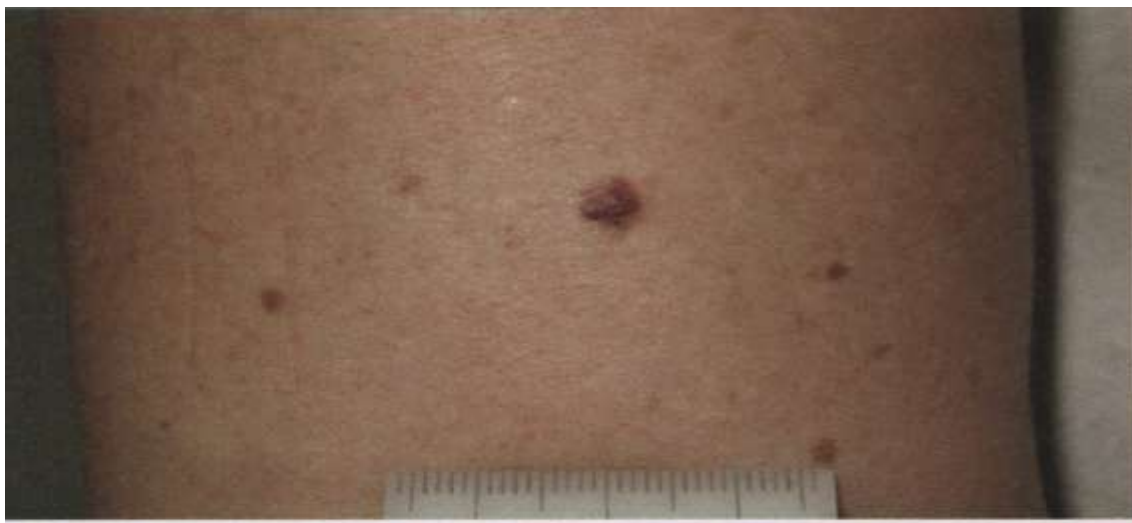
Powyższa rycina przedstawia raka podstawnocomórkowego z obecnością obszarów miniowrzodzeń pokrytych strupem (obszar zakreślony), drzewkowato rozgałęziających się naczyń krwionośnych oraz niebiesko-szarych plam (gwiazdki). Jest to raczej wyraźny przykład raka podstawnocomórkowego, nie należy jednak zapominać o konieczności przeprowadzenia dermoskopowej diagnostyki różnicowej, ponieważ od czasu do czasu zdarzają się „niespodzianki diagnostyczne”.

Rycina 309 Znamię rozwijające się

Znamiona rozwijające się występują bardzo powszechnie w okresie dojrzewania płciowego oraz we wczesnym wieku młodzieńczym; wykazują one obecność obwodowego pierścienia utworzonego z globul (po lewej). W czasie obserwacji znamiona będą się symetrycznie powiększać aż do całkowitego zaniku globul, wskazującego na stabilizację ich wzrostu. Po prawej: dermoskopowe zdjęcie cyfrowe znamienia widocznego na zdjęciu po lewej stronie w trakcie wizyty wstępnej (prawa górna rycina). Obserwacja po upływie 6 miesięcy wykazuje symetryczne powiększenie zmiany bez istotnych różnic strukturalnych (prawa środkowa rycina). Obserwacja przeprowadzona po 12 miesiącach od wizyty wstępnej wykazuje znaczące symetryczne powiększenie zmiany bez różnic strukturalnych (prawa dolna rycina).

Rycina 311 Przedinwazyjna postać czerniaka złośliwego

To niewielkie ognisko czerniaka wraz z licznymi znamionami (lewa górna rycina) umiejscowione jest na nodze 45-letniej kobiety. Górne zdjęcie po stronie prawej przedstawia ognisko czerniaka w punkcie zerowym (zdjęcie wyjściowe), natomiast prawe dolne zdjęcie zrobiono w trakcie wizyty kontrolnej po upływie 4 miesięcy od wykonania zdjęcia wyjściowego. Można zauważyć pojawienie się takich zmian, jak asymetryczne powiększenie znamienia oraz nowe struktury w postaci atypowej siatki barwnika i czarnych kropek. Patologiczne znamiona skórne, które zmieniają się po upływie tak krótkiego czasu, zawsze powinny być usuwane chirurgicznie. Dolne zdjęcie po stronie lewej przedstawia zmianę widoczną na prawym dolnym zdjęciu, ale w powiększeniu i w dużej rozdzielczości.

DZIĘKUJE ZA UWAGĘ!

